

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA SPOLEČENSKÝCH VĚD

Diplomová práce

Bc. Eva Pohludková

Historický vývoj obce Těrlicko.

Těrlická přehrada jako významný mezník v dějinách obce.

Olomouc 2012

vedoucí práce: PhDr. Pavel Kopeček

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedeníh pramenů a literatury.

V Olomouci dne 1. dubna 2012

.....

Vlastnoruční podpis

Obsah

ÚVOD.....	- 5 -
A. HISTORICKÉ PŘEDSTAVENÍ TĚŠÍNSKÉHO SLEZSKA JAKOŽTO ÚZEMÍ, KE KTERÉMU NÁLEŽÍ I OBEC TĚRLICKO	- 5 -
B. PRAMENY A LITERATURA POUŽITÉ V DIPLOMOVÉ PRÁCI, JEJICH HODNOCENÍ	- 9 -
C. ČLENĚNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	- 11 -
D. CÍLE DIPLOMOVÉ PRÁCE	- 12 -
1. DĚJINY OBCE TĚRLICKO OD ROKU 1229 DO ROKU 1904.....	- 13 -
1.1 NEJSTARŠÍ ZMÍNKY O TĚRLICKU - TĚRLICKO MAJETKEM BENEDIKTÝŇŮ (1200-1350).....	- 13 -
1.2 JASKOVICKÁ KRČMA	- 14 -
1.3 TĚRLICKO MAJETKEM TĚŠÍNSKÝCH KNÍŽAT A SOUKROMÝCH VLASTNÍKŮ ...	- 15 -
1.4 TĚRLICKÉ DVORY	- 17 -
1.5 JAK SE S ČASEM MĚNIL NÁZEV OBCE.....	- 18 -
1.6 VZNIK VOLNÝCH STATKŮ V TĚRLICKU	- 21 -
1.7 DŘEVĚNÝ KOSTEL V TĚRLICKU.....	- 21 -
1.8 KOSTEL NA KOSTELCI.....	- 22 -
1.9 KATOLICKÉ VERSUS PROTESTANTSKÉ VYZNÁNÍ V TĚRLICKU	- 23 -
1.10 EVANGELICKÁ ŠKOLA, KAPLE A HŘBITOV	- 24 -
1.11 HLADOVÁ ZEĎ A POVĚSTI O ČERNÉ KNĚŽNĚ.....	- 25 -
2. TĚRLICKO V OBDOBÍ 1904 – 1918.....	- 29 -
3. TĚRLICKO V OBDOBÍ 1918 – 1938.....	- 31 -
4. TĚRLICKO V OBDOBÍ DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY 1939 – 1945.....	- 37 -
5. VÝVOJ TĚRLICKA V LETECH 1945 – 1955.....	- 39 -
6. VÝVOJ TĚRLICKA V LETECH 1955 – 1964.....	- 42 -

6.1 ROZHODNUTÍ VYBUDOVAT PŘEHRADNÍ NÁDRŽ V TĚRLICKU JAKO ZLOMOVÝ BOD V DĚJINÁCH OBCE	- 42 -
6.2 PŘÍPRAVNÉ PRÁCE NA PŘEHRADNÍ NÁDRŽI V ROCE 1956.....	- 43 -
6.3 STAVBA PŘEHRADY PO ROCE 1956	- 43 -
6.4 BUDOVÁNÍ NOVÉHO SÍDLIŠTĚ.....	- 44 -
6.5 BUDOVÁNÍ NOVÝCH SILNIC.....	- 46 -
6.6 PŘÍKLADY ZBOURANÝCH OBJEKTŮ	- 46 -
6.7 PŘÍKLADY NOVĚ POSTAVENÝCH OBJEKTŮ.....	- 47 -
6.8 CENA ZA PŘEHRADU.....	- 48 -
7. PŘEHLED NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH UDÁLOSTÍ V OBCI TĚRLICKO OD ROKU 1964 DO SOUČASNOSTI.....	- 49 -
8. VYUŽITÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE PRO PEDAGOGICKÉ ÚČELY.....	- 52 -
8.1 PROJEKT VZDĚLÁVACÍ AKCE PRO VYUČOVACÍ HODINY VE ŠKOLE	- 52 -
8.2 PROJEKT VZDĚLÁVACÍ AKCE – NÁVRH EXKURZE „POZNÁVÁME OBEC TĚRLICKO“	- 61 -
ZÁVĚR.....	- 68 -
POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA	- 71 -
ANOTACE.....	- 76 -
PŘÍLOHY	- 78 -

Úvod

A. Historické představení Těšínského Slezska jakožto území, ke kterému náleží i obec Těrlicko

Obec Těrlicko se nachází asi devět kilometrů západně od města Český Těšín. Zabírá plochu 24,4 m² a rozkládá se na svazích Těšínské pahorkatiny.¹ Řadí se k nejstarším obcím na Těšínském Slezsku (Těšínku). Toto území je charakteristické zejména jazykově smíšeným obyvatelstvem – českým a polským. Stalo se také významným komunikačním bodem.² Pro tyto ale i mnohé další důvody se toto území stalo v dějinách předmětem zájmu jak československého tak polského státu.

Česká část území Těšínského Slezska nebyla pro počáteční osidlovací proces³ příliš příznivá. Území je zde příliš členité a nejsou zde ani kvalitní půdy využitelné pro zemědělství. Ze starší doby kamenné (paleolitu, 3,5 mil. let – 10 000 let př. n. l.) nemáme nálezů mnoho. K jediné významné archeologicky zkoumané lokalitě patří Záblatí u Bohumína. Z následujících období – střední a mladší doby kamenné (mezolit, 10 000 př. n. l. – 5 500 př. n. l.; neolit, 5 500 př. n. l. – 3 500 př. n. l.) jsou nálezy také velmi skromné. Z období pozdní doby kamenné (eneolit, 3 500 př. n. l. – 2 000 př. n. l.) pochází nálezy patrně z okolí Rychvaldu.⁴ K nejvýznamnějšímu nalezišti v české části Těšínského Slezska patří výšinné hradisko v Chotěbuzi-Podoboře pocházející ze starší doby železné (halštát, 750 př. n. l. – 400 př. n. l.). Odtud máme doklady o zahloubených objektech i o kůlových nadzemních chatách, našla se zde užitná keramika i železné užitkové předměty.⁵ Jak vidíme, dokladů z pravěkého a raně středověkého osidlování zatím není mnoho. Je nutné si ale uvědomit, že hodně lokalit ještě nebylo prozkoumáno a mnohé předměty teprve na své objevení teprve čekají.

---

¹ Současnost obce [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <http://www.terlicko.cz/soucasnost-obce/d-88686/p1=1009>

² WEBER, J.: *Průvodce Těšínským Slezskem*. Český Těšín: Agentura Ouverture, 2000, s. 9.

³ Počátečním osidlovacím procesem myslíme pravěké a raně středověké osidlování.

⁴ BORÁK, M. – GAWRECKI, J.: *Nástin dějin Těšínska*. Ostrava: Advertis, 1992, s. 10.

⁵ Archeopark [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <http://www.muzeumct.cz/archeopark/>

Zcela jasno nemáme ani v tom, komu oblast Těšínského Slezska v prvních stoletích našeho letopočtu náležela. Existuje totiž několik tezí⁶:

1. Oblast náležela keltskému etniku Búrů.
2. Šlo o jihovýchodní výběžek etnického seskupení Vislanů.
3. Starší slovanští obyvatelé příslušeli k západním Chorvatům.
4. Nejvíce pravděpodobné je, že obyvatelé zde žijící patřili k Opolanům.

Jasně není ani to, jestli bylo Těšínské Slezsko po rozpadu Velkomoravské říše podřízeno nějakému státnímu útvaru nebo ne. První teze říká, že Těšínské Slezsko nebylo podřízeno žádnému státnímu útvaru, druhá teze naopak tvrdí, že se oblasti v polovině 10. století zmocnili čeští Přemyslovci (v posledním desetiletí pak probíhaly velmi ostré boje mezi českými Přemyslovci a polskými Piastovci). V 11. století je však už Těšínské Slezsko součástí polského státu. Do období 11. století spadá i budování zeměpanského hradu Těšína, který byl spojen s kostelem jakožto liturgickým střediskem církevní správy.⁷ Hrad sloužil do r. 1280 jako sídlo kastelána. Nejdříve podléhal biskupství Vratislavskému, od r. 1163 biskupství Opolskému. Rozdělením Opolského knížectví r. 1280 připadlo Těšínsko Měškovi. Měšek i jeho syn Kazimír se snažili navázat lenní vztah k českému králi. Roku 1335 přešlo území Těšínska pod českou přemyslovskou správu.⁸

Nejvýznamnějšími těšínskými knížaty se stali Přemysl I. (1358 – 1407), Kazimír II. (1477 – 1528) a Václav Těšínský (1545 – 1579). Za prvního jmenovaného došlo k zisku některých významných území, např. knížectví sevěrského, části Hlohovska nebo Osvětimska.⁹ Za Kazimíra II. pak byla obnovena činnost knížecí těšínské mincovny a také začaly být více využívány hospodářsky málo významné horské oblasti.¹⁰ Za knížete Václava Těšínského došlo k obratu Těšínska k protestantismu a k sestavení zemského zřízení. Vzniklo podle vzoru zemského zřízení vydaného v roce 1553 na Opolsku a Ratibořsku. Tento psaný zákoník, obsahující souhrn všech právních norem užívaných na Těšínsku, se však v době svého sestavení, v roce 1572, setkal s ostrým odporem těšínských stavů.

---

⁶ BORÁK, M. – GAWRECKI, J.: *Nástin dějin Těšínska*, s. 17.

⁷ Tamtéž, s. 18.

⁸ WEBER, J.: *Průvodce Těšínským Slezskem*, s. 10.

⁹ BORÁK, M. – GAWRECKI, J.: *Nástin dějin Těšínska*, s. 21.

¹⁰ Tamtéž, s. 32.

Tiskem bylo toto zemské zřízení vydáno v roce 1590.¹¹ Po smrti Václava Těšínského se jeho syn Adam Václav (1595 – 1617) vrátil zpět ke katolicismu.¹²

Do roku 1653 patřilo Těšínské knížectví těšínským Piastovcům. Po tomto roce, ve kterém zemřela poslední piastovská kněžna Alžběta Lukrecie, přešlo území do rukou Habsburků – Ferdinand III. (1654 – 1657), Leopold I. (1657 – 1705) a Josef I. (1705 – 1711). Reskriptem Ferdinanda III. bylo těšínské knížectví v roce 1654 vtěleno do české královské komory ve Vratislavi a od té doby byly těšínské knížecí domény nazývány komorními statky.¹³ Po smrti Josefa I. se Těšínsko stalo objektem habsburské rodinné politiky.

Život na Těšínsku hluboce poznamenaly tři války o Slezsko vedené mezi českou královnou Marií Terezií a pruským králem Fridrichem II. Výsledkem válek byla ztráta nejprůmyslovější části českého státu. Pruský král získal: Dolní Slezsko, kladské hrabství a Horní Slezsko. Habsburkové si ponechali: část knížectví opavského a krnovského, malou část knížectví niského a ratibořského a celé knížectví těšínské.¹⁴

Období do roku 1918 je typické častými selskými rebeliemi (největší se konala na fryštátském panství v letech 1766 – 1767) a silnou germanizací.¹⁵ V tomto období je významný rok 1848, kdy více než dříve začal probíhat proces utváření českého a polského národa. Jejich požadavky byly politická a jazyková práva pro jednotlivé národy. Centrem polského národního hnutí se stal Těšín, centrem českého hnutí byla Opava.¹⁶

Po první světové válce se rozhořel spor mezi československým a polským státem o oblast Těšínského Slezska, který je pro 20. století charakteristický.¹⁷ Bylo jasné, že se tato oblast rozdělí, otázkou bylo jak a kde. 19. října 1918 byla založena polská „Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego“ (RN), která vydala deklaraci,

---

¹¹ Tamtéž, s. 35.

¹² Vyhnal protestantské kazatele a zahájil ostrou protireformaci. Většina šlechty i měšťanů zůstala ale věrna protestantismu.

¹³ Tamtéž, s. 45.

¹⁴ Tamtéž, s. 49.

¹⁵ WEBER, J.: *Průvodce Těšínským Slezskem*, s. 11.

¹⁶ BORÁK, M. – GAWRECKI, J.: *Nástin dějin Těšínska*, s. 71.

¹⁷ BARAN, I.: *Spor o Těšínsko a jeho důsledky. Dlouholetý zdroj nepochopení mezi Čechy a Poláky*. In: *Dějiny a současnost*. 11/2009, s. 18.

Tuto problematiku zpracovává i: KÁRNÍK, Z.: *České země v éře první republiky (1918 – 1938). Díl druhý: Československo a České země v krizi a v ohrožení (1930 – 1935)*. Praha: Libri, 2002, s. 219 – 226.

v níž se Těšínsko stalo součástí budoucího polského státu. Ten samý požadavek vydal v proklamaci i český „Zemský národní výbor pro Slezsko“ (ZNV). 2. listopadu 1918 se zástupci obou národních výborů sešli na jednání v Orlové, kde bylo Těšínské Slezsko rozděleno¹⁸ – „politický okres Frýdek připadl pod správu ZNV, politické okresy Těšín a Bílsko pod správu RN. Okres Fryštát se měl stát kondominiem obou stran, přičemž pouze obce s českou obecní správou (Dětmarovice, Lazy, Prostřední a Dolní Suchá, Orlová, Poruba a Petřvald) měly zůstat pod kontrolou ZNV...dále bylo stanoveno, že Košicko-bohumínská dráha bude spravována Radou Narodowou v Těšíně s jedním důvěrníkem Zemského národního výboru.“¹⁹ Obě strany ale na tuto dohodu nahlížely jako na krátkodobé východisko ze složité situace.

Koncem listopadu 1918 vyhlásila první celopolská Moraczewského vláda ve Varšavě volby do ústavodárného sejmku. Volby se ale měly konat 26. ledna 1919 i na Těšínsku, Oravě a Spiši, což porušovalo hlavní ustanovení úmluvy. Československá vláda protestovala, ale jelikož její námitky nebyly brány vážně, zahájilo v lednu 1919 československé vojsko obsazování území na východ od demarkační čáry. Úkolem zákroku bylo znemožnit konání voleb do sejmku.²⁰ Na jednáních pařížské mírové konference byla 3. února 1919 stanovena nová demarkační čára (na polské straně zůstala Doubrava, Fryštát, Těšín, Dolní Žukov, Třinec a Jablunkov, na české Bohumín, Lazy a Karviná), s čímž ale ani jedna strana nebyla opět spokojena. K definitivnímu rozdělení oblasti Těšínského Slezska došlo na konferenci ve Spa 28. července 1920. Československá republika získala Košicko-bohumínskou dráhu a uhelný revír, Polsku byla přidělena část Těšínska, část Oravy a Spíše.²¹

20. a počátek 30. let 20. století ještě patřila k období česko-polské spolupráce. Situace se ale změnila roku 1934, kdy došlo k podepsání polsko-německého paktu o neútočení a tím k nastoupení protičeskoslovenského kurzu (protičeskoslovenské manifestace v souvislosti s 15. výročím československé vojenské akce na Těšínsku – demolování českých škol, československé státní symboly nahrazeny polskými atd.). V roce 1938 napětí vrcholilo – Polsko začalo čím

---

¹⁸ JELÍNEK, P.: *Zahraničně-politické vztahy Československa a Polska 1918 – 1924*. Opava: Maticeslezká, 2009, s. 18 – 20.

¹⁹ Tamtéž, s. 20.

²⁰ BORÁK, M. – GAWRECKI, J.: *Nástin dějin Těšínska*, s. 82.

²¹ Tamtéž, s. 82 a 85.

dál silněji prosazovat tyto požadavky: revize hranic, národnostní, hospodářská a kulturní autonomii. Nakonec Polsko dosáhlo připojení celkem 1871 km² ke svému území (obsazování probíhalo od 2. do 11. října 1938). Hraniční čára probíhala mezi obcemi Hrušov, Michálkovice, Radvanice, Vratimov, Bruzovice, Dobrá a Morávka na straně české a Vrbicí, Rychvaldem, Orlovou, Lazy, Komorní Lhotkou a Tyrou na straně polské.²² Tento zábor ale netrval dlouho, protože už v září 1939 bylo Polsko okupováno německými nacistickými vojsky a Těšínsko přešlo pod správu nacistického Německa.

Jelikož ale není historický vývoj Těšínského Slezska předmětem naší práce, skončíme na tomto místě s líčením jeho dějin. Pokusili jsme se zde nastínit jen pár významných historických událostí území Těšínského Slezska, do kterého patří i obec Těrlicko proto, abychom viděli a pochopili, že tyto události se ve větší či menší míře odrazily i na dění v obci. V příloze 1 přikládám čtyři mapy, které se týkají právě Těšínska a jeho dělení ve 20. století.

B. Prameny a literatura použité v diplomové práci, jejich hodnocení

Musíme konstatovat, že počet historických pramenů pro studium dějin obce Těrlicko je velmi malý a tudíž nedostačující. Pátrání po pramenech, které jsme si na samotném začátku vytýčili, nám ukázalo dva písemné záznamy pramene v podobě *Pamětní knihy obce Horní Těrlicko*²³ a *Kroniky mezinárodního tábora Družby* z roku 1978²⁴. Zejména *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko* je v práci hojně používána a doplňována a upřesňujícími informacemi z publikací věnující se dějinám obce Těrlicko. Uvědomujeme si, že z hlediska věrohodnosti je jediný pramen použitý pro líčení starších dějin obce Těrlicko značně problematický, ale bohužel jiné písemné prameny jsme při hledání neobjevili. *Kronika mezinárodního tábora Družby* má jen pár stran, které pro naši práci nejsou vůbec využitelné.

Pro kapitolu 6. Vývoj Těrlicka v letech 1955 – 1964 jsme využili informací získaných z ústní výpovědi pamětníka p. Ing. Josefa Farnika, který v Těrlicku celý

---

²² Tamtéž, s. 93 – 100.

²³ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*. Horní Těrlicko, 1955.

²⁴ *Kronika mezinárodního tábora Družby*. Těrlicko, 1978.

život bydlí a stavbu přehrady si dobře pamatuje z vlastní zkušenosti, jelikož byl jedním z obyvatel, kterého se týkal výkup pozemků kvůli stavbě přehradní nádrže. Poskytl nám materiály, ze kterých si můžeme udělat přesný obraz toho, o co všechno se musel majitel vykoupeného pozemku postarat. Tyto materiály jsou přiloženy taktéž v příloze.

K pramenům, které jsou v tomto případě pro diplomovou práci nepostradatelné a v příloze hojně zastoupené, patří dobové fotografie, pohlednice a mapy. Prameny tohoto typu dokreslují celkový pohled na obec Těrlicko. Dobové fotografie míst jsme se snažili doplnit i fotografiemi ze současnosti proto, abychom viděli, jestli a jak se změnily.

Hodnotným pramenem, který je přiložen na CD-ROMu, je videonahrávka, na které je zachycen výbuch starého barokního kostela sv. Trojice roku 1962, který musel ustoupit přehradní nádrži.

Literaturu, která se zabývá obcí Těrlicko, můžeme rozdělit na:

1. Publikace o Těšínském Slezsku, což je území, do kterého obec patří, a je tedy třeba reflektovat i tyto širší dějinné souvislosti. Těchto publikací existuje velké množství – některé popisují vývoj této oblasti ze všech úhlů – politických, hospodářských a kulturních, další publikace se zabývají detailně jen jedním z těchto problémů.

2. Monografie o Těrlicku: a. *Těrlicko 1229 - 1979*²⁵

- b. *Monografia Cierlicka*.²⁶

Jak vidíme, počet monografií není velký. První zmíněná je jen útlou brožurkou, která poskytuje jen základní přehled o dějinách obce. Druhá publikace poskytuje lepší obraz o obci – zabývá se vývojem obce od nejstarších zmínek, reflektuje změny majitelů obce, památky a další důležité události do 19. století. Z událostí 20. století je věnována pozornost jen stavbě přehrady.

3. Ostatní literatura, která se zabývá dílčími problémy – např. publikace *Kościoly drewniane na śląsku cieszyńskim*.²⁷ Tento typ literatury je

---

²⁵ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*. Český Těšín: Moravské tiskařské závody, 1979.

²⁶ BOLEK, H.: *Monografia Cierlicka*. Místo, nakladatelství ani rok vydání neuveden.

²⁷ LONDZIN, J.: *Kościoly drewniane na śląsku cieszyńskim*. Cieszyn, 1932.

na dobré úrovni, jelikož se věnuje opravdu jen specifickému problému, který se snaží do detailu rozebrat.

4. Odborné nebo popularizační články v novinách a časopisech. Tyto články nepovažujeme za hlavní zdroj informací, ale spíše jsou v práci využívány na upřesnění nebo dokreslení informací.

Seznam jak pramenů, tak i použité literatury uvádím na konci diplomové práce v části Použité prameny a literatura.

C. Členění diplomové práce

V první části úvodu jsme představili důležité historické události oblasti Těšínského Slezska ze dvou důvodů. Jednak obec Těrlicko patří do této oblasti, a proto je důležité se i v těchto širších souvislostech orientovat. Za druhé tyto informace tvoří jakousi „vstupní bránu“ k samotné práci.

Samotná práce je rozdělena na osm kapitol, ve kterých jsou postupně líčeny dějiny obce Těrlicko od nejstarších zmínek až po současnost. Toto členění považujeme za systematické a přehledné. V první kapitole, která je nejširší, co se týče záběru let, které popisuje (1229 – 1904), se zabýváme nejdříve nejstaršími dějinami obce Těrlicko z pohledu lidového vyprávění a poté z pohledu listin, které nám o Těrlicku nechaly první zmínky. Dále v ní reflektujeme i jednotlivé majitele obce Těrlicko. Těmi byl nejdříve benediktýnský klášter v Orlové, pak těšínská knížata a nakonec soukromí majitelé. Věnujeme se i samotnému názvu obce a jeho významu. Dvě podkapitoly jsou věnovány pěti významným těrlickým dvorům a vzniku těrlických volných statků, jejichž majitelé byli osvobozeni od robotní povinnosti. Do této kapitoly jsme zařadili i historii nejstarší krčmy ve Slezsku, tzv. Jaskovické (Jaškovské) krčmy. V několika podkapitolách se také zabýváme nastíněním dějin těrlické farnosti. První kapitolu uzavíráme stavbou tzv. hladové zdi, která časově spadá právě do tohoto období, a líčením pověstí o Černé kněžně.

Následující kapitoly (kapitola 2. – kapitola 7.) pak objasňují důležité momenty v dějinách obce v jednotlivých časových obdobích. Hlavní těžiště práce je obsaženo v 6. kapitole, která se věnuje budování Těrlické přehrady, která úplně změnila tvář obce. Naším prvotním úkolem bylo dovést dějiny obce od nejstarších

dob do roku 1964, ve kterém byla Těrlická přehrada dokončena. Poté jsme se ale rozhodli nastínit i významné události období po tomto roce až do současnosti – naším hlavním úkolem to ale nebylo, proto tato kapitola není tolik obsáhlá.

V závěrečné kapitole jsme se zaměřili na to, jak by tato diplomová práce mohla být využita pro pedagogické účely v místní základní škole a dále jsme navrhli i exkurzi pro žáky základní školy, ale i pro dospělé „Poznáváme obec Těrlicko“.

Část přílohy pak obsahuje tabulky, fotografie, mapy a nákresy, které dokumentují celý výklad v diplomové práci.

D. Cíle diplomové práce

Prvním cílem diplomové práce je podat ucelený výklad dějin obce Těrlicko, protože dosavadní počet monografií je nedostačující. Práci chceme poskytnout hlubší informace o vývoji této obce a zdůraznit tak zároveň i velký význam regionální historie. Chceme, aby si čtenář díky této práci uvědomil, že existovaly Těrlicka dvě – to před zbudováním Těrlické přehrady a to po jejím postavení. Cílem je pochopení všech aspektů dopadu tohoto rozhodnutí na obec a obyvatele v ní. Posledním vytýčeným cílem je ukázat využití této práce pro pedagogické účely.

1. Dějiny obce Těrlicko od roku 1229 do roku 1904

1.1 Nejstarší zmínky o Těrlicku - Těrlicko majetkem benediktýnů (1200 – 1350)

Podle lidové pověsti existovala obec Těrlicko už v pohanských dobách. Rozkládala se na dvou kopcích. Na prvním, který byl nazýván Babí horou, stál hrad, který měl obrannou funkci. Na druhém kopci, zvaném Kostelec, existovala pohanská svatyně. Podle pověsti sehrál největší roli při prvotním rozvoji osady ratibořsko-těšínský kníže Měško I. (1163 – 1211), který se staral o zalidnění této oblasti.²⁸

První písemné zmínky o Těrlicku pochází ze 13. století. Těrlicko je v dokumentu z 26. května 1229 zmiňováno v souvislosti s potvrzením vsi Orlové benediktýnskému klášteru v Týnci:

„Řehoř biskup, sluha sluhův, synům v Boze otce milým Luitfridovi opatovi a všem bratřím kláštera Tyneckého potvrzujeme klášter s veškerým příslušenstvím, se všemi, kostely, desátky, brtmi, hospodami, myslivostí, lovením ryb: dědiny Orlowa, Dubrawa, Koczobenc, Cierlitzko, větší Gorzice, Uchilsko, Ostrawa, Wierzbica, Zablocie, Żukow, Lacobanty, Golkowice; ...“²⁹

Pro Těrlicko významnější zmínka o jeho historii pak pochází z 12. května 1268:

„Ve jméno Otce. Amen. My Vladislav z Boží milosti kníže Opolské známo činíme, že obdarování našich předkův slavné paměti, jakáž bratřím řádu sv. Benedikta byli učinili ku kapli v Orlové, kdež jim některé dědiny s veškerým příslušenstvím s požitky a svobodami byli pustili, milostivě obnovujeme: totižto sůl veskrze i s Da(m)brow – ou a všemi lukami, Chotebanz, Vrbici (Wirzbica), Záblať; kromě soli hospodu s plným právem na třech všech: Žukově (Szuowow), Těrličku (Sierliczko), Ostravě; a na všech výš jmenovaných cokoli bude příslušného buďto ku knížecímu dvoru nebo komukoli jinému, všecko přísežné slušeti bude kostelu výš jmenovanému.“³⁰

---

²⁸ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*. Místo, nakladatelství ani rok vydání neuveden, s. 1 – 2.

²⁹ PRASEK, V.: *Dějiny knížectví Těšínského*. Opava: 1894, s. 40.

³⁰ Tamtéž, s. 61.

V listině je poprvé zmíněna Jaskovická krčma, která je jednou z nejstarších hospod na území Slezska.

1.2 Jaskovická krčma

Jaskovická, Jaškovská neboli také Panská krčma stála na Jaškovském kopci nad říčkou Stonávkou.

Jak už jsme výše naznačili, o Jaskovické krčmě se poprvé zmiňuje listina opolského knížete Vladislava z roku 1268. V této době patřilo Těšínské Slezsko polskému vojvodství a krčma se stala útlukem všelijakých lapků a lupičů, kteří na okolních cestách přepadávali cestující a kupce. Z této doby také pochází podzemní chodba, která vedla do polí a sloužila zlodějům a lumpům jako cesta k úniku před přicházejícími dráby či četníky.³¹ Po roce 1268 pak byla krčma opevněna a opatřena stálou stráží, která pečovala o bezpečnost cestujících a vybírala také mýto.³² Krčma byla několikrát přestavována a rozšiřována s tím, jak měnila své majitele. V roce 1458 se jejím majitelem stal Mochnik Kronick z Cierlicka³³, dalšími pak páni Rousečtí a Kardinálové, za nichž byla postavena západní část krčmy a rozšířen park na „pasterniaku“. Dalšími vlastníky pak byli Jan Kisielovský a po něm baron Wilczek, za jehož vlastnictví v roce 1682 krčma vyhořela.³⁴ V roce 1691 ji Těšínská komora nechala znovu postavit a její podoba se přibližně dochovala dodnes.³⁵

V 18. století se krčma stala majetkem hraběte Jana Larische Mönnicha, a tím nabyla na významu jako častá zastávka a nocležna kupců z různých končin, kteří s sebou přivázeli různé zboží, zejména knihy.³⁶ Krčma tedy byla velmi důležitým hospodářským a kulturním střediskem – hrála se zde ochotnická divadelní představení, pořádaly se zde obecní schůze nebo jiná shromáždění. Posledním majitelem krčmy byl Antonín Palarczyk. V *Pamětní knize obce Horní Těrlicko* nás její pisatel Josef Kaštil informuje o nálezů pěti zlatých mincí. Tyto mince našel

---

³¹ BROULÍK, P.: *Krčma je nejstarší hospodou Slezska*. In: Mladá fronta, 21. 11. 2007, s. C4.

³² RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*. Český Těšín: Moravské tiskařské závody, 1979, s. 46.

³³ BROULÍK, P.: *Krčma je nejstarší hospodou Slezska*, s. C4.

³⁴ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, Těrlicko, 1955, s. 8.

³⁵ BROULÍK, P.: *Krčma je nejstarší hospodou Slezska*, s. C4.

³⁶ Tamtéž, s. C4.

v roce 1922 právě tehdejší hostinský při stěně domu na východní straně. Nejstarší z mincí pocházela z roku 1723, na jedné straně byl vyobrazen rakouský císař Karel VI., otec Marie Terezie, a na druhé straně byl obraz Marie s Jezulátkem s latinským nápisem: Ochránkyně království uherského. Druhá mince z r. 1735 zobrazovala poprsí pruského krále Bedřicha Viléma a znak Pruska s latinským nápisem: Každému své. Třetí mince byla stejná jako první, pocházela však z r. 1738. K dalším dvěma mincím popis není.³⁷

V roce 1934 se hospoda stala majetkem obce Horní Těrlicko.³⁸ Její fotografie přikládám v příloze 3 Obr. 1 – 3.

1.3 Těrlicko majetkem těšínských knížat a soukromých vlastníků

Těrlicko se majetkem těšínských knížat stalo poté, co benediktýnský klášter v Orlové začal upadat a ztrácet na významu ve prospěch týneckého kláštera. Týnecký klášter měl totiž více finančních prostředků a vlastnil více obcí než klášter orlovský. Orlovští benediktýni začali ztrácet své statky a vsi, a tak se Těrlicko dostalo do rukou knížete Přemysla I.³⁹

V prvních dvou tabulkách jsou uvedena jména majitelů Horního Těrlicka – těšínská knížata jsou vyznačena kurzívou, ostatní jména patří soukromým vlastníkům. Třetí tabulka obsahuje seznam soukromých majitelů Dolního Těrlicka.

Ani v *Pamětní knize obce Horní Těrlicko* ani v *Monografii Cierlicko* není rozsáhlejší zmínka o rodu Larischů, kteří byli od roku 1731 posledními šlechtickými majiteli Těrlicka. Nejvýznamnějším vlastníkem z tohoto rodu byl Jan Larisch Mönnich, který Těrlicko vlastnil od roku 1792. Konec šlechtických držeb pak nastal s rokem 1926, ve kterém byl rozparcelován majetek⁴⁰ hraběte Larische Mönnicha.⁴¹

---

³⁷ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 8.

³⁸ BROULÍK, P.: *Krčma je nejstarší hospodou Slezska*, s. C4.

³⁹ HENRYK, B.: *Monografie Cierlicka*, s. 44.

⁴⁰ Tento proces je obecněji nazýván pozemkovou reformou, která byla jedním z nejradiálnějších zásahů do majetkových poměrů zejména na venkově. Třemi zákony – záborovým, přidělovým a náhradovým byla přerozdělena půda velkostatků nad 250 hektarů. Půda byla rozdělena drobným rolníkům a zčásti prodána jako zbytkové statky s výměrou. Výsledkem reformy tedy bylo výrazné posílení středního stavu v zemědělství.

⁴¹ CICHÁ, I.: *Stonávka od pramene po ústí*. Český Těšín: Regio, 2004, s. 104.

Majitelé Horního Těrlicka⁴²

Rok	Majitel
<i>1358 – 1409</i>	<i>Přemysl I.</i>
<i>1409 – 1431</i>	<i>Boleslav I.</i>
-	<i>Přemysl II.</i>
-	<i>Přemek II.</i>
1473	Kryštof z Pruchné
	Jan Burzej
1498	Mikolaj Tarlo z Witkowic
-	Melichor Rusecki z Eiwanu
1625 – 1645	Frederik Cardinal z Widerna
<i>1652</i>	<i>Alžběta Lukrecie</i>
1655	rodina Cardinálů
1683	Slezská komora, baron Larysz

Majitelé Horního Těrlicka⁴³

Rok	Majitel
1447	<i>Přemek II.</i>
1454 - 1458	Machník Korníc
1466	Mikuláš House
1473	Kryštof z Pruchné
1515	Václav Rousecký z Ejvaně
1523 - 1545	Melichar Rousecký z Ejvaně
1566	bratři Václav a Jan Rousectí
1597	Jan Rousecký
1604 - 1620	Jan Vlček mladší z Dobrozemice
1621	Jan Václav Veselovský ze Skočova
1629	Frydrych Kardinál z Viderna
1711	Jan Jiří Rousecký z Ejvaně
1731	František Láriš ze Lhoty

⁴² HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 44 – 51.

⁴³ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 5 – 6, 10.

Majitelé Dolního Těrlicka⁴⁴

Rok	Majitel
1596 - 1611	Jan a Mikuláš Rousečtí, bratři Vlčkové z Dobrozemice
1651	Jan Kyselovský z Kyselova, Jan Mitrovský z Nemyše
1673	Ferdinand Mitrovský z Nemyše
1706	Václav a Jiří Vlčkové z Dobrozemice
1720	Karel Bees z Chrostiny prodal část Dolního Těrlicka Fridrichu Adamovi Stařínskému z Bítkova
1742	Karel Václav Bees prodal tutéž část Dolního Těrlicka Karlu Maxu Tlukovi z Třenovic
polovina 18. století	Josef Tluk

1.4 Těrlické dvory

Největším vlastníkem pozemků v Těrlicku byl od roku 1792 hrabě Jan Larisch Mönnich. Jemu patřilo 5 dvorů (tj. statků):

- a) Zamek
- b) Osiekowice
- c) Nowy Dwór
- d) Brogówka
- e) Góra⁴⁵

Hlavním statkem byl Zamek, ve kterém bydleli úřední zástupci hraběte Larische. Tomuto statku patřilo několik desítek krav, volů a koní. Na Novém dvoře se chovala zejména hřibata, v Osiekowicach pak mladé krávy, na Górze telata.

---

⁴⁴ *Pamětní kniha Horního Těrlicka*, s. 11.

⁴⁵ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 71.

Brogówka byla statkem nejméně důležitým.⁴⁶ Nákres polohy dvorů je v příloze 4 Obr. 4.

Na panských polích museli pracovat místní obyvatelé. Za časů, kdy ještě nebyla technika, která by jim práci na polích usnadnila, lidé kosili trávu kosami nebo srpy, při zemědělských pracích si pomáhali cepy. Až od roku 1904 začínají i v Těrlicku lidé využívat strojů na mlácení obilí nebo hrabání sena. Půda zde byla velmi těžká a jílovitá. Často na pole museli dojíždět právě úřední zástupci, aby lidi kontrolovali a pobízeli k práci, která byla velmi namáhavá. Lidé, kteří pracovali na panských statcích, si nevydělalí mnoho peněz. Ke své výplatě ale dostávali tzv. deputat. Deputatem mohly být brambory, obilí nebo mléko. Na statcích, které měly vlastní palírnu, dostali lidé i přiděl vodky. Děti pak vždy na Vánoce dostaly od hraběnky Larischové čepice a skromné oblečení. Výběr ale neměly, čepice i oblečení byly všechny stejné.⁴⁷

Po první světové válce byly statky v Těrlicku rozparcelovány (viz kapitola 3). Osiekowice připadly p. Klvačkovi, Nowy dwór p. Červenému, Brogówka p. Němčíkovi, Góra p. Močkořovi a Zamek p. Frankovi.⁴⁸

V souvislosti se statky se musíme zmínit o důležité zahradě na Kostelci, která byla obehnána zdí. Jelikož zde byla neúrodná půda, tak se tady nepěstovaly rostliny, ani nechovaly zvířata, ale byly zde vysazeny lesní dřeviny.⁴⁹

1.5 Jak se s časem měnil název obce

Nesmíme si myslet, že by se název obce od její první zmínky v roce 1229 nezměnil. Ba naopak, můžeme říci, že název obce se měnil společně se změnou jejího majitele, o kterých jsme pojednali v podkapitole 1.3. Jak *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, tak publikace *Monografia Cierlicka i Těrlicko 1229 - 1979* nám ale podávají odlišný výklad o vývoji pojmenování, kterými obec prošla.

Proto na tomto místě uvádím tabulku, která je pro výklad a srovnání jmen přehlednější. K jednotlivým rokům je uvedeno pojmenování obce, tam, kde jméno chybí, není pro daný rok v knize uvedeno.

---

⁴⁶ Tamtéž, s. 71.

⁴⁷ Tamtéž, s. 71 – 73.

⁴⁸ Tamtéž, s. 73.

⁴⁹ Tamtéž, s. 71 - 73.

Vývoj pojmenování obce Těrlicko

	Pamětní kniha obce Horní Těrlicko⁵⁰	Monografie Cierlicka⁵¹	Těrlicko 1229 - 1979⁵²
r. 1229	Cierlitzko	Cierlitzko	Cierlitzko
r. 1268	Sierliczko	-	Sierliczko
r. 1430	„farář z Tezirle“	-	Tczirla
r. 1440	Cierlau →	Czirlaw	Czirlaw
r. 1447	-	-	Czerlitzko
r. 1454	Cierle	-	-
r. 1458	Cierliczko	-	-
r. 1466	Tierliczko	-	-
r. 1467	Czzrliczko	-	-
r. 1473	-	Cierlicko	Čerličko
r. 1498	Tierliczko	-	-
r. 1523	-	-	Tierlitzko
r. 1545	-	-	Těrlicko
r. 1652	-	-	Czerlisko,
r. 1679	-	-	Czerlitzko
r. 1736	-	-	Tierliczko
r. 1920 – 1921	Trlicko, Trličko	-	-

„Zápisy Cierlitzko, Czerliczko, Sierliczko, Czerlitzko, Čerličko, Tierlitzko, Czerlisko, Cierlysko a Tierliczko je třeba číst jako Čerlicko, tedy stejně, jak daný název zní dnes v těrlickém nářečí. Podoba Czirlaw je poněmčená. Místo slovanského zakončení „-icko“ je německý element „aw“, který ve staré němčině znamená „niva, louka“. Podoby Tczirla a Tschirla vznikly z podoby Czirlaw a je třeba je číst Čirla.“⁵³ Jak ale vidíme, obec se původně jmenovala Čerlicko, tedy stejně jak o něm v dnešním těrlickém nářečí lidé mluví – název se tedy nezměnil.⁵⁴

⁵⁰ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 9.

⁵¹ HENRYK, B.: *Monografie Cierlicka*, s. 5 – 6.

⁵² RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 2 – 3,

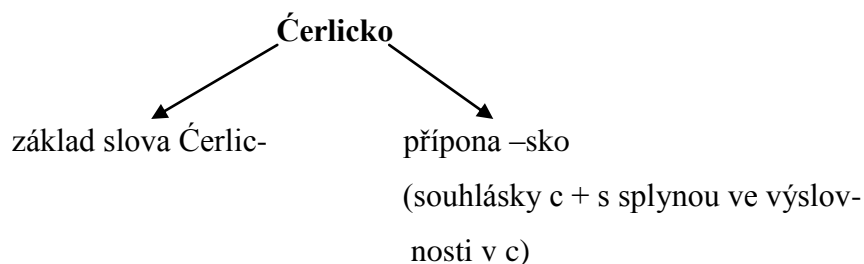
Založení obce – současnost [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <http://www.terlicko.cz/zalozeni-obce-soucastnost/d-88679/p1=1160>

⁵³ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 2 – 3.

⁵⁴ Tamtéž, s. 3.

Nyní se zaměříme na výklad slova. Jeden z výkladů říká, že jméno Čerlicko je odvozeno od slova „čyrni = trní“. To je ale výklad nesprávný, neboť souhláska „ň“ nemohla najednou změnit v „i“. ⁵⁵

Další možností, jak vysvětlit původ jména obce, je toto slovo rozložit a vysvětlit každou jeho část zvlášť:

„Příponou –sko se v západoslovanských jazycích tvořila přídavná jména přivlastňovací středního rodu čísla jednotného. Základem by bylo v našem případě přezdívkové osobní jméno Čerlica.“ V tom případě by Čerlicko znamenalo Čerlicovo pole apod. Jelikož ale není nikde osobní jméno Čerlica doloženo, je tedy nepravděpodobné, že by od něj mohlo být odvozeno. ⁵⁶

„Dále se příponou –sko tvořila také zeměpisná jména podle charakteru terénu, např. v češtině Dolsko (místo, kde byla dolina), Horsko (místo, kde byal hora, kopec).“ ⁵⁷

Nejvíce pravděpodobné se ale zdá, že slovo Čerlicko bylo utvořeno od obecného jména čerlica = trdlice (nářadí na zpracování lnu). ⁵⁸ Podobně jako Čerlicko odvozuje i obec Pazderná na Frýdecku své jméno, tentokrát podle pazdeří ze lnu. Tzv. kulturní jména obou obcí nejsou v tomto kraji zvláštností (např. Hradiště = místo, kde stál hrad nebo Poruba = místo, které vzniklo vykácením lesa). ⁵⁹

Výkladů významu slova Čerlicko je, jak vidíme, mnoho. Žádný z nich ale nemůže být označen za jediný pravdivý a jistý.

---

⁵⁵ Tamtéž, s. 4.

⁵⁶ Tamtéž, s. 4.

⁵⁷ Tamtéž, s. 4.

⁵⁸ Tamtéž, s. 5.

⁵⁹ Tamtéž, s. 5.

1.6 Vznik volných statků v Těrlicku

Volné statky neboli volenství byly v Těrlicku zřízeny Těšínskou komorou na počátku 18. století.⁶⁰ Místní šlechta měla totiž čím dál více dluhů, a proto začala své statky rozprodávat. Tyto statky kupovali místní lidé, kteří ve svých rukou takto nahromadili velký majetek.⁶¹

Tehdy se zemská půda dělila na dva typy:

1. Volné statky neboli tzv. volenství, jejichž vlastníci nebyli zatíženi robotním vztahem ke šlechtě. Majitelé se pak nazývali volentěři. Takto vznikly volenství v Těrlicku.⁶² Jejich postavení nebylo ale zcela ideální, jak by se na první pohled mohlo zdát: „*I oni byli vzhledem k pánské svévoli často bezmocní, neboť těšínská knížecí kancelář disponovala řadou donucovacích prostředků, jejichž prostřednictvím plnili „svobodní“ knížecí vůli. V případě neposlušnosti ekonomickým tlakem učinila kancelář ze svobodného nevolníka.*“⁶³

2. Statky, které sice patřily šlechtě, ale muži mohli získat dokument, že na nich nemusí pracovat. Tento typ vznikl ve východní části Slezska.⁶⁴

1.7 Dřevěný kostel v Těrlicku

Dřevěný kostel se v Těrlicku patrně nacházel už ve 14. století (viz příloha 5 Obr. 5). První doklady o něm ale pochází až z 15. století. Prostřednictvím dokumentu z roku 1447 jsme informováni o sporu, který vznikl mezi katolickým farářem v Těrlicku, Janem Smylem, a farářem ve Wielkim Kotorzu, Jakóbem Persekiem. Spor se vedl o peněžní odškodnění za desátky z let 1444 – 1446 a vyhrál jej farář z Těrlicka. V dokumentu je ale výrazně vyznačeno, že lidé v Těrlicku nepamatují, že by se kdy zde faráři soudili. Je tudíž možné, že se tento spor udál až o století později.⁶⁵ V době reformace byl pak kostel v rukou protestantů, kterým byl dne 24. 3. 1654 odebrán.⁶⁶

---

⁶⁰ Pamětní kniha obce Horní Těrlicko, s. 11.

⁶¹ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 52.

⁶² RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 13.

⁶³ Tamtéž, s. 11.

⁶⁴ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 52.

⁶⁵ Tamtéž, s. 9.

⁶⁶ Historie farnosti [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.farnost-terlicko.cz/Historie%20farnosti.html>>

Vizitační protokol z r. 1679 nám podává přesnější obraz toho, jak kostel vypadal. Patrony kostela byli pan Ferdynand Mitrowski a pan Fryderyk Cardinal z Widerna. Kostel byl celý ze dřeva, měl věž a tři zvony, jeho střecha byla v dobrém stavu. Památka jeho svěcení se konala druhou neděli po svátku sv. Michala. Farářem byl Jerzy (=Jiří) Orlik. Budova fary čítala jeden větší pokoj, sýpku a stodolu. Učitel a varhaník vlastnili při farních budovách zahradu, u kostela na Kostelci pole. Farář dostával od každého sedláka v Těrlicku dva bochníky chleba, z jiných obcí pak od sedláků dostával jeden krejcar.⁶⁷

Následující protokol z roku 1688 pak popisuje, co se v kostele v Těrlicku zlepšilo. Byla postavena nová sakristie – „*jasna, wyłożona deskami, z drzwiami silnymi, okutemi sztabami żelaznymi*;...“⁶⁸, křtitelnice a lavice na sezení.

Poslední dokument, který máme k dispozici, pochází z roku 1771. Píše se v něm o stavbě kostela v roce 1769 na místě, kde dříve stál dřevěný kostel. Tehdejším patronem kostela byl hrabě Larisch. Dále je dokument důležitým pramenem o moru a jiných nemocech, které se ani Těrlicku nevyhnuly. Mor zde začal řádit v roce 1805 a celkem mu podlehl 500 osob, mezi nimi i vikář Jan Suchanek. Cholera pak na místní obyvatele zaútočila v letech 1830 a 1836, tyfus pak v roce 1846.⁶⁹ Tento kostel byl pak zbourán při stavbě přehrady roku 1962. (viz příloha 5 Obr. 6 a 7)

1.8 Kostel na Kostelci

Osada Kostelec patří k obci Těrlicko a nachází se na pravém břehu řeky Stonávky, od roku 1962 přehradní nádrže.

Původ kostelíka není známý, protože písemnosti o něm zničil poslední protestantský duchovní Jakub Sandaly, když musel roku 1654 nuceně odejít.⁷⁰ Víme ale, že už v 11. století existovala na Kostelci pohanská svatyně, která pak byla v průběhu 12. nebo 13. století přeměněna na křesťanskou kapli.⁷¹ I tento kostelík byl

---

⁶⁷ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 10 – 11.

⁶⁸ LONDZIN, J.: *Kościół drewniane na śląsku cieszyńskim*, s. 49.

⁶⁹ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 13 – 14.

⁷⁰ Kostelec [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.terlicko.cz/kostelec/d-90707/pl=1151>>

⁷¹ Kostelec [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.terlicko.cz/kostelec/d-90707/pl=1151>>

v dobách reformace v rukou protestantů, kterým byl odebrán roku 1659. Kostelík byl původně dřevěný, ale stavba asi nebyla dobře vykonána, když si na jeho stav stěžuje tehdejší jeho farář Ignacy Popp: „*Kościółek na Kościelcu może sie lada dzień przewrócić, wieża jest już tak nachylona, że może sie zawalić. Z tego powodu zdjęto z wieży dzwony a zawieszono je w osobnej dzwonnicy, by uniknąć nieszczęścia.*“⁷² Kostel patřil taktéž hraběti Larischovi, a proto se na něj farář obrátil s prosbou o pomoc. V roce 1857 si další farář Ligocki stěžuje, že konstrukce kostela je chatrná a že má málo prostředků na základní výdaje. Jeho slova podpořil i další farář Ernest Farnik, který budovu kostela přirovnává ne ke svatyni, ale ke stodole.⁷³

Tento ubohý stav se začal konečně řešit v roce 1889, kdy se rozhodlo o rekonstrukci budovy kostela, kterou měl na starosti pan Jonhisch z Těšína (příloha 6 Obr. 9 a 10). Náklady byly vyčísleny na 13 000 florenů. Díky obětavosti farníků a darům několika osobností (např. císař František Josef I., arcikníže Albrecht, kardinál Knopp, hrabě Larisch, kněží Onderek a Potiorek a další) byla výstavba do dvou let dokončena. Vysvěcení kostela sv. Vavřince se uskutečnilo 16. 8. 1891 krakovským pralátem knězem Henrikem Matzkem.⁷⁴

1.9 Katolické versus protestantské vyznání v Těrlicku

V úvodu diplomové práce jsme se dotkli vývoje oblasti Těšínského Slezska po stránce církevní. Tato oblast byla územím s obyvateli katolického vyznání. Za Václava Těšínského (1545 – 1579) dochází k přechodu k protestantismu. A i když se po smrti Václava Těšínského jeho syn Václav Adam (1595 – 1617) vrací ke katolicismu, většina obyvatel i přesto zůstala věrna protestantské víře.⁷⁵ Stejný vývoj se odehrával i v obci Těrlicko.

V roce 1653 byla ale ustavena Náboženská komise, jejímž úkolem bylo uzamknout protestantské kostely v Těšínském knížectví, tedy i dva v Těrlicku.⁷⁶ Posledním evangelickým farářem v kostele na Kostelci byl Jakub Sandaly, prvním

---

⁷² HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 15.

⁷³ Tamtéž, s. 15 – 16.

⁷⁴ Kostelec [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.terlicko.cz/kostelec/d-90707/pl=1151>>

⁷⁵ BORÁK, M. – GAWRECKI, J.: *Nástin dějin Těšínska*, s. 35 – 36.

⁷⁶ *Farní sbor Slezské církve evang. a. v. v Těrlicku 1950 – 2000*, s. 5.

katolickým farářem pak byl Jan Orlik.⁷⁷ Jak jsme už výše uvedli, oba kostely v Těrlicku byly protestantům nakonec odebrány (kostel na Kostelci roku 1659, dřevěný kostelík ve středu obce roku 1654).

Uveďme zde dva příklady nepřátelského chování katolíků vůči protestantům. V roce 1661 podal farář Jan Orlik žalobu na Helenu Judyciu Marklowskou za to, že bez jeho svolení dala zvonit své zemřelé matce (protestantka) v katolickém kostele v Těrlicku. Za to musela zaplatit pokutu a dva týdny nevycházet z domu. Dalším příkladem je zneužití ženy barona Waclawa Wilczka v době jeho nepřítomnosti za to, že ukřývala evangelického kazatele.⁷⁸

Dalším příkladem pronásledování evangelíků je případ Bernarda Prymusa, evangelického volentéra v Těrlicku. Jeho dcera mu byla odebrána a poslána do alžbětinského kláštera v Těšíně a on musel platit 80 rýnských ročně na její živobytí. Pak byla dcera přemístěna do sirotčince, ze kterého utekla domů. Roku 1771 bylo rodině celé hospodářství odebráno a rodiče byli vsazeni do vězení. Obě dcery ale předtím stihli poslat za hranice. Bernard Prymus ve vězení zemřel, jeho ženě bylo vyhrožováno, že jestli se dcery nevrátí, čeká ji těžká práce. Dcery se po dvou letech vrátily, matka byla z vězení propuštěna, ale dcery byly poslány na výchovu ke katolickému kurátorovi.⁷⁹

Po letech pronásledování, odříkání a nesvobody nakonec protestanti získali roku 1781 určitou náboženskou svobodu.⁸⁰ V roce 1852 tak byla povolena stavba evangelické školy, hřbitova i kaple.⁸¹

1.10 Evangelická škola, kaple a hřbitov

Už od roku 1840 chtěli hlavní představitelé těrlických evangelíků – Jan Gallacz, Franciszek Klimsza a Andrzej Pawelek - založit evangelickou školu. V roce 1851 byla sestavena delegace, která se měla starat o další povolení potřebné

---

⁷⁷ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 60.

⁷⁸ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 60.

⁷⁹ *Farní sbor Slezské církve evang. a. v. v Těrlicku 1950 – 2000*, s. 5 – 6.

⁸⁰ 13. října 1781 byl vydán Josefem II. toleranční patent. Nebyla jím zavedena úplná náboženská rovnoprávnost, nekatolické církve měly být pouze snášeny. Patent se netýkal všech nekatolických vyznání – pouze luteránství, kalvínství a pravoslaví. Náboženství husitské nebo českobratrské povoleny nebyly.

⁸¹ *Farní sbor Slezské církve evang. a. v. v Těrlicku 1950 – 2000*, s. 6 – 7, 9 – 10.

ke stavbě školy. Tuto delegaci tvořili: Jan Ondrusz, Pawel Trzyniecki, Pawel Wlosok, Maciej Folwarczny, Jan Krall, Franciszek Klimsza a Andrzej Pawelek. 19. února 1852 konečně delegace získala povolení císařsko-královského úřadu v Těšíně. Základní otázkou ale bylo, kde by nová škola měla stát. Od hraběte Larische dostali darem 734 sáhů pozemku na Osiekowicach.⁸²

Již od května 1852 probíhala výuka v domě paní Marie Filipek v Dolním Těrlicku. Prvním učitelem byl Andrzej Grześ. Škola byla postavena a posvěcena během roku 1853. V prvním roku do školy chodilo 90 dětí a stále jich přibývalo. Z toho důvodu bylo v roce 1880 postaveno 1. patro.⁸³

Výše zmíněná delegace měla také zájem na vybudování evangelického hřbitova. Lidé tohoto vyznání byli totiž pohřbíváni na katolickém hřbitově na Kostelci, což se jim samozřejmě nelíbilo. V roce 1857 bylo získáno povolení na stavbu evangelického hřbitova. V roce 1860 pak začala stavba kaple na hřbitově a byla dokončena za dva roky. V roce 1867 byly do kaple umístěny tři zvony, které zakoupili: Pawel Baron, Jędrzej Pawelek a Pawel Szczuka. V roce 1889 se kaple dočkala i oltáře, který zhotovil stolař Jan Ondrusz z Horního Těrlicka. Z příspěvků mládeže byl pak zakoupen oltářní obraz. Dokonce se uvažovalo o tom, že by se v kapli konaly bohoslužby. Jelikož byla ale kaple malá a všichni by se do ní nevešli, bylo od tohoto nápadu upuštěno.⁸⁴

Evangelická škola musela ustoupit přehradní nádrži, kaple a hřbitov zatopeny ale nebyly a existují dodnes (viz příloha 7 Obr. 11 a 12.).

1.11 Hladová zeď a pověsti o Černé kněžně

Tzv. hladovou zeď (používá se také označení sedlácká hladová zeď) nechal zbudovat hrabě Jan Larisch v letech 1845 – 1848. Byla to léta velké bídy, neúrody a nakažlivých nemocí, které se mezi lidmi šířily. Zeď měla stát na Kostelci poblíž hlavního silničního tahu vedoucího na Těšín a měla chránit ovocné stromky, které byly za zdi vysázeny. U zdi byla postavena také menší budova – rotunda (známá pod

---

⁸² Tamtéž, s. 9.

⁸³ Tamtéž, s. 10.

⁸⁴ Tamtéž, s. 6 – 7.

jménem Larischův letohrádek), ze které zahradník pozoroval a hlídal celou zahradu. Pozůstatky zdi můžeme na Kostelci vidět dodnes.⁸⁵ (viz příloha 8 Obr. 13 – 15)

Pověsti, které se o Černé kněžně dodnes na Těšínsku zachovaly, je více. Za Černou kněžnu je v nich považována buď kněžna Kateřina Sedena, Alžběta Lukrécie nebo Marie Anna Cardinálová. My zde nastíníme dvě zcela odlišné pověsti.⁸⁶

V první pověsti je za Černou kněžnu považována Kateřina Sedena. Byla druhou manželkou knížete Václava Těšínského, s nímž měla syna Adama Václava. Kníže Václav zemřel roku 1579, a jelikož synovi Adamu Václavovi byly v té době pouhé čtyři roky, těšínské knížectví za něj spravovala jeho matka. Po smrti svého manžela se začala oblékat do černých šatů, a protože měla i černé oči, začal ji lid nazývat Černou kněžnou. Lid ji také považoval za velmi bohatou, protože věřil, že má v horách ukryté velké bohatství. Její pohřeb se podle pověsti odbyl tímto způsobem: její tělo bylo položeno na vůz, který byl tažen čtyřmi voly, a tam, kde se vůz zastavil, měla být pohřbena. Vůz se zastavil na Kostelci, kde byla podle přání pohřbena. Brzy po pohřbu měl být na tom místě postaven kostelík. Jak ale víme, kostelík tam stál již v dřívějších dobách, a ne až od 16. století. Dále ale víme, že Kateřina Sedena zemřela v roce 1594 v Uhrách, a ne na území Těšínského Slezska.⁸⁷

Druhá pověst je časově zařazena na konec 16. a začátek 17. století. Je to období, kdy majitelem Těrlicka byl Frederik Cardinal z Widerna a kdy Těšínské Slezsko a další země byly ohroženy vpády Turků. Frederik Cardinal se války účastnit nemohl, proto do války poslal svého syna Fryderyka s těmito slovy: „*staraj sie, by nasze imie zyskało większą sławę, a nasze mienie doszło do większego znaczenia i bogactwa.*“⁸⁸ K zemím, které byly Turky ohroženy, patřily i Uhry. Tamější hrady byly ničeny jak císařskými, tak tureckými vojsky. Ničení neunikl ani zámek hraběnky Orlow. Hraběnka byla váženou a ctěnou osobou a taktéž žádanou nevěstou.

---

⁸⁵ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 73a.

ONDRUSZ, J.: *Zde se žije bezstarostně: slezské pověsti*. Český Těšín: Sdružení přátel polské knihy, 2008, s. 26 – 28.

Larischův letohrádek [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z:

<<http://www.terlicko.cz/larischuv-letohradek/d-88726/p1=1010>>

⁸⁶ POLÁŠKOVI, J. a J.: *Z úst do úst: pověsti těšínské*. Dobrá: Beatris, 2007, s. 9.

⁸⁷ HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*, s. 43a.

⁸⁸ Tamtéž, s. 37.

Neměla žádné příbuzné, protože ti ji zemřeli právě ve válkách s Turky. Mezi svými poddanými byla taktéž velmi oblíbená. Říkalo se o ní, že je velmi bohatá a bohatství že má někde ukryté. V její společnosti pobývalo děvče, které bylo nazýváno „černou“ Marií. Nikdo nevěděl nic o jejím původu, mezi lidmi se říkalo, že je to příbuzná hraběnky Orlow. Z jejího vystupování ale bylo zřejmé, že je šlechtického postavení. Mezi muži byla velmi žádaná a hraběnka Orlow její ruku nakonec dala starému hraběti Maratovi, protože od něj očekávala, že jí pomůže od tureckého obléhání. Nakonec byly obě překvapeny, když zjistily, že stojí na straně Turků. Hraběncin zámek pak napadla císařská vojska, která hledala její poklad – „*jeden z oficerów chwycił ją pod szyję, zaś żołnierze przeszukali wszystkie skrzynie i pozabierali kosztowniejsze rzeczy.*“⁸⁹ Marie podle pověsti vešla do pokoje a požádala úředníka, aby se svým vojskem opustili hrad. Tím úředníkem byl Fryderyk z Widerna. Ihned se do sebe zamilovali, a jelikož se Marie dověděla, že její manžel Marat je mrtev, nic jim v lásce nebránilo. Fryderyk žádal, aby s ním Marie odešla. Od tohoto kroku ji ale zrazovala hraběnka Orlow, která opustila svého manžela a odešla za svým milencem, slezským rytířem Kisielewskim, který zanedlouho zemřel. Řekla jí, že ona (Marie) je jeho dcera. Nakonec ale hraběnku neposlechla a odešla s Fryderykem z Uher. Na cestě do Těrlicka museli čelit zlodějům i vojákům. Nakonec byli ale chyceni a odvedeni k jablunkovskému vévodovi. Ten je nejdříve chtěl poslat do Těšína, ale když se dověděl o působení Fryderyka v císařském vojsku, začal se k nim chovat pohostinně. Proto jej Fryderyk požádal o kněze, který by jeho a Marii oddal. Kněz působil v Jablunkově a Fryderyk se pro něj musel vydat. Marie zůstala u vévody. Fryderyk se ale dlouho nevracel a Marie se o něj začala bát. Vévoda jí řekl, že odešel za jinou ženou a už se nevrátí. Marie se ho vydala hledat. Narazila přitom na důstojníka, který spravoval hradby, statného muže Marklowskiho. Ten ji zavřel do vězení za špionáž, ale při jejím výslechu se dověděl o jejím osudu. Chtěl získat její srdce pro sebe – „*Chce Cię wziąć do siebie w opiece i dopomóc Ci do odszukania twego ukochanego, lecz tymczasem musisz pozoszać w moim towarzystwie. Wszystko uczynię dla Ciebie, jeżeli mi będziesz ufać.*“⁹⁰ Marie se zabydlela na zámku v Pitrowie, kde ale byla dána na pospas chtíči jiných mužů. Osvobodila ji až těšínská kněžna, žena knížete Václava (pověst neudává její jméno

---

⁸⁹ Tamtéž, s. 38.

⁹⁰ Tamtéž, s. 42.

a taktéž není jasné, o kterého knížete se jedná). Pak žila na knížecím dvoře v Těšíně až do své smrti. Pohřbena je na Kostelci.⁹¹

Nastínili jsme dvě pověsti o osobě Černé kněžny. Podle jedné z nich je Černou kněžnou Kateřina Sedena, podle druhé Marie, dcera hraběnky Orlow z Uher.

---

⁹¹ Tamtéž, s. 42 – 43.

2. Těrlicko v období 1904 – 1918

Pro toto období čerpáme informace zejména z *Pamětní knihy obce Horní Těrlicko*, která nám poskytuje úplný – hospodářský i kulturní – obraz vývoje obce, a které je možné doplnit o informace z internetových stránek obce Těrlicko.

V roce 1904 vypukl v Jaskovické (Jaškovské) krčmě rozsáhlý požár, při kterém byla zničena střecha a stropy. O dva roky později přichází do krčmy Antonín Palarczyk (Palarčík), který tam pobýval až do roku 1948, kdy zemřel. Za jeho působení v krčmě se jí neřeklo nijak jinak než hospoda u Palarczyků (Palarčíků). Významnou událostí bylo také odkoupení pozemku s budovou za 11 000 zlatých Larischem (v *Pamětní knize obce Horní Těrlicko* není uvedeno jeho jméno) od Františka Koběrského. Tento pozemek totiž sousedil se statkem na Góře. Larisch dále koupil dvůr Pitrov.⁹² V roce 1905 byl ustaven výbor *Bratrství*, který se zabýval výstavbou budoucího Dělnického domu v Těrlicku. Členy byli např.: Jan Szeliga, Josef Henner, Josef Klimoszek, Emil Farnik, Adolf Kobierski a další. Byl vybudován z popudu členů Spotřebního družstva pro dělníky, rolníky a řemeslníky v Těrlicku, které bylo založeno v roce 1903, jako jedno z prvních toho druhu na Těšínsku.⁹³ Dělnický dům byl slavnostně otevřen 24. 11. 1907.⁹⁴ (jeho fotografie viz příloha 9 Obr. 16 – 17). Svá sídla tam měly např. organizace *Hornická unie* nebo *Síla*.⁹⁵ Roku 1908 byl v obci založen hasičský sbor. Zakladateli byli Ant. Řehák, správce Larischového panství v Těrlicku (rodák z Nezamyslic u Prostějova), Josef Schokala, řídící učitel, Michl Jan a Kobierský Adolf, oba místní rolníci.⁹⁶ Jejich první zásah byl u požáru obytného domku Larischových zaměstnanců. Po založení hasičského sboru jakoby se požáry rozšířily – do roku 1913 jich kronikář v Těrlicku a jeho blízkém okolí zaznamenal celkem 14.⁹⁷

Je důležité zmínit se i o významných těrlických rodácích předválečného období, a to o Alfrédu Bolkovi a Oskaru Zawiszovi. Dr. Ing. Alfréd Bolek (1909 – 1993) byl profesorem Českého vysokého učení technického v Praze. Byl

---

⁹² *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 22.

⁹³ MAINKA, A.: *Dělnický dům v Těrlicku*. In: Těšínsko, 2/1978, s. 5.

⁹⁴ Obec Těrlicko: založení obce – současnost [online]. Vyhledáno dne: 23. 1. 2012. Dostupné z: <http://terlicko.cz/zalozeni-obce-soucinnost/d-88679/p1=1160>

⁹⁵ MAINKA, A.: *Dělnický dům v Těrlicku*. In: Těšínsko, 2/1978, s. 6..

⁹⁶ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 22 – 23.

⁹⁷ Tamtéž, s. 23.

vyznamenán Medailí J. A. Komenského, Řádem práce i vyznamenáním Za zásluhy o výstavbu. Oskar Zawisza (1878 – 1933) byl hudebním skladatelem, folkloristou a autorem například těchto divadelních her: „Czarna Księżna“, „Dzieje Karwiny“ nebo „Czarne diamenty“.⁹⁸

Období první světové války bylo v Těrlicku, tak jako na mnoha jiných místech, dobou plnou strachu, nejistoty a bídy. Tito občané se do Těrlicka po válce nevrátili – ať už z důvodu, že našli domov jinde nebo proto, že padli na frontách: Folwarczny Jan, Guziur Sylwestr, Trzyniecky Josef, Mikula Karel, Onderek Josef, Duszek Josef, Włosok Adolf, Mikszan Josef, Rzyman Leopold, Kotula Jan, Waszut Jan, Sczerba Josef, Jansza Frant., Żwak Josef, Waloszek Robert, Kraina Adolf, Hener Dominik, Czyż Rudolf, Mikula Jan, Cypcer Karol, Szewczyk Henryk, Szelong Karol, Oczadły Josef, Jezyszek Josef, Sczuka Karol, Sztzbel Jan, Putniorz Karol, Guziur Daniel.⁹⁹

---

⁹⁸ Obec Těrlicko: založení obce – současnost [online]. Vyhledáno dne: 23. 1. 2012. Dostupné z: <<http://terlicko.cz/zalozeni-obce-soucastnost/d-88679/p1=1160>>

⁹⁹ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 24.

3. Těrlicko v období 1918 – 1938

Jak už jsme naznačili v úvodu naší práce, období 1918 – 1938 bylo poznamenáno bojem československého a polského státu o území Těšínského Slezska. Jelikož jsme tyto boje už nastínili, budeme se v této kapitole věnovat jen těm událostem, které se děly přímo v obci Těrlicko. Opíráme se přitom o *Pamětní knihu obce Horní Těrlicko* jako cenný pramen informací k tomuto období.

Prvním významným poválečným počinem bylo zřízení úřadu komisaře obce a následně i celé komise. Komisařem byl zvolen Adolf Kobierský, rolník z Horního Těrlicka. Členy komise byli: Křístek Pavel, Farník Emil, Kupka Josef, Michl Jan, Dluhoš Evžen, Skoč Jan, Palarčík Antonín, Ponča Josef, Staněk Josef, Vrana Robert, Šotek Karel, Třínecký František, Tomáš Ambroz, Vagner Josef.¹⁰⁰ První zasedání komise se konalo v listopadu 1920.¹⁰¹ V *Pamětní knize obce Horní Těrlicko* není ale uvedeno, jaký úkol komise měla – jestli hospodářský, politický nebo kulturní.¹⁰²

V roce 1921 se v obci konalo sčítání lidu. *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko* uvádí tyto údaje: počet obyvatel žijících v Těrlicku byl 1348, z toho 760 obyvatel se hlásilo k české národnosti, 581 k polské národnosti a 7 obyvatel k německé národnosti.¹⁰³ Odlišné údaje uvádějí, jak publikace *Nástin dějin Těšínska*, tak *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960*. I údaje, které uvádí webové stránky *Sčítání lidu, domů a bytů*, jsou jiné (viz příloha 2 Tab. 1 – 5). Jak je ale z údajů v tabulkách zřejmé, Těrlicko bylo do první světové války obcí polskou, po válce se postupně stávalo obcí českou se silnou polskou menšinou. V dnešní době už polská menšina není tak silná.

V červnu téhož roku byl zřízen odbor Matice osvěty lidové a přípravný výbor pro zřízení české školy. Ta byla otevřena ještě tentýž rok a chodilo do ní 62 žáků. Škola se nacházela ve společné budově polské školy katolické a prvním učitelem v české škole se stal Tomáš Ambroz.¹⁰⁴ („V r. 1864 bylo totiž zavedeno

---

¹⁰⁰ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 24.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 25.

¹⁰² Je možné, že jelikož je to období před rozparcelováním pozemků v Těrlicku, mohla se komise zabývat tímto úkolem.

¹⁰³ Tamtéž, s. 25.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 25.

v obci polské vyučování a vyučování české (tehdy se říkalo - moravské) bylo zrušeno.“)¹⁰⁵ Samostatná budova pro českou školu byla otevřena až v roce 1924.¹⁰⁶

Těrlicko po válce rozkvétalo po všech stránkách, které tehdejší společnost potřebovala – v této souvislosti musíme zmínit zřízení tělovýchovné jednoty „Sokol“, která se starala o kulturní život v obci (např. spolu s odborem Matice osvěty lidové uspořádala první divadelní představení nazvané „Lešetínský kovář“).¹⁰⁷

Roku 1923 se konaly první poválečné volby do obecního zastupitelstva. Volilo se ze dvou kandidátních listin – Česká sdružená strana a Polská sdružená strana. Zvoleno bylo 5 českých a 13 polských zástupců. Starostou obce se stal Emil Farník (zástupce polské strany).¹⁰⁸ Jak jsme výše naznačili, do roku 1920 bylo Těrlicko polskou obcí. I když se volby konaly až roku 1923, je jasné, že polské zastoupení zde bylo pořád o dost silnější než české. Proto tyto volby vyhráli polští zástupci.

Rok 1927 byl spojen s rozparcelováním Larischových statků v Těrlicku. Pět zdejších dvorů (Zamek, Osiekowice, Nowy Dwór, Brogówka a Góra) bylo rozparcelováno mezi 107 uchazečů. U dvorů byly ponechány pozemky do 50 hektarů, vznikly tři zbytkové statky a dva selské nedíly. Zbytkový statek Zamek dostal K. Frank, zbytkový statek Nowy Dwór převzal Václav Červený a zbytkový statek Góra byl přidělen Pastervnímu družstvu pro Těšínsko. Selský nedíl Osiekowice připadl Cyrilu Klváčkovi a selský nedíl Brogówka Josefu Němčíkovi.¹⁰⁹

V říjnu roku 1927 se konaly další volby do obecního zastupitelstva. K volbám byly tentokrát podány čtyři kandidátní listiny – tři polské (Rolniczo obywatelská, Związek śląskich katolików a Jednotna fronta malorolników, chalupníkův i robotníkův) a jedna česká (Spojené české strany). Polské kandidátky získaly 543 hlasů, česká kandidátka pouze 177 hlasů. Starostou obce byl zvolen Josef Duda.¹¹⁰ Na těchto volbách opět vidíme, že i když se Těrlicko pomalu přeměňovalo v obec českou, mělo velmi silnou polskou menšinu, která volby opět vyhrála.

---

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 25.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 27.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 26.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 26.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 29.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 29.

V roce 1928 byl vydán zákon o reformě veřejné správy, tím došlo ke splynutí Slezska s Moravou. Tento čin se ale nezamlouval právě občanům polské národnosti, kteří spíše tíhli k Polsku - ke Krakovu a ne k Moravě - k Brnu.

V listopadu roku 1929 bylo zahájeno vyučování v české škole v Dolním Těrlicku.¹¹¹ V Těrlicku tedy byly celkem tři školy: polská škola v Horním Těrlicku, česká škola v Horním Těrlicku a česká škola v Dolním Těrlicku. (viz příloha 10 Obr. 18 a 19, příloha 11 Obr 20, příloha 12 Obr. 21 a 22)

Výše jsme naznačili velký vliv obyvatelstva polské národnosti na život v obci. Tento dojem umocní i fakt, že v římsko-katolickém kostele na Kostelci se bohoslužby konaly jen v jazyce polském. Kronikář *Pamětní knihy obce Horní Těrlicko* píše: „Protože zdejší farář se vymlouvá nedostatkem času pro české bohoslužby (na skládání nepodařených „oper“ a operetek má času dosti), koná tyto bohoslužby katecheta Beran z Českého Těšína – jednou měsíčně.“¹¹² Tato malá „výhra“, kdy lidé mohli v římsko-katolickém kostele poslouchat aspoň jednou měsíčně bohoslužby v českém jazyce, byla započata 18. května 1930.¹¹³

Rok 1931 je spojen s desetiletým výročím působení Slezské matice osvěty lidové a jednoty Sokol.¹¹⁴

V září téhož roku se konaly další volby do obecního zastupitelstva. Bylo podáno devět kandidátek, z toho pět polských a čtyři české. Z důvodu zvýšení počtu obyvatelstva, byl zvýšen i počet členů zastupitelstva na 24. I tentokrát volby vyhrály polské kandidátky. Starostou obce byl pak opět zvolen Josef Duda.¹¹⁵

11. září 1932 se na Kostelci stalo velké neštěstí. Zřítilo se tam letadlo s polským pilotem poručíkem Franciszkiem Żwirkem a mechanikem Ing. Stanisławem Wigurou, kteří letěli do Prahy. Zastihla je silná vichřice, při níž se zřítily do lesíka na Kostelci. Oba při nehodě zahynuli.¹¹⁶ Na místě tragédie, které je nazýváno „Żwirkowisko“, stojí v současné době památník. (viz příloha 13 Obr. 23).

---

¹¹¹ Tamtéž, s. 32.

¹¹² Tamtéž, s. 32 – 33.

¹¹³ Tamtéž, s. 33.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 33.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 34.

¹¹⁶ Cierlicko – KAC klub 2002 [online]. Vyhledáno dne: 23. 1. 2012. Dostupné z: <http://cierlicko.unas.cz/Cierlicko/terlicko/index.htm>

V roce 1933 začíná podle kronikáře *Pamětní knihy obce Horní Těrlicko* růst nenávisť polského obyvatelstva v Těrlicku vůči českému. Tato nenávisť se výrazně projevila po úmrtí polského katolického faráře Oskara Zawiszy. Čeští farníci v Těrlicku samozřejmě chtěli, aby na jeho místo nastoupil farář český. Měli dva kandidáty – Dr. Víta Mojžíška a Jana Rajnocha.¹¹⁷ Kronikář celou situaci líčí takto:

„S tímto nebyli srozuměni místní Poláci (s dosazením českého faráře), kteří od této doby za pomoci pol. zdejšího i zahraničního tisku šířili kampaň nejen proti faráři, ale pak i proti všemu českému. Různými anonymními a urážlivými nápisy, novinovými články pak i rozhlasovými klepy katovické vysílací stanice vytvářeli protičeskou a protistátní náladu jak mezi občany polské národnosti u nás, tak i v Polsku. Naše úřady nebraly všechny tyto štvavé akce vážně, přikládaly tomu malý význam místního rázu a pravděpodobně očekávaly, že časem přestanou... Byl to počátek pětiletých útoků a štvanic proti všemu českému...“¹¹⁸ Snaha českých farníků byla nakonec úspěšná a pan Mojžíšek se stal novým a českým knězem v těrlické farnosti.

Také při odhalování pomníku polským letcům prý řečník, konzul polské republiky, řekl, že *„tento těšínský kraj, posvěcený krví zahynulých dvou letců Z + W, byl Polákům – ukraden!“¹¹⁹*

Rok 1934 se nesl ve znamení čím dál silnějšího napadání českého národa, které bylo způsobeno podepsáním polsko-německého paktu o neútočení. I následujícího roku 1935 pokračovaly polské provokace vůči českému obyvatelstvu – například se šířily zprávy, že hranice státu nejsou definitivní, je naznačováno polské obsazení Těšínska nebo že se občané nemají hlásit k české národnosti. Při zahájení školního roku byla dokonce rozbita okna v české škole v Dolním Těrlicku, v české škole v Horním Těrlicku a v Dětském domově v Horním Těrlicku. Pachatelé dopadeni nebyli, byly ale stanoveny noční hlídky objektů.¹²⁰ V roce 1938 toto napětí vrcholilo požadavkem polské národnosti, kulturní a hospodářské autonomie a dále žádali připojení československé části těšínského Slezska. 2. října 1938 bylo Těrlicko nakonec přičleněno k Polsku. Život v obci se po polské okupaci

---

¹¹⁷ PÍŤHA, E.: *Jazykový a národnostní spor v těrlické farnosti v letech 1862 – 1864*. Místek: Stanislav Novosad, 1934, s. 3 – 4.

¹¹⁸ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 35.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 36.

¹²⁰ Tamtéž, s. 39. Jedná se o formu tzv. drobného teroru.

zcela změnil – byla zrušena česká škola a místo ní byla zřízena škola polská, byly odstraněny všechny české nápisy, zákaz českého jazyka při hovoru ve veřejných budovách.¹²¹

„Občané české národnosti byli polskou policií vyslýcháni a vypovídáni z obce. Jsou terorizováni místními občany polské národnosti, kteří se organizovali v různé bojovně naladěné organizace jako – Teror – Legion mlodych, Oswoboditelie Zaolzi, ...“¹²²

Bývalý dvůr Zamek byl odebrán manželům Frankovým za to, že nedodržovali platební závazky. Dvůr převzala Slezská matice osvěty lidové a rozdělila jej mezi 60 nových, zejména nezaměstnaných, uchazečů.¹²³

29. května 1938 se konaly poslední předválečné volby do obecního zastupitelstva. České strany se chtěly s polskými bez konání voleb dohodnout na tom, že českým stranám bude přiděleno deset mandátů namísto stávajících sedmi z celkového počtu 24. Polské strany se ale dohodnout nechtěly, zahájily místo toho urážlivou volební agitaci proti českým stranám, při které používaly letáky, plakáty a další prostředky. Bylo podáno celkem deset kandidátních listin:

1. Związek Polaków – grupa katolicka
2. Polska socialistyczna Partaj robotnicza, chalupnicza i malorolnicza
3. Związek Polaków v Czechoslowacji – grupa rzemieslniczo gornicza
4. Związek Polaków v Czechoslowacji – grupa ewangelicka
5. Strana českých ewangeliků
6. Sdružené české strany
7. Komunistická strana Československa
8. Strana slezských katolíků
9. Strana přidělců při parcelaci Zámeckého dvora
10. Strana českých Šlonzáků

České strany nakonec i bez dohody s polskými stranami obdržely 10 mandátů, polské strany 14 mandátů.¹²⁴

---

¹²¹ Tamtéž, s. 43 – 44.

¹²² Tamtéž, s. 44.

¹²³ Tamtéž, s. 37.

¹²⁴ Tamtéž, s. 42 – 43.

Polská okupace obce trvala ale jen jedenáct měsíců do 1. září 1939, kdy německá vojska začala okupovat Polsko. Kronikář tuto situaci charakterizoval: „...*kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.*“¹²⁵

---

¹²⁵ Tamtéž, s. 46.

4. Těrlicko v období druhé světové války 1939 – 1945

Období polské okupace Těšínska včetně obce Těrlicko bylo od září 1939 vystřídáno šestiletým obdobím okupace německé. Těšínsko nebylo totiž roku 1939 přičleněno k Protektorátu Čechy a Morava, nýbrž se stalo součástí Velkoněmecké říše jako tzv. „Osteingegliederte Gebiete se správním centrem v Těšíně.“¹²⁶

„Větší část občanů, kteří byli polskými okupanty vystěhováni, využili prvních dnů obsazení Těrlicka německou armádou, a protože nebylo žádné pohraniční stráže, vrátili se bez překážek zpět, do svých dřívějších domovů. Menší část občanů vystěhovaných, kteří z existenčních důvodů, vázání svým zaměstnáním, nemohli se ihned v počátku vrátit do Těrlicka, po 3 týdnech museli žádat německé úřady již o povolení k návratu, toto jim však uděleno nebylo. Návrat českých občanů nebyl žádoucí, protože Těšínský kraj měl se stát územím čistě německým.“¹²⁷

Nemožnost návratu do obce ale nebyla jediným příkořím, které se českému obyvatelstvu v Těrlicku stalo. Občané byli nuceni hlásit se k německé národnosti přijetím tzv. Volkslist, museli také bojovat v řadách německé armády. V obci byla roku 1940 zrušena polská škola v Horním Těrlicku a z české školy v Horním Těrlicku se stala škola německá. V budově bývalé polské školy byla zřízena poštovní úřadovna (= Amtskomisariat) vedená říšskými německými úředníky. Německý jazyk se musel začít používat i v kostele při bohoslužbách. Do obce začali přicházet lidé německé národnosti, kteří se zde usadili. Mladí muži byli posíláni do Německa na nucené práce. Někteří z nich ale utíkali zpět domů do Těrlicka, kde je ale hledala policie. Za dopadení jim hrozil trest smrti. Tento trest stihl 21-letého Františka Trelu, který byl veřejně oběšen 23. ledna 1942. Byla to první veřejná exekuce na Těšínsku. Celkem přišlo o život třicet jedna těrlických občanů.¹²⁸ Jména obětí z Dolního i Horního Těrlicka jsou uvedena v příloze 14 Tab. 6 a Tab. 7.

Těrlicko bylo sovětskou armádou osvobozeno 3. května 1945 po krátké přestřelce s nacistickou armádou, která začala ustupovat. Za těchto bojů v Těrlicku

---

¹²⁶ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 23. Viz také úvod diplomové práce.

¹²⁷ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 47.

¹²⁸ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 23 - 24.

Založení obce – současnost [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z:

<<http://www.terlicko.cz/zalozeni-obce-soucasnost/d-88679/pl=1160>>

padli tři neznámí sovětští vojáci. Příchozí sovětské jednotky náležely k 81. střelecké divizi plukovníka Matusoviče a 237. střelecké divizi plukovníka Tětěnka, které příslušely do 4. ukrajinského frontu, jemuž velel generál armády A. I. Jeremenko.¹²⁹

Tak jako všichni občané Československé republiky si i ti v Těřlicku oddychli, když druhá světová válka skončila. Všichni si přáli, aby už další válka nepřišla, a oni mohli klidně a bezstarostně žít.

---

¹²⁹ RECMANÍK, G. a kol.: *Těřlicko 1229 – 1979*, s. 24.

5. Vývoj Těrlicka v letech 1945 – 1955

V této kapitole se budeme věnovat desetiletému období, které je z jedné strany ohraničeno rokem 1945 – koncem druhé světové války, a z druhé strany rokem 1955, kdy začínají práce na stavbě budoucí Těrlické přehrady, která tak razantním způsobem změnila tvář obce Těrlicko.

V poválečné Československé republice se začal razit tzv. „levý kurz“, tedy orientace na Sovětský svaz jak po stránce hospodářské, tak také kulturní a politické. Toto čím dál tím těsnější sepnutí Československé republiky se Sovětským svazem kulminovalo v únoru roku 1948 tzv. únorovým převratem, který Komunistické straně zajistil vedoucí úlohu ve státě.¹³⁰ Tyto události se odrazily také na životě v obci Těrlicko. Ke složkám obrozené Národní fronty, které v obci působily, patřily: Sokol, Československý svaz mládeže (ČSM), Požární sbor, Svaz československého sovětského přátelství (SČSP), Červený kříž, Polský svaz kulturně-osvětový (PZKO).¹³¹ „*Po zjednodušení politic. poměrů, po vítězství dělnické třídy nad kapitalismem, nastal ve státě našem zdravější tep života hospodářského i společenského a občanského.*“¹³² Těmito slovy charakterizuje kronikář dopady únorového převratu. I další stránky jak *Pamětní knihy obce Horní Těrlicko*, tak publikace *Těrlicko 1229 – 1979* jsou poznamenány kladným hodnocením komunistické vlády.¹³³

K ustavení prvního Místního národního výboru došlo dne 7. května 1945 za přítomnosti těchto občanů: Pavel Žvak, Adolf Slanina, Alois Papuga, František Křístek, Karel Dámek, Rafael Štalmach, Rudolf Němčík, Alexandr Kotaba, Albín Vinkler, Ludvík Konopka, Emil Hlavář, Josef Kuba, František Smelík. Hosty byli členové Národního výboru v Albrechticích a Bohumil Sladký z Radvanic. Předsedou Místního národního výboru byl zvolen Jindřich Olšar (funkci vykonával do konce roku 1946, kdy odstoupil a na jeho místo byl zvolen Alexandr Kotaba) a jeho

---

¹³⁰ Politické směřování doleva bylo nastoleno už smlouvou mezi ČSR a SSSR o vzájemném spojení a spolupráci. Z této smlouvy vycházel také program první poválečné, tzv. košické vlády. Jelikož zde fungovaly dvě komunistické strany (KSČ a KSS), měli komunisté zajištěno šest ministerských křesel (ostatní strany měly tři).

¹³¹ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 27.

¹³² *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 57.

¹³³ Nesmíme zapomenout, že Pamětní kniha je vydána roku 1955. Kronikář byl tedy nucen okolnostmi nového režimu takto kladně charakterizovat, aby mohla být Pamětní kniha vydána.

zástupcem Alexandr Kotaba. Úkoly, které nový výbor musel bezprostředně řešit, byly tyto: zajistit zásobování obce, opravit zničený most přes řeku Stonávku, zajistit odklizení nebezpečných granátů, min a jiného střeliva, otevřít českou a polskou školu i poštovní úřad. Vedení poštovního úřadu se nejdříve ujal Ludvík Březina z Bludovic, po něm Isidor Holeksa ze Soběšovic.¹³⁴ Roku 1946 byla také obnovena činnost kapelečky, v jejímž čele stál Jan Kaštil.

V roce 1947 bylo v obci otevřeno kino Slavia. Filmy v něm promítal pan Skokan z Dolního Těrlicka, který dříve promítal filmy v kině v Karviné. Kromě kina byly v obci zřízeny i dvě knihovny – jedna česká a jedna polská čítající dohromady asi 620 svazků knih.¹³⁵

V roce 1949 byly zavedeny autobusové linky, které Těrlicko spojily s dalšími okolními městy. Z Těrlicka se tedy občané dostali autobusem do: Třince, Karviné, Orlové, Komorní Lhotky, Řeky a Vítkovic.¹³⁶ Dalším významným počinem v obci bylo dokončení elektrifikace její místní části Kostelec. K sociálním zařízením, které byly v obci nově zřízeny, patřily obecní prádelna a lékařské obvodní středisko. Dříve museli občané navštěvovat buď lékaře v Těšíně, nebo v Bludovicích.¹³⁷ Prvním lékařem byl ustaven Jan Przeczek. Z nově vzniklých hospodářských zařízení jmenujme Československé státní statky (zkratka ČSSS), jimž připadly vyvlastněné dvory v Těrlicku, nebo Strojní traktorovou stanici (zkratka STS), jejíž technika pomáhala zajišťovat obdělávání pozemků nejen v Těrlicku, ale i v okolních obcích.¹³⁸

Novým problémem byl nedostatek pracovních sil v podnicích, na který je v *Pamětní knize obce Horní Těrlicko* několikrát upozorňováno. Trpěly jím jak nedaleké Třinecké železářny, tak samotný Československý státní statek v Těrlicku. Tento problém mohl být pravděpodobně způsoben odlivem obyvatelstva z této oblasti. Dalším problémem, se kterým se obec potýkala, byl nedostatek finančních příjmů – proto byl vyměřen další poplatek z každé domácí zabijačky 40 Kčs.

---

¹³⁴ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 51 – 55.

¹³⁵ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 27.

Založení obce – současnost [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <http://www.terlicko.cz/zalozeni-obce-soucasnost/d-88679/pl=1160>

¹³⁶ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 58 – 59.

¹³⁷ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 28.

¹³⁸ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 60.

Kronikář dále v *Pamětní knize obce Horní Těrlicko* kritizuje práci Místního národního výboru. Pokládá ji za nedostatečnou a schůze za nepravdivé.¹³⁹

---

¹³⁹ Tamtéž, s. 63.

6. Vývoj Těrlicka v letech 1955 – 1964

6.1 Rozhodnutí vybudovat přehradní nádrž v Těrlicku jako zlomový bod v dějinách obce

Toto krátké období let 1955 - 1964 můžeme v dějinách obce považovat za nejdůležitější. To proto, že bylo rozhodnuto o stavbě přehradní nádrže, která razantním a nenavratitelným způsobem změnila tvář obce.¹⁴⁰ Měla totiž vyrůst v místech, kde se rozkládalo Těrlicko „staré“ – to měla nahradit a v jejím okolí mělo vyrůst Těrlicko „nové“. Změnila tedy tvář krajiny, rozložení i velikost půdního fondu, způsob hospodaření, urbanistický charakter obce, ale i myšlení lidí.¹⁴¹ (viz příloha 21 Obr. 55 a 56, příloha 22 Obr. 57, příloha 23 Obr. 58) Jako každá velká stavba přinášela s sebou i přehrada při svém budování řadu obtíží, problémů a obav, které se musely okamžitě řešit. K nim například patřil nábor dělníků a jejich následné ubytování, výkup stávajících domů, přesídlení obyvatel do vznikajícího nového sídliště, které nebylo tak ideální, jak se na první pohled mohlo zdát. „*Leckterý (občan obce) si dělal naději, že mezinárodní události a třeba i válka zabrání nebo přeruší výstavbu.*“¹⁴² Vidíme tedy, že občané obce výstavbu přehrady nevívali a je to zcela pochopitelné, neboť jim zničila jejich domovy, ve kterých bydleli určitě po celé generace. Na jedné straně ale stojí mínění samotných občanů, které bylo v té době zcela nepodstatné, a na druhé straně rozhodnutí úřadů, které měly moc a které výstavbu přehrady považovaly za symbol rozvoje obce. Tyto problémy, které jsme na tomto místě jen nastínili, rozebereme důkladněji níže.

První rozhodnutí o vybudování přehradní nádrže v obci Těrlicko se objevilo v roce 1953 a samotné počátky budování přehrady pak spadají do roku 1955. Technickým vedením stavby a zároveň jejím investorem bylo pověřeno *Vodohospodářské rozvojové a investiční středisko* (VRIS s pobočkou v Ostravě, zodpovědnými osobami byli Ing. F. Chlup a Ing. V. Beuda), stavební práce

---

¹⁴⁰ Těrlická přehrada změnila ráz obce [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: http://ihorizont.cz/eclanek_tisk.php?clanek=3786

¹⁴¹ RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 28.

PINTÉR, J.: *Před padesáti lety začala stavba Těrlické přehrady*. In: Haviřovský deník, č. 174/2005, s. 5.

¹⁴² *Pamětní kniha obce Horního Těrlicka*, s. 74.

na přehradě pak byly přiděleny brněnskému podniku *INGSTAV* pod vedením Ing. Brouška.¹⁴³ Budoucí přehradní nádrž měla zajišťovat tyto úkoly:

1. Zásobovat Třinecké železářny, Důl Dukla a Důl 9. května provozní vodou.
2. Povodňová ochrana níže ležícího území.
3. Rekreační využití.¹⁴⁴

6.2 Přípravné práce na přehradní nádrži v roce 1956

Celý rok 1956 je ve znamení přípravných stavebních prací na přehradě - stavba úchytné hráze a propustí na jižní části budoucí přehradní nádrže. Samozřejmě musel být postaven v blízkosti staveniště dům pro dělníky, kteří na stavbě pracovali. Bylo započato s odkupováním domků, které stály na místě budoucí přehrady. Celkem bylo tento rok odkoupeno 22 domků za 1% výkupové ceny. Jak vidíme, výkupní cena byla tedy velmi směšná (dům, jehož hodnota byla například 10 000 Kčs, byl odkoupen za 100 Kčs). V příloze 24 přikládám kupní smlouvu o výkupu nemovitosti čp. 114 a 107 v Horním Těrlicku a další dokumenty, které stanovovaly podmínky bourání nemovitostí. Lidé, jejichž domky byly v tomto roce odkoupeny, se mohli buď nastěhovat do dvou nově postavených činžovních domů (byly ale jen pro osm rodin, což nestačilo), nebo si mohli začít stavět vlastní domek.¹⁴⁵

Ke konci roku byly započaty terénní úpravy pozemků pro stavbu náhradní silnice, která měla vést kolem přehrady (v projektu označena jako trasa E + F).¹⁴⁶

6.3 Stavba přehrady po roce 1956

Kromě již zmínění úchytné hráze musela na přehradní nádrži vzniknout i hlavní hráz. S pracemi na úchytné hrázi bylo započato již v roce 1956. Jejím úkolem bylo vyrovnávat vodní poměry a chránit silnice, které byly v její blízkosti

---

¹⁴³ KUBÍČKOVÁ, K.: *Rekreační oblast Těrlické přehrady*. In: Studie o Těšínsku, 10/1982, s. 8.

RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 29 – 30.

¹⁴⁴ ŠIMEK, M.: *PŘEHRADNÍ NÁDRŽE na území okresů Frýdek-Místek a Karviná*. In: těšínsko, 4/1987, s. 5.

¹⁴⁵ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 78 – 79. Tyto informace potvrzuje ve výpovědi i pan Ing. Josef Farník.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 79.

před zatopením. Do užívání byla předána v roce 1959 jako první část celé vodní nádrže. Hlavní hráz byla dokončena v květnu roku 1960.¹⁴⁷

Je nutné říci, že na stavbu Těrlické přehrady nebyl použit beton, stavebním materiálem byla v tomto případě zemina. Těrlická přehrada byla první v ČSSR, která se tímto způsobem postavila. Jedním z důvodů, proč byla zemina použita, je, že je levnější než beton. Pro stavbu přehrady bylo použito 19 800 m³ jílu, 180 700 m³ vypálené hlušiny – haldoviny z dolů v Horní Suché, zbytek pak tvoří vysokopecní struska a těrlické štěrkopísky.¹⁴⁸

Kromě úchytné a hlavní hráze musela být zajištěna stavba čerpací stanice a strojovny, vodní nádrže na Kostelci (sloužící pro zásobování uhelných dolů Suchá – Stonava) a v neposlední řadě muselo být položeno potrubí vedoucí do Třince.¹⁴⁹

K 31. prosinci 1961 byly na přehradě ukončeny všechny stavební práce a přehrada se mohla pomalu napouštět vodou.¹⁵⁰ Fotodokumentaci prací na přehradě přikládám v příloze 15 Obr. 26 – 30.

6.4 Budování nového sídliště

Všechny nové stavby byly usměrňovány podle nového zastavovacího plánu obce a to soustředěně ve stavebním obvodu sídliště. Tím se mělo předejít dřívějšímu rozptýlenému stylu stavění budov, který nyní už nebyl vyhovující. Výše jsme uvedli, že s vykupováním domků se začalo skoro ihned po rozhodnutí vystavět v obci přehradní nádrž. Tento výkup pokračoval i v dalších letech 1957 a 1958. Nelze s jistotou říci, zda lidé více využívali možnosti nastěhovat se do nově vznikající bytové zástavby v novém sídlišti, nebo zda více sami stavěli nové domy. Jelikož byly ale výkupní ceny starých domů velmi nízké a lidé asi moc úspor našetřeno neměli (nebo měli, ale na nový dům to nestačilo), přikláníme se k první tezi, že se více stěhovali do nových bytů. Bytovou zástavbu finančně zastřešoval *Generální investor bytové a občanské zástavby* (GIBOV) se sídlem v Ostravě. Stavby pak prováděl

---

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 169 – 170.

¹⁴⁸ KUBÍČKOVÁ, K.: *Rekreační oblast Těrlické přehrady*. In: Studie o Těšínsku, 10/1982, s. 8 – 9. RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 30.

¹⁴⁹ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 1731.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 195.

národní podnik *Pozemní stavby* se sídlem v Opavě. Za úkol měli postavit celkem 180 bytových jednotek.¹⁵¹

Výstavba bytů se ale hned zpočátku neobešla bez problémů. Objevil se jak nedostatek pracovních sil, tak i stavebního materiálu. Nebyl také dodržován časový plán bytové výstavby. „*V porovnání s výstavbou přehrady je situace taková, že tato je skoro o ½ roku v předstihu před bytovou výstavbou, ač by tomu mělo být naopak.*“¹⁵² Lidé si určitě na takové jednání stěžovali, ale více udělat nemohli – museli jen vydržet.

Teprve 18. ledna 1959 se prvních deset rodin stěhovalo do nových bytů na budoucím sídlišti. Byty převzal od *Generálního investora bytové a občanské zástavby* Místní národní výbor. Ihned po nastěhování do nových bytů si ale nájemníci stěžovali na vodu ve sklepech, špatné topení, špatné komíny a jiné nedostatky. Náprava ale sjednána nebyla. V dubnu roku 1959 bylo k „užívání“ připraveno dalších deset bytů – lidé se mohli nastěhovat s podmínkou, že „*nebude používáno po dobu asi 3 měsíců v bytech záchodů a koupelen, protože kanalizace ze sídliště není dosud zapojena na postavenou čistící stanici.*“¹⁵³ Do konce roku mělo být odevzdáno k používání dalších 26 bytů.

V říjnu roku 1960 se první majitelé nastěhovali i do nově postavených rodinných domků. Tyto domky i s pozemkem byly majitelům odprodány za 82 000 Kčs.¹⁵⁴

Jak už jsme ale jednou výše naznačili, práce na bytové zástavbě nebyly provedeny kvalitně. V lednu roku 1961 se na byty dokonce přijela podívat i komise Státní kontroly, ale její návštěva se minula účinkem.¹⁵⁵ Lidé si i dál stěžovali na nedostatky bytů Místnímu národnímu výboru, ale ten jen mohl stížnost postoupit dál Pozemním stavbám. Jak nové sídliště vypadalo, najdete v příloze 16 Obr. 31 – 35.

---

¹⁵¹ Tamtéž, s. 100.

¹⁵² Tamtéž, s. 100.

¹⁵³ Tamtéž, s. 124.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 155.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 174. Špatný stav nových bytů potvrzuje ve své výpovědi i pan Ing. Josef Farník.

6.5 Budování nových silnic

Hlavní silnice „starého“ Těrlicka procházela středem obce a spojovala Těrlicko na jedné straně s Ostravou a na straně druhé s Českým Těšínem. Významné budovy se nacházely po její levé straně. Patřily k nim: katolický barokní kostel, budova fary, někdejší polská škola (po osvobození roku 1945 se v ní nacházely úřadovny Místního národního výboru, pošty a SNB), Obecní dům nebo Dělnický dům.

Kromě této státní silnice křižovala obec i okresní silnice Karviná – Hnojník. Vidíme tedy, že položení obce bylo velmi dobré a výhodné.

Stavbě přehrady musely ale tyto silnice ustoupit. V lednu roku 1959 se začalo se stavbou náhradní silnice (tzv. trasa E + F). Měla vést jižním směrem přes úchytnou vodní hráz a vracet se ve směru severním po druhé straně přehradní nádrže. V polovině kopce, který vede na Kostelec, se tato nová cesta měla napojit na starou a vést dále směrem do Českého Těšína. Silnice byla postavena ještě téhož roku v listopadu a začala být užívána v květnu roku 1960.¹⁵⁶

Příloha 17 Obr. 39 ukazuje situační náčrt starých a nových silnic v Těrlicku. Z dalších přiložených fotografií v příloze 17 je pak vidět, kudy vedla stará hlavní silnice v Těrlicku.

6.6 Příklady zbouraných objektů

K nejdůležitějšímu objektu, který musel být ve „starém“ Těrlicku zbourán a který už nebyl v novém postaven, patřil katolický barokní kostel ve středu obce. O tom, že byl ve „staré“ obci významným objektem, svědčí zejména jeho poloha ve středu obce a také i to, že byla zachována řada jeho fotografií, pohlednic ale i videodokument pořízený při jeho výbuchu.

Poslední bohoslužby v kostele se konaly 11. února 1962. Po nich byl kostel během měsíce vyklizen. 28. března 1962 byla otevřena hrobní krypta, která se v kostele nacházela a ve které se našlo deset kosterních pozůstatků. V březnu byla také zbourána farní budova přiléhající ke kostelu a začal být rozebírán most u fary (přes něj vedl hlavní silniční tah Ostrava – Český Těšín). Kostel byl zbourán

---

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 118.

odstřelem 30. května 1962.¹⁵⁷ „*Ozvala se ohlušující rána a zvedl se oblak prachu. Jako poslední nezřítla kostelní věž.*“¹⁵⁸ (viz příloha 18 Obr. 40 – 42 a příloha 26)

Dalším důležitým objektem, který musel vodnímu dílu ustoupit, byl katolický hřbitov při kostele ve středu „starého“ Těrlicka. Nové místo pro něj bylo vyhlédnuto pod Bludovským kopcem, který se nachází mezi Těrlickem a Havířovem. V květnu roku 1958 byl zahájen převoz pomníků a náhrobků ze starého hřbitova na nový, i když jeho výstavba nebyla ani z poloviny hotova. Převoz zajišťoval *Třinecký komunální pohřební ústav*. V červenci téhož roku pak začaly být převáženy ostatky z hrobů.¹⁵⁹ Také z převozu pozůstatků se zachovalo několik fotografií, které jsou přiloženy v příloze 18 Obr. 43 – 46.

Kromě tohoto hřbitova byl v Těrlicku ještě jeden katolický hřbitov při kostele na Kostelci a hřbitov při evangelické kapli. Tyto dva hřbitovy zůstaly zachovány.

Vodnímu dílu musely ustoupit zejména rodinné domky, jejichž fotografie nacházející se v příloze 19 Obr. 47 - 50, pochází z Fotokroniky zatopených objektů. Dále byly zbourány restaurace, hospody a obchody v Těrlicku působící.

6.7 Příklady nově postavených objektů

K nově postaveným objektům náležela škola. Zaměřovací práce pro novou osmiletou školu, která se měla nacházet na budoucím sídlišti, byly provedeny v říjnu 1958. O měsíc později se pak začalo s výkopovými pracemi. V příloze 20 Obr. 52 – 54 přikládám dobové fotografie, které se ze stavby školy zachovaly. Škola byla do užívání předána v květnu 1960 a její otevření bylo spojeno s 15. výročím osvobození z nacistické okupace. Ještě v říjnu téhož roku škola ale vznesla požadavek na rozšíření, jelikož prostory nevyhovovaly narůstajícímu počtu žáků. Stavební rozšíření školy bylo dokončeno v lednu roku 1962.¹⁶⁰

---

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 196 - 197.

PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografii*. In: Havířovský deník, č. 83/2007, s. 3.

¹⁵⁸ Ze vzpomínek pana Ladislava Chroboczka pro článek: Těrlická přehrada změnila ráz obce [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <http://ihorizont.cz/eclanek_tisk.php?clanek=3786

¹⁵⁹ Z výpovědi pana Ing. Josefa Farnika.

¹⁶⁰ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 153 a 155.

Dosavadní česká škola, která se v obci nacházela od roku 1921 ve společné budově polské školy, od roku 1924 pak v samostatné budově, se začala přestavovat. Bylo rozhodnuto, že v ní bude umístěna dvoutrídni polská škola, polská mateřská škola a česká mateřská škola.¹⁶¹

Hned na začátku roku 1959 zavedl Místní národní výbor tzv. „Drobné služby občanům“. Těmito službami bylo myšleno, že zdejší vyučení řemeslníci, např. stolař, klempíř, elektrikář, natěrač nebo zámečník, budou provádět opravy vad.¹⁶²

K dalším nově postaveným objektům patřilo nákupní středisko Jednota (viz příloha 20 Obr. 51), lékařské středisko, obchody nebo hasičský záchranný sbor. Se stavbou přehrady souvisela i rekreační výstavba – měly být postaveny půjčovny loděk, kiosky, zahradní restaurace, chaty nebo stanové tábory.¹⁶³

Příloha 27 mapuje Těrlicko historické a současné – z map je vidět, jak vypadalo „staré“ Těrlicko, kde byla postavena přehrada a jak vypadá Těrlicko současné.

6.8 Cena za přehradu

Cena za přehradu může být chápána dvojitým způsobem. Nejvýznamnější cena, kterou museli zaplatit místní občané, byla ta, že se museli rozloučit se svými domovy, vidět, jak se bourají a odstěhovat se do domů nových, vystavěných buď cizími, nebo jejich vlastními silami. Museli se dále rozloučit i s obcí jako takovou, „starým“ Těrlickem, které měli rádi, a přijmout Těrlicko „nové“. Prvotní pocity zášti k přehradě byly ale nakonec vystřídány pocity uspokojení z vodního díla, které v jejich bezprostřední blízkosti vyrostlo a přinášelo i jim řadu možností k využití.

Druhým způsobem, jak cenu chápat, je vyčíslit, kolik přehrada a vše kolem ní stálo. Tyto informace spolu s technickými údaji, které se přehrady týkají, uvádíme v příloze 28.

---

¹⁶¹ Tamtéž, s. 154.

¹⁶² Tamtéž, s. 119.

¹⁶³ Tamtéž, s. 164 – 165.

7. Přehled nejvýznamnějších událostí v obci Těrlicko od roku 1964 do současnosti

Pro líčení nejvýznamnějších událostí, které se v obci Těrlicko staly, se budeme opírat zejména o *Pamětní knihu obce Horní Těrlicko*, dále o webové stránky obce a o novinové a časopisecké články. Novějších publikací, které by mapovaly vývoj obce v posledních desetiletích, není. Toto období je charakteristické dalším rozrůstáním obce – pokračuje se ve výstavbě dalších rodinných domů, bytů, dalších veřejných budov sloužících občanům obce. Do tohoto období spadají i četné oslavy, ať už se jedná o oslavy vzniku obce, oslavy založení české školy nebo různé nové kulturní akce. Přehradní nádrž začíná sloužit rekreaci a přitahuje pozornost lidí z okolních obcí a měst.

Roku 1964 došlo k významné události, a to ke spojení Horního a Dolního Těrlicka v jednu obec s názvem Těrlicko. Tyto obce se nejdříve připomínají jako samostatné, ale poté až do 18. století jejich dějiny splývají. Roku 1742 se ale občané Dolního Těrlicka vykoupili z robotních povinností u svobodného pána z Tluků a stávají se svobodnými osadníky. Tím se lišili od osadníků žijících v Horním Těrlicku, kteří i nadále pracovali na šlechtických pozemcích. Roku 1863 se osadníkům z Dolního Těrlicka podařilo rozdělit obec na samostatné obce s názvy: Horní Těrlicko, Dolní Těrlicko. Právě až roku 1964 došlo po více než sto letech k jejich opětovnému spojení. K Těrlicku bylo pak ještě roku 1975 připojeno Hradiště, čímž byl integrační proces ukončen. V současné době tvoří obec Těrlicko tři dříve samostatné obce: Horní Těrlicko, Dolní Těrlicko a Hradiště.¹⁶⁴

Roku 1965 byl otevřen Kulturní dům v Těrlicku. V Kulturním domě bylo umístěno kino, dále mohl být využíván pro pořádání slavností a různých kulturních akcí v obci. Filmy se v něm promítaly vždy ve středu, v sobotu a v neděli. Pro žáky Základní školy byla možnost i promítání dopoledního.¹⁶⁵

K roku 1965 fungovaly v obci tyto obchody: 4 samoobsluhy, 1 prodejna s tradičním prodejem (za pultem), 5 jídelen, 1 mlékárna, 2 obchody s výsekem masa,

---

¹⁶⁴ RECMANÍK, G.: *Těrlicko 1229 – 1979*, s. 34 – 35.

Současnost obce [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <http://www.terlicko.cz/soucasnost-obce/d-88686/p1=1016>

¹⁶⁵ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 274.

1 prodejna obuvi, 1 prodejna s textilem, 1 obchod s domácími potřebami, 1 obchod s průmyslovými potřebami a kiosky okolo přehrady. Jak je z výčtu obchodů patrné, obec se snažila zajistit občanům všechny potřebné služby – vývoj obce byl v tomto směru velmi dynamický.¹⁶⁶

V roce 1967 byla po devíti letech, kdy byla podána žádost, povolena stavba evangelického kostela. Návrh projektu zpracoval Ing. arch. Bronislav Firla. Veškeré práce na novém kostele zastali zdejší farníci.¹⁶⁷

V roce 1967 vznikla organizace *Správa rekreační oblasti a místních služeb* (SROMS), která se touto rekreační oblastí zabývala jak po stránce rozvojové, tak po stránce finanční. „V RO se nalézá šest chatových osad¹⁶⁸, ve kterých je celkem 157 chat. V blízkém okolí vodního díla bylo také postaveno 21 podnikových rekreačních středisek a chatová osada, patřící SROMSu a Jednotě-Jednošć. Dále je v současném období u Těrlické přehrady vybudováno 10 pláží...Pro stanování a táboření je vymezeno 5 soustředěných tábořišť, z nichž tři se nalézají v bezprostřední blízkosti pláží a společně ještě s občerstvovacími stánky (bufety) vytvářejí tzv. místa soustředěné rekreace.“¹⁶⁹

V roce 1979 oslavila obec 750 let svého vzniku.

V roce 1993 se v Těrlicku poprvé uskutečnila filmová přehlídka známá pod názvem „Těrlické filmové léto“. Původně to byla nesoutěžní prohlídka polských filmů, ale již ve druhém roce konání této soutěže se v ní objevily i filmy české. Kromě této kulturní akce se v Těrlicku koná vždy v červnu tzv. Těrlické slunko a v srpnu pak motocyklové závody „Havířovský Zlatý kahanec na Těrlickém okruhu.“¹⁷⁰

V roce 2000 byla v Těrlicku vybudována naučná stezka „Těrlické mokřady“. Naučná stezka vede po obvodu záchytné nádrže na jižním konci Těrlické přehrady, kam ústí řeka Stonávka. Zahrnuje přirozeně meandrující tok řeky, záchytnou nádrž a lesní porosty kolem. Neregulovaný říční tok vytváří ideální prostředí pro vznik

---

¹⁶⁶ *Pamětní kniha obce Horní Těrlicko*, s. 279.

¹⁶⁷ *Farní sbor Slezské církve evang. a. v. v Těrlicku 1950 – 2000*, s. 13.

¹⁶⁸ V Dolním Těrlicku se nachází chatová osada Zelené město, v Horním Těrlicku jsou osady: Osiny, Pod borem, U nádrží a U hráze. Poslední osada se nachází v Hradišti. V chatových osadách jsou pouze soukromé chaty. Podnikové chaty zde měli např.: TŽ VŘSR Třinec, Bastro Radvanice, Důl 1. máj v Karviné a další.

¹⁶⁹ KUBÍČKOVÁ, K.: *Rekreační oblast Těrlické přehrady*, s. 12.

¹⁷⁰ CICHÁ, I.: *Stonávka od pramene po ústí*, s. 111.

lužního lesa, řeka Stonávka se rovněž podílí na velkém druhovém bohatství rostlin i živočichů.¹⁷¹ Na trase naučné stezky je nainstalováno deset informačních tabulí seznamujících návštěvníky s životem řeky, rostlin a živočichů v lužním lese.

V současné době je Těrlicko obcí lákající k životu v ní. Má výhodnou polohu – leží mezi dvěma městy – Havířovem a Českým Těšínem, které jsou vzdálené jen 10 minut autem. Obec zajišťuje pro své občany všechny potřebné služby – jsou zde obchody, zdravotnické zařízení, restaurace a hospody, květinářství, železářství, autoškola a další. Počet obyvatel v obci čítá k 1. 1. 2011 4 247.¹⁷² Od roku 1880, ze kterého máme první údaje o sčítání občanů v obci, se počet obyvatel skoro zčtyřnásobil. (viz Příloha 2 Tab. 1 – 3)

---

¹⁷¹ ŠVENDOVÁ, K.: *Naučná stezka Těrlické mokřady – botanický výzkum*. In: Těšínsko, č. 2/2002, s. 24.

¹⁷² Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869 [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/sldb/sldb10.nsf/obydomy?openform&:599158>>

8. Využití diplomové práce pro pedagogické účely

Tato diplomová práce, která se zabývá historickým vývojem obce Těrlicko od prvních zmínek až do roku 1970, s hlavním těžištěm vymezeným léty 1955 – 1961, by v tamější základní škole přinesla velký význam ve výuce dějepisu, přesněji ve výuce, ve které by žáci poznávali obec, ve které žijí. Pro tento účel je vhodné navrhnout projekt vzdělávací akce, který by byl realizován ve vyučovacích hodinách ve škole a dále projekt exkurze pro širší veřejnost.

8.1 Projekt vzdělávací akce pro vyučovací hodiny ve škole

Toto učivo je obsaženo v Rámcovém vzdělávacím plánu ve vzdělávacím oboru Dějepis. Z tohoto důvodu je vzdělávací akce realizována.

Jméno a příjmení: Bc. Eva Pohludková

Učivo: Obec Těrlicko

Třída: 8. třída základní školy

Počet žáků: 20

Věk: 13 – 14 let

Počet hodin: 15 vyučovacích hodin po 45 minutách (v pondělí 3. vyučovací hodina, ve středu 5. vyučovací hodina)

Programový výukový cíl: žáci jsou schopni objasnit základní historické mezníky vývoje obce Těrlicko a zaujmout postoje k důležitým událostem tohoto období

Způsob kontroly jeho dosažení: ústní a písemné zkoušení, diskuse, pracovní listy, křížovky, skupinová práce

Časový údaj	1. hodina
Dílčí cíl	vyjmenovat základní zeměpisné údaje o obci Těrlicko (poloha, nadmořská výška, počet obyvatel, přírodní prostředí, atd.)
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	otázky (Do jakého okresu a kraje patří obec Těrlicko? Je poloha obce výhodná? Který zahraniční sused je Těrlicku nejbližší?) pracovní list, mapa
Učivo	Těrlicko na mapě
Strategie	mapa, pracovní list

Pracovní list – Základní údaje o obci Těrlicko

Obec Těrlicko leží na svazích .....západně od města.....

Rozloha obce činí.....km², nadmořská výška asi .....m.

V Těrlicku žije asi .....obyvatel. Sídlní strukturu tvoří tři dříve samostatné obce (.....) nad řekou.....

Významnou částí obce je také místní část zvaná .....

Popis znaku obce:

.....

.....

.....

.....

.....

Časový údaj	2. hodina
Dílčí cíl	vymezit dostupné prameny a literaturu pro studium historického vývoje obce
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (Je literatura věnující se obci Těrlicko dostatečná? S jakými prameny můžeme při studiu obce pracovat? Jak k nim přistupovat?)
Učivo	Co nám pomůže studovat dějiny obce?
Strategie	ukázky pramenů, literatury – práce ve dvojicích

Časový údaj	3. hodina
Dílčí cíl	kriticky zhodnotit dokumenty, které se poprvé zmiňují o obci Těrlicko
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (Jaký je obsah dokumentů? Jsou důvěryhodné? Z kterého období pochází? Kdo je vydal?)
Učivo	První zmínky o obci Těrlicko
Strategie	dokumenty
Poznámky	dokumenty do výuky přinese učitel, každý žák si je pak nalepí, založí do sešitu

Časový údaj	4. hodina
Dílčí cíl	vyjmenovat důležité vlastníky obce z řad těšínských knížat
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (Co víte o těšínských knížatech? V jakých souvislostech jste o nich v hodinách dějepisu mluvili?)

Učivo	První vlastníci Těrlicka – těšínská knížata
Strategie	četba z literatury

Časový údaj	5. hodina
Dílčí cíl	uvést příklady 5 známých soukromých vlastníků obce
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	pracovní list
Učivo	Soukromí majitelé obce Těrlicko
Strategie	pracovní list

Pracovní list – Soukromí majitelé obce Těrlicko

Rok	Majitel
1454 - 1458	
1466	
1473	
1515	
1523 - 1545	
1566	
1597	
1604 - 1620	
1621	
1629	
1711	
1731	

Časový údaj	6. hodina
Dílčí cíl	vysvětlit vznik jména obce Těrlicko
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (Od čeho je jméno Těrlicko odvozeno? Jak vzniklo podle vás?)
Učivo	Jak Těrlicko přišlo ke svému jménu?
Strategie	práce s interaktivní tabulí

Časový údaj	7. hodina
Dílčí cíl	objasnit rozdíly mezi volnými statky a dvory v Těrlicku
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (Kolik bylo dvorů v Těrlicku? Jak se nazývaly a kde se nacházely? Kdy vznikají volné statky v Těrlicku?)
Učivo	Volné statky a dvory v Těrlicku
Strategie	mapa, čtení z pramene

Časový údaj	8. hodina
Dílčí cíl	vymezit časově období reformace, vyjmenovat důležité události této doby, zaujmout stanovisko k nevráživosti jednoho náboženství vůči druhému
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (V jakém časovém období hovoříme o reformaci? Čím je toto období charakteristické?)
Učivo	Těrlicko v období reformace
Strategie	čtení z pramene

Časový údaj	9. hodina
Dílčí cíl	vyjmenovat důležité mezníky ve vývoji obce během 1. světové války
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (Jaké důležité události se během 1. světové války v obci udály? Jak se o nich v pramenech píše?)
Učivo	Vývoj obce Těrlicko během 1. světové války
Strategie	práce s prameny

Časový údaj	10. hodina
Dílčí cíl	zaujmout stanovisko k polské okupaci Těrlicka v závěrečné fázi období
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse
Učivo	Těrlicko v letech 1918 - 1938
Strategie	práce s prameny

Časový údaj	11. hodina
Dílčí cíl	utvořit si vlastní názor na přiřazení Těrlicka k Německé říši
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse
Učivo	Těrlicko v období druhé světové války
Strategie	práce s prameny

Časový údaj	12.hodina
Dílčí cíl	vyjmenovat významné události po roce 1945 – stavba přehrady jako mezník v dějinách obce
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	pracovní list
Učivo	Významné události v dějinách obce po roce 1945
Strategie	pracovní list

Pracovní list – Těrlická přehrada

Těrlická přehrada byla vybudována v letech .....

Její účelem bylo:.....

Na její stavbu byl použit tento materiál.....

Základní technické údaje

Povodí nádrže.....

Délka hráze v koruně.....

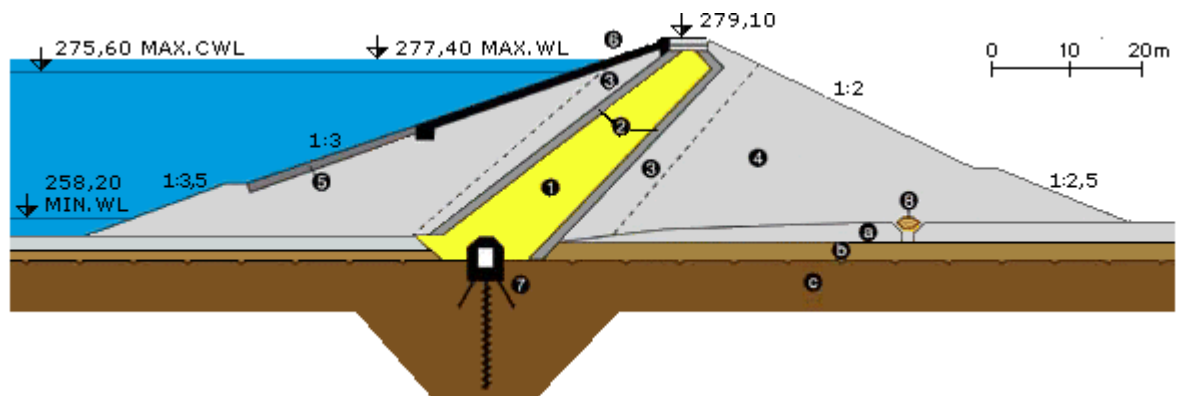
Maximální výška hráze.....

Celkový objem nádrže.....

Zatopená plocha.....

Příčný řez hrází

1. těsnící jádro ze spraší
2. filtr
3. proluvialní štěrk
4. proluvialní štěrk prokládaný haldovinou
5. pohož ze strusky
6. dlažba z betonových prefabrikátů
7. injekční clona
8. štěrkový drén
  - náplavové hlíny
  - údolní štěrk
  - jílovitá břidlice

Časový údaj	13. hodina
Dílčí cíl	popsat odlišný vývoj dvou kostelů v Těrlicku (evangelického a katolického), objasnit pověst o Černé kněžně
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	diskuse, otázky (Jaká historická postava může být tzv. černou kněžnou? V čem se liší vývoj kostelů v Těrlicku?)
Učivo	Památky obce – kostely a pověst o Černé kněžně
Strategie	power-pointová prezentace – Příloha 25

Časový údaj	14. hodina
Dílčí cíl	vysvětlit okolnosti vzniku hladové zdi a Larischova letohrádku
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	otázky (Kdy vznikla hladová zeď? Proč vznikla? Kde se nachází Larischův letohrádek?)
Učivo	Památky obce – Larischův letohrádek, hladová zeď
Strategie	power-pointová prezentace – Příloha 25

Časový údaj	15. hodina
Dílčí cíl	objasnit vznik a vývoj Jaškovské krčmy jako nejstarší krčmy ve Slezsku
Způsob kontroly dosažení dílčího cíle	křížovka
Učivo	Památky obce – Jaškovská krčma, zámček, socha sv. Jana Nepomuckého
Strategie	powerpointová prezentace – Příloha 25, křížovka

Křížovka

Otázky

1. Kterému světcí je věnována socha, která se nachází na rohu zámeckého parku u cesty? (Do křížovky uveďte jen příjmení)
2. Tato drobná empírová venkovská stavba stojí poblíže kostela na Kostelci. Kdo ji nechal postavit? (Do křížovky uveďte jen příjmení)
3. Nejstarší dochovanou stavbou v obci je Jaškovská .....
4. V době hladomoru roku 1847 byla vybudována tzv. ....
5. Jak se jmenuje kopec, na kterém se nachází kostel sv. Vavřince?
6. Ke kostelu sv. Vavřince se váže pověst o .....
7. V Těrlicku mohou rekreanti využívat služeb.....

1.																			
2.																			
3.																			
4.																			
5.																			
6.																			
																			7.

Správné řešení

1.	N	E	P	O	M	U	C	K	Ý			
2.		L	A	R	I	S	CH					
3.		K	R	Č	M	A						
4.	H	L	A	D	O	V	Á	Z	E	Ď		
5.				K	O	S	T	E	L	E	C	
6.		Č	E	R	N	É	K	N	Ě	Ž	N	Ě
	P	Ř	E	H	R	A	D	Y	7.			

8.2 Projekt vzdělávací akce – návrh exkurze „Poznáváme obec Těrlicko“

Níže navržená exkurze může být realizována buď jen pro žáky Základní školy v Těrlicku po teoretické části výuky (viz předchozí podkapitola), nebo pro širší veřejnost, která by se do akce přihlásila.

Východisko: potřeba vzdělávání dospělých – předání zajímavých informací o obci Těrlicko

Účastníci akce: 8. třída ZŠ v počtu 20 žáků nebo 20 dospělých ve věku 25 – 60 let

Forma a druh akce: celodenní exkurze v sobotu 23. června 2012 – začátek v 8:00 hod., konec v 18:30 hod.

- informace ohledně exkurze budou vyvěšeny na úřední desce Obecního úřadu v Těrlicku
- přihlášky bude možné vyzvednout v kanceláři paní sekterářky na Obecním úřadě od 21. května 2012
- uzávěrka přihlášek bude 21. června 2012, přihlášky je možné vhodit do schránky na Obecním úřadě v Těrlicku

Programový výukový cíl: absolvují exkurzi po památkách v obci a budou schopni o nich krátce promluvit

Způsob kontroly dosažení cíle: pozorování, kontrola pracovního listu

Časový údaj	8:00 – 9:00
Učivo	Kostel sv. Vavřince na Kostelci
Strategie	<p>Před začátkem exkurze bude každému rozdán pracovní list, do kterého si budou účastníci zaznamenávat chybějící informace.</p> <p>Každý si před začátkem exkurze vylosuje jednu památku, o které bude na konci exkurze hovořit před ostatními, jako kdyby byl průvodce.</p> <p>Návštěva vnitřních prostor kostela spojená s výkladem faráře o historii kostela.</p>

Časový údaj	9:00 – 9:30
Učivo	Pověsti o Černé kněžně
Strategie	výklad lektora, účastníci si zapisují do pracovního listu, diskuse o pověstech

Časový údaj	9:30 – 9:45 – přesun k Larischovu letohrádku, 9:45 – 10:30
Učivo	Larischův letohrádek
Strategie	výklad lektora, účastníci si zapisují do pracovního listu, prohlídka letohrádku

Časový údaj	10:30 – 11:00
Učivo	Hladová zeď
Strategie	výklad lektora, účastníci si zapisují do pracovního listu

Časový údaj	11:00 – 11:20 – přesun k evangelické kapli, 11:20 – 11:45 – prohlídka kaple
Učivo	Evangelická kaple
Strategie	výklad lektora, účastníci si zapisují do pracovního listu, prohlídka hřbitova

Časový údaj	11:45 – 12:30 – oběd, 12:30 – 14:00 – Těrlická naučná stezka
Učivo	Těrlická naučná stezka
Strategie	výklad lektora, účastníci si zapisují do pracovního listu

Časový údaj	14:00 – 14:45
Učivo	Jaškovská krčma
Strategie	výklad lektora doplněný o prohlídku krčmy, účastníci si zapisují do pracovního listu

Časový údaj	14:45 – 15:15
Učivo	Socha sv. Jana Nepomuckého
Strategie	výklad lektora, účastníci si zapisují do pracovního listu

Časový údaj	15:15 – 16:00
Učivo	Zámeček
Strategie	prohlídka Zámečku s výkladem, účastníci si zapisují do pracovního listu

Časový údaj	16:00 – 16:15 – svačina, 16:15 – 16:45 – výklad o přehradě
Učivo	Těrlická přehrada
Strategie	účastníci si zapisují do pracovního listu

Časový údaj	16:45 – 17:00 – přesun k evangelickému kostelu, 17:00 – 17:20 – prohlídka evangelického kostela
Učivo	Evangelický kostel
Strategie	výklad evangelického faráře o historii kostela, prohlídka, účastníci si zapisují do pracovního listu

Časový údaj	17:20 – 18:30
Učivo	Shrnutí informací o památkách v Těrlicku
Strategie	Krátká přestávka na občerstvení. Každý promluví krátce (3 - 4 min.) o památce, kterou si vylosoval – kde se v obci nachází, ze kterého doby pochází, jak vypadá, popřípadě jaké události jsou spojeny s jejím vznikem, atd. Poděkování za účast a ukončení exkurze.

Pracovní list – Poznáváme obec Těrlicko

Obec Těrlicko leží na svazích
.....západně

od města.....

Rozloha obce činí.....km²,
nadmořská výška asi .....m.

V Těrlicku žije asi .....obyvatel. Sídlní
strukturu tvoří tři dříve samostatné obce
(.....)nad řekou .....

Významnou částí obce je také místní část zvaná .....

Na Kostelci stojí kostel .....

Pochází asi z ..... a byl původně postaven ze .....

Jeho konstrukce ale nebyla vyhovující, a tak se roku.....rozhodlo o jeho
rekonstrukci. Tu měl na starosti pan .....Vysvěcení kostela
se uskutečnilo.....

Pověstí o Černé kněžně existuje několik. Za Černou kněžnu je v nich pokládána
pokaždé jiná osoba, a to buď: 1. ....

2. ....

3. ....

Larischův letohrádek se nachází .....a byl vystavěn
v letech.....hrabětem.....

Je to ukázka.....

V současné době je využíván jako.....

Na Larischův letohrádek navazuje tzv. ....Byla zbudována
v letech.....hrabětem.....

Její účelem bylo.....

Evangelická kaple se začala stavět v roce.....

Dokončena byla roku.....Oltář v kapli je dílem pana.....

V roce 1867 byly do kaple umístěny tři zvony, které zakoupili:.....

Těrlická stezka byla zřízena roku.....Vede po obvodu.....

Stezka je zajímavým přírodním prostředím.....charakteru.

Stezka je dlouhá .....

Nejstarší dochovanou stavbou v obci je .....

Nachází se.....

První zmínka o ní pochází z roku..... - je připomínána jako tzv.....v listině opolského knížete .....

V nejstarších dobách sloužila jako.....

Roku 1682 .....Roku 1691 byla nákladem.....
znovu postavena.

Socha sv. Jana Nepomuckého se nachází.....

Pochází patrně z roku.....

Popis sochy:.....
.....

Zámeček se nachází.....Je to skromné šlechtické sídlo, které sloužilo k.....

Těrlická přehrada byla vybudována v letech .....

Její účelem bylo:.....

Na její stavbu byl použit tento materiál.....

Povodí nádrže.....

Maximální výška hráze.....

Celkový objem nádrže.....

Zatopená plocha.....

Evangelický kostel se nachází.....Byl postaven roku.....
Pracovalo se podle projektu pana.....Za oltářem se nachází
dřevěné tabule s reliéfy, které vytvořil řezbář a teolog pan.....
Reliéfy představují .....
Od roku 1999 je farářem v Těrlicku.....
O stavbu kostelní věže se zasloužili.....

Závěr

Na začátku vlastní práce jsme si vytýčili několik cílů:

1. Podat ucelený výklad dějin obce Těrlicko z toho důvodu, že považujeme počet monografií o Těrlicku za nedostačující. S tímto cílem souviselo poskytnout hlubší informace o vývoji této obce.
2. „Skrytým“ cílem při výběru tématu diplomové práce bylo zdůraznit význam regionální historie.
3. Zdůraznit existenci dvou odlišných obcí – Těrlicka „starého“, tedy toho, které existovalo před vznikem Těrlické přehrady, a Těrlicka „nového“, které vyrostlo po postavení Těrlické přehrady.
4. Ukázat a pochopit všechny dopady rozhodnutí zbudovat Těrlickou přehradu na místě „staré“ obce jak na obec samotnou, tak na obyvatele v ní žijící.
5. Ukázat využití diplomové práce pro pedagogické účely.

Obec Těrlicko patří k jedné z nejstarších obcí na území Těšínského Slezska. Tento region zažil dramatickou minulost z hlediska národnostních, jazykových a územních sporů mezi českým státem na jedné straně a polským státem na straně druhé. Všechny tyto události se samozřejmě dotýkaly i obce Těrlicko.

První písemné zmínky o existenci obce pochází z roku 1229, kdy je Těrlicko poprvé zmiňováno v souvislosti s potvrzením vsi Orlové benediktýnskému klášteru v Týnci. Těrlicko během svého vývoje několikrát změnilo svého majitele. Nejdříve jimi byli právě orlovští benediktýni, pak těšínská knížata a nakonec soukromí majitelé, z nichž nejvýznamnějším byl hrabě Jan Larisch Mönnich. Konec šlechtických držeb je spojen s rokem 1926, ve kterém byla provedena pozemková reforma – majetek hraběte byl rozparcelován. Hraběti jako největšímu vlastníku pozemků v Těrlicku, patřilo také pět dvorů (tj. statků) v Těrlicku – Zamek, Osiekowice, Nowy Dwór, Brogówka a Góra. V 18. století vznikaly v Těrlicku tzv. volenství neboli volné statky, jejichž vlastníci nebyli zatíženi robotním vztahem ke šlechtě.

Oblast Těšínského Slezska a tedy i Těrlicka se během 20. století stávala předmětem sporů mezi státy. Po první světové válce si toto území nárokoval jak

český tak polský stát. Výsledkem tohoto sporu bylo rozdělení Těšínského Slezska mezi tyto dva státy. Polský stát chtěl ale získat území celé – r. 1938 bylo nakonec i Těrlicko k Polsku připojeno. Polská okupace trvala ale jen do září 1939, kdy německá vojska začala okupovat Polsko. Polská okupace Těšínska byla vystřídána okupací německou – Těšínsko bylo přičleněno k Německé říši, ne k Protektorátu Čechy a Morava. Konec druhé světové války znamenal obnovení Československé republiky v předmnichovských hranicích, ale i poté se polský stát snažil dosáhnout připojení české části Těšínského Slezska k sobě. To se ale nepodařilo.

Nejvýznamnější událostí po druhé světové války v Těrlicku se stala stavba Těrlické přehrady v letech 1955 – 1964, která s sebou nesla jako každá jiná velká stavba své plusy a mínusy. Nenavratitelným způsobem změnila po všech stránkách tvář Těrlicka – byly zbourány veřejné objekty, soukromé domky, silnice, změnila se krajina. Skoro vše muselo ustoupit vodnímu dílu. Hluboce poznamenala myšlení obyvatel, kterých se nikdo neptal na jejich názor – jestli zde přehradu chtějí nebo ne – prostě jim jejich domovy byly zničeny a oni stáli před rozhodnutím, co teď – postavit nebo nepostavit nový dům, kde ho postavit, za co? To vše najednou museli řešit. My nikdy nepochopíme, co museli lidé prožívat a čím si museli projít. Můžeme jen poslouchat výpovědi několika málo pamětníků, kteří jsou ještě schopni a ochotni předat tak cenné informace, a cítit s nimi. Čtvrtý cíl byl tak naplněn jen z části – dopady rozhodnutí vybudovat Těrlickou přehradu na místě „staré“ obce jsme ukázali, není ale v našich silách tyto dopady zcela pochopit, protože jsme tuto dobu osobně nezažili. Ke kladům přehradní nádrže ale patřilo to, že zásobovala vodou Třinecké železářny a nedaleké doly, a dále že se stala významným rekreačním střediskem. V práci jsme ukázali, že tato stavba opravdu změnila obec téměř k nepoznání – z té původní obce se zachovalo opravdu jen málo.

Roku 1964 došlo ke spojení Horního a Dolního Těrlicka v jednu obec s názvem Těrlicko. Roku 1975 pak bylo k Těrlicku připojeno Hradiště, čímž byl integrační proces ukončen. Těrlicko má tedy dnes tři části: Horní Těrlicko, Dolní Těrlicko a Hradiště. Podle posledního sčítání žije v obci 4 247 obyvatel, z čehož 2 537 se hlásí k české národnosti.

V současné době je Těrlicko obcí, která láká k životu jednak svou výhodnou polohou mezi dvěma městy – Havířovem a Českým Těšínem, dále veškerými službami potřebnými pro život (obchody, restaurace, zdravotnická zařízení ad.)

a také rekreací na Těrlické přehradě. První vytýčený cíl byl z velké části naplněn. Samozřejmě vidíme, že možnosti rozšíření zde jsou – zejména v části, kde jsme se zabývali vývojem obce od roku 1964 do současnosti.

Předkládaná práce je velkým přínosem pro regionální historii (druhý cíl byl tedy zcela naplněn) a může být využitelná jak pro pedagogické účely v místní základní škole, tak také pro vytvoření exkurze „Poznáváme obec Těrlicko“ (pátý cíl byl také naplněn).

Jak už jsme naznačili výše, možnosti rozšíření práce se nabízí zejména pro období od roku 1964 do současnosti. Toto období v obci Těrlicko nemapuje žádná publikace, je možné ale čerpat ze dvou kronik, které toto období zachycují a které jsme v práci nevyužili. Další rozšíření se nabízí i pro část věnující se přehradní nádrži – bylo by dobré spolupracovat s některým z pamětníků a vytvořit studii, která by zachycovala přesné umístění veškerých veřejných i soukromých domů jak ve „starém“ Těrlicku, tak i „novém“ Těrlicku.

Použité prameny a literatura

Písemné prameny

Pamětní kniha obce Horní Těrlicko. Horní Těrlicko, 1955. (Státní okresní archiv Karviná, inventární číslo 207).

Výkupní smlouvy ze soukromého archivu pana Ing. Josefa Farnika.

Obrazové prameny

Fotokronika MNV Horní Těrlicko uložena u obecní kronikářky paní Dagmar Gojové.

Fotokronika zatopených objektů ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka.

Fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka.

Pohlednice ze soukromého archivu pana Davida Heczka.

Zvukové prameny a videoprameny

Zvuková nahrávka rozhovoru s panem Ing. Josefem Farnikem pořízená dne 17. února 2012.

Videonahrávka pořízená při výbuchu starého barokního kostela sv. Trojice roku 1962. (ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Literatura

ADAMUS, A: *Naše Slezsko*. Praha: Česká grafická unie a.s., 1924.

BARTOŠ, J.: *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Sv. 15, okresy: Frýdek-Místek, Český Těšín*. Olomouc: Univerzita palackého, 2000, 196 s., ISBN: 80-244-0047-2.

BARTOŠ, J. – KOVÁŘOVÁ, S.: *Nauka o historických pramenech*. Olomouc: UP Olomouc, 2005, 68 s., ISBN: 80-244-1058-3.

BORÁK, M. – GAWRECKI, J.: *Nástin dějin Těšínska*. Ostrava: Advertis, 1992, 263 s.

CICHÁ, I.: *Stonávka od pramene po ústí*. Český Těšín: Regio, 2004, 168 s., ISBN: 80-239-3850-9.

HENRYK, B.: *Monografia Cierlicka*. Místo, nakladatelství ani rok vydání neuveden.

HOSÁK, L.: *Historický místopis země moravskoslezské. VIII. Těšínský kraj*. Brno: Melantrich, 1937, 69 s.

JELÍNEK, P.: *Zahraničně-politické vztahy Československa a Polska 1918 – 1924*. Opava: Matice Slezská, 2009, 226 s., ISBN: 978-80-86887-12-8.

KÁRNÍK, Z.: *České země v éře první republiky (1918 – 1938). Díl druhý: Československo a České země v krizi a v ohrožení (1930 – 1935)*. Praha: Libri, 2002, 577 s., ISBN: 80-7277-031-4.

LONDZIN, J.: *Kościoly drewniane na śląsku cieszyńskim*. Cieszyn, 1932.

ONDRUSZ, J.: *Zde se žije bezstarostně: slezské pověsti*. Český Těšín: Sdružení přátel polské knihy, 2008, 255 s., ISBN: 978-80-254-3518-2.

PÍŤHA, E.: *Jazykový a národnostní spor v těrlické farnosti 1862 – 64*. Místek: Národní jednota Slezské a Slezské Matice Osvěty Lidové, 1934, 47 s.

POLÁŠKOVI, J. a J.: *Z úst do úst: pověsti těšínské*. Dobrá: Beatris, 2007, 50 s., ISBN: 978-80-86737-68-3.

PRASEK, V.: *Dějiny knížectví těšínského*. Opava: 1894.

RECMANÍK, G. a kol.: *Těrlicko 1229 – 1979*. Český Těšín: Moravské tiskařské závody, 1979, 87 s.

WEBER, J.: *Průvodce Těšínským Slezskem*. Český Těšín: Agentura Ouverture, 2000, 169 s.

Novinové a časopisecké články

BARAN, I.: *Spor o Těšínsko a jeho důsledky. Dlouholetý zdroj nepochopení mezi Čechy a Poláky*. In: Dějiny a současnost. 11/2009, s. 18 – 20.

BENATZKY, J.: *Památky obce Těrlicka*. In: Těšínsko, č. 2/1980, s. 18 – 19.

BORÁK, M.: *Památník letecké tragédie v Těrlicku – symbol proměn česko-polských vztahů na Těšínsku v letech 1932 – 1938*. In: Časopis Slezského zemského muzea, 51/2002, s. 269 – 288.

BROULÍK, P.: *Krčma je nejstarší hospodou Slezska*. In: Mladá fronta, 21. 11. 2007, s. C1 a C4.

BŘOUŠEK, M.: *Dvě vodní přehradby na Těšínsku*. In: Těšínsko, 8/1959, s. 1 – 2.

- Bude Těrlická přehrada čistší?* In: Hlasy Havířova, č. 9/1999, s. 3.
- Černá kněžna.* In: Hlasy Havířova, č. 48/1994, s. 4.
- Farní sbor Slezské církve evang. a. v. v Těrlicku 1950 – 2000.* Těrlicko, 2000.
(brožura vydaná k výročí farního sboru)
- FÓJCIK, V.: „*Lidé tenkrát cítili, že změny budou nezvratné.*“ In: Havířovsko, č. 47/2009, s. 3.
- HOSÁK, L.: *Historický místopis okresu Český Těšín (1. část).* In: Těšínsko, 4/1959, s. 1 – 8.
- KUBÍČKOVÁ, K.: *Rekreační oblast Těrlické přehrady.* In: Studie o Těšínsku, 10/1982, s. 7 – 22.
- MAINKA, A.: *Dělnický dům v Těrlicku.* In: Těšínsko, č. 2/1978, s. 5 – 8.
- Naše přehrady bez reklamních sloganů.* In: Hlasy Havířova, 10/1999, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Před padesáti lety začala stavba Těrlické přehrady.* In: Havířovský deník, č. 174/2005, s. 5.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografii.* In: Havířovský deník, č. 83/2007, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 105/2007, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 110/2007, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 210/2007, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 298/2007, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 301/2007, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 4/2008, s. 3.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 16/2008, s. 2.
- PINTÉR, J.: *Historie a současnost ve fotografickém srovnání.* In: Havířovský deník, č. 22/2008, s. 2.

PINTÉR, J.: *Larischův letohrádek nápaditým vzhledem upoutává pozornost*. In: Havířovský deník, č. 233/2011, s. 2.

PINTÉR, J.: *Těrlická krčma začala psát svou historii už ve středověku*. In: Havířovský deník, č. 291/2011, s. 2.

PINTÉR, J.: *Historie a současnost obce Těrlicko*. In: Havířovsko, č. 21/2007, s. 7.

ŠIMEK, M.: *PŘEHRADNÍ NÁDRŽE na území okresů Frýdek-Místek a Karviná*. In: Těšínsko, 4/1987, s. 5 – 8.

ŠVENDOVÁ, K.: *Naučná stezka Těrlické mokřady – botanický výzkum*. In: Těšínsko, č. 2/2002, s. 24 – 27.

Těrlicko. In: Hlasy Havířova, 10/1999, s. 5.

Těrlicko. In: Havířovsko, č. 20/2004, s. 9.

Těrlicko. In: Hlasy Havířova, č. 29/1996, s. 8.

ZAJÍC, B.: *Procházka kronikou Těrlicka 1229 – 1976*. In: Studie o Těšínsku, 8/1980, s. 140 – 148.

Elektronické zdroje

Archeopark [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.muzeumct.cz/archeopark/>>

Cierlicko – KAC klub 2002 [online]. Vyhledáno dne: 23. 1. 2012. Dostupné z: <<http://cierlicko.unas.cz/Cierlicko/terlicko/index.htm>>

Historie farnosti [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.farnost-terlicko.cz/Historie%20farnosti.html>>

Obec Těrlicko: založení obce – současnost [online]. Vyhledáno dne: 23. 1. 2012. Dostupné z: <<http://terlicko.cz/zalozeni-obce-soucastnost/d-88679/p1=1160>>

Současnost obce [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012. Dostupné z: <<http://www.terlicko.cz/soucasnost-obce/d-88686/p1=1009>>

Těrlická přehrada změnila ráz obce [online]. Vyhledáno dne: 1. 3. 2012.
Dostupné z: <http://ihorizont.cz/eclanek_tisk.php?clanek=3786>

Vodní dílo Těrlicko [online]. Vyhledáno dne: 26. 2. 2012. Dostupné z.:
<<http://www.pod.cz/terlicko.html>>

Anotace

Jméno a příjmení:	Eva Pohludková
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Historický vývoj obce Těrlicko. Těrlická přehrada jako významný mezník v dějinách obce.
Název v angličtině:	Historical development of the community Těrlicko. The Těrlicko's dam as a important milestone in the history of the community.
Anotace práce:	Cílem práce bylo podat ucelený výklad dějin obce Těrlicko z toho důvodu, že považujeme počet monografií o Těrlicku za nedostačující. S tímto cílem souviselo poskytnout hlubší informace o vývoji této obce. „Skrytým“ cílem při výběru tématu diplomové práce bylo zdůraznit význam regionální historie. Dále jsme chtěli zdůraznit existenci dvou odlišných obcí – Těrlicka „starého“, tedy toho, které existovalo před vznikem Těrlické přehrady, a Těrlicka „nového“, které vyrostlo po vybudování Těrlické přehrady. Dalším cílem bylo ukázat a pochopit všechny dopady rozhodnutí zbudovat Těrlickou přehradu na místě „staré“ obce - jak na obec samotnou, tak na obyvatele v ní žijící. Naším posledním vytýčeným cílem bylo ukázat využití diplomové práce pro pedagogické účely. Pramenná základna pro studium dějin obce Těrlicko není široká. V práci nejvíce využíváme Pamětní knihu obce Horní Těrlicko, jejíž informace konfrontujeme

	s poznatky z literatury.
Klíčová slova:	Těrlicko, Těrlická přehrada
Anotace v angličtině	<p>The aim of my thesis was to give a comprehensive explication of Těrlicko's History owing to we consider the quantity of Těrlicko's monograph being not sufficient. Related to this aim is to purvey deeper information about town development. The hidden aim when selecting my thesis theme was to highlight the regional history. Further, we wanted to highlight the existence of 2 different towns - the "old" Těrlicko - existing before the Těrlicko's dam was created and the "new" Těrlicko which has grown after the dam creation. Additionally we wanted to show and understand all the impacts of the decision to built up the Těrlicko's dam located in "old" town - it applies to both the municipality and its residents. Finally our aim was to show application of the thesis for pedagogical purpose. The sources for studying the Těrlicko's history are not sufficient. We mostly use the commemorative book of Horní Těrlicko and compare the information with literature.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Těrlicko, the Těrlicko's dam
Přílohy vázané v práci:	28 příloh
Rozsah práce:	145 s.
Jazyk práce:	čeština

Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1 Mapa 1: Historické území Těšínska do r. 1920

Mapa 2: Československá část Těšínska v letech 1920 – 1938

Mapa 3: Československá část Těšínska v letech 1938 – 1945

Mapa 4: Československá část Těšínska v letech 1945 – 1948

Příloha 2 Tab. 1: Národnostní struktura obyvatel v Dolním Těrlicku podle výsledků sčítání lidu (1880 – 1961)

Tab. 2: Národnostní struktura obyvatel v Horním Těrlicku (od roku 1964 Těrlicku) podle výsledků sčítání lidu (1880 – 1991)

Tab. 3: Počet obyvatel obce Těrlicko za období 1869 – 2011 podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů

Tab. 4: Počet obyvatel obce Dolní Těrlicko

Tab. 5: Počet obyvatel obce Horní Těrlicko

Příloha 3 Obr. 1: Jaškovská krčma v době, kdy v ní byla hospoda U Palarčíků

Obr. 2: Pohled na „starou“ Jaškovskou krčmu

Obr. 3: Dnešní podoba Jaškovské krčmy

Příloha 4 Obr. 4: Nákres polohy dvorů Zamek, Osiekowice, Nowy Dwór, Brogówka a Góra v Těrlicku

Příloha 5 Obr. 5: Starý dřevěný kostelík v Těrlicku pocházející patrně ze 14. století

Obr. 6: Barokní kostel zasvěcený sv. Trojici, zbudován r. 1769 a zbourán r. 1962 při stavbě přehrady

Obr. 7: Oltář Nejsvětější Trojice v barokním kostele

Obr. 8: Pohled na střed obce s kostelem

Příloha 6 Obr. 9: Starý pohled na kostel sv. Vavřince na Kostelci

Obr. 10: Dnešní podoba kostela sv. Vavřince na Kostelci

Příloha 7 Obr. 11: Evangelická škola v Těrlicku

Obr. 12: Evangelická kaple a hřbitov

Příloha 8 Obr. 13: Pozůstatky tzv. Hladové zdi u Larischova letohrádku

Obr. 14: Larischův letohrádek na staré fotografii

Obr. 15: Larischův letohrádek v dnešní podobě

Příloha 9 Obr. 16: Dělnický dům (budova napravo) založený v roce 1907

Obr. 17: Dělnický dům na dobové pohlednici

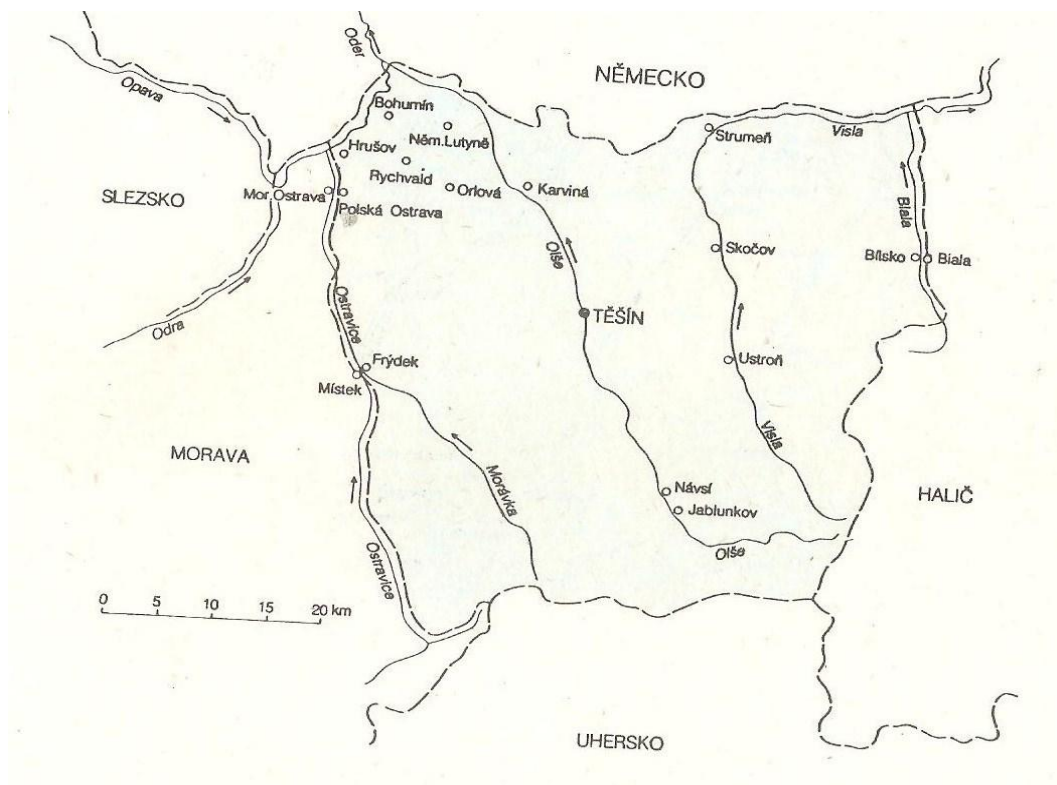
- Příloha 10 Obr. 18: Polská škola v Horním Těrlicku na staré fotografii v roce 1937
Obr. 19: Kostel, fara a polská škola na fotografii v roce 1947
- Příloha 11 Obr. 20: Budova české školy v Horním Těrlicku otevřená v roce 1924
- Příloha 12 Obr. 21: Budova české školy v Dolním Těrlicku otevřená roku 1929
Obr. 22: Česká škola v Dolním Těrlicku těsně před zatopením
- Příloha 13 Obr. 23: Památník polských letců Franciszka Żwirky a Stanisława Wigury na dobové pohlednici
- Příloha 14 Tab. 6: Oběti 2. světové války pocházející z Dolního Těrlicka
Tab. 7: Oběti 2. světové války pocházející z Horního Těrlicka
- Příloha 15 Obr. 26: Stavba Těrlické přehrady – výstavba hlavní hráze na Dolním Těrlicku
Obr. 27: Hlavní hráz po napuštění přehrady r. 1963
Obr. 28: Hlavní hráz v dnešní podobě
Obr. 29: Výstavba přečerpávacích nádrží na Kostelci r. 1963
Obr.: 30: Shrnování a odvoz haldoviny z území budoucí přehrady v roce 1961
- Příloha 16 Obr. 31: Celkový pohled na nové sídliště
Obr. 32: Stavba náhradních bytů na sídlišti v roce 1959
Obr. 33: Pohled na budoucí těrlické náměstí v roce 1959
Obr. 34: Staveniště obchodních domů v roce 1959
Obr. 35: Prostranství příštího kulturního domu na sídlišti v roce 1959
- Příloha 17 Obr. 36: Původní hlavní silnice z Českého Těšína do Ostravy
Obr. 37: Stavba náhradní silnice kolem přehrady v říjnu 1957
Obr. 38: Stavba náhradní silnice kolem přehrady
Obr. 39: Náčrt původní hlavní silnice a nově zbudovaných silnic
- Příloha 18 Obr. 40: Příklady zbouraných veřejných objektů – barokní kostel sv. Trojice
Obr. 41: Výbuch kostela sv. Trojice 30. května 1962
Obr. 42: Zbylé trosky kostela sv. Trojice
Obr. 43: Nový hřbitov pod Bludovským kopcem v Těrlicku
Obr. 44: Pozůstatky Antonína Vaška, obecního cestáře, zemřelého roku 1948
Obr. 45: Převoz pozůstatků ze starého hřbitova na nový

- Obr. 46: Stavba obřadní kaple na novém hřbitově v roce 1959
- Příloha 19 Obr. 47: Příklady zbouraných soukromých objektů
- Obr. 48: Příklady zbouraných soukromých objektů
- Obr. 49: Příklady zbouraných soukromých objektů
- Obr. 50: Příklady zbouraných soukromých objektů
- Příloha 20 Obr. 51: Příklady nově zbudovaných objektů – obchodní středisko
Jednota
- Obr. 52: Stavba nové české školy na sídlišti
- Obr. 53: Stavba nové školy na sídlišti
- Obr. 54: Nová škola na sídlišti
- Příloha 21 Obr. 55: Pohled na střed obce „starého“ Těrlicka
- Obr. 56: Pohled na sídliště „nového“ Těrlicka
- Příloha 22 Obr. 57: Výběr ze starých pohlednic Těrlicka
- Příloha 23 Obr. 58: Výběr z nových pohlednic Těrlicka
- Příloha 24: Výkupní smlouvy
- Příloha 25 : Power-pointová prezentace „Památky v obci Těrlicko“
- Příloha 26: Video obsahující odstřel barokního kostela sv. Trojice
- Příloha 27 Mapa 5: Ostatní mapové materiály – oblast Horního a Dolního Těrlicka
v roce 1955
- Mapa 6: Oblast Horního Těrlicka v roce 1955
- Mapa 7: Obrys budoucí Těrlické přehrady
- Mapa 8: Mapa obce Těrlicko v současné době
- Mapa 9: Mapa rekreační oblasti Těrlické přehrady
- Příloha 28: Technické a finanční údaje týkající se Těrlické přehrady

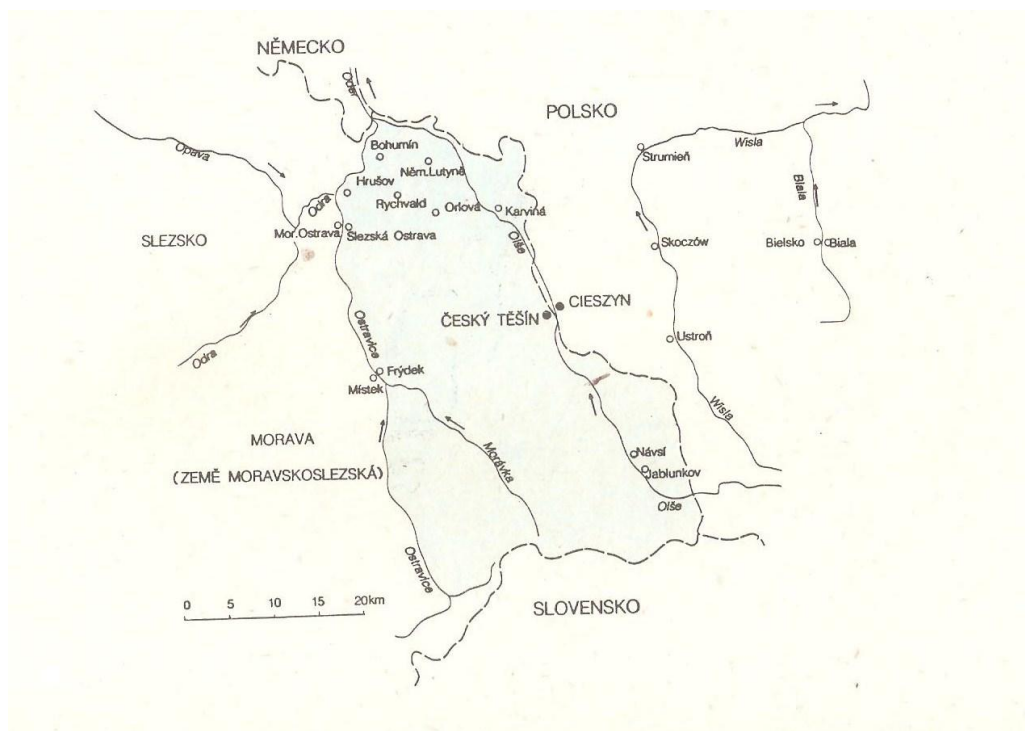
Příloha 1 Mapa 1: Historické území Těšínska do r. 1920

(Zdroj: Nástin dějin Těšínska)

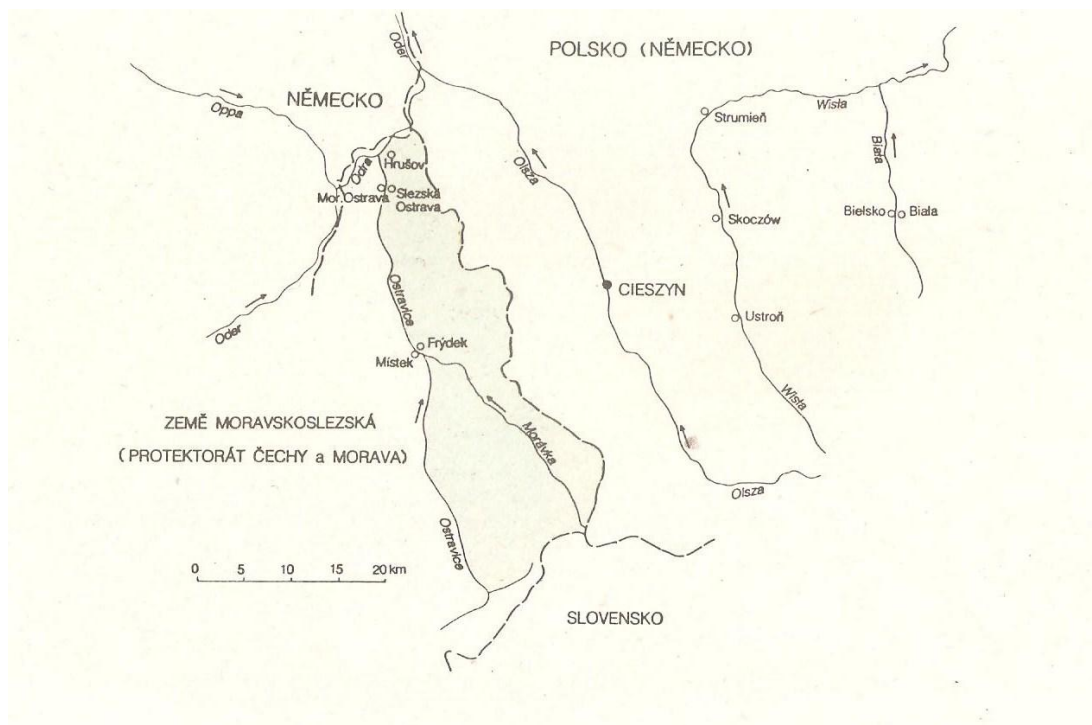
Mapa 2: Československá část Těšínska v letech 1920 – 1938

(Zdroj: Nástin dějin Těšínska)

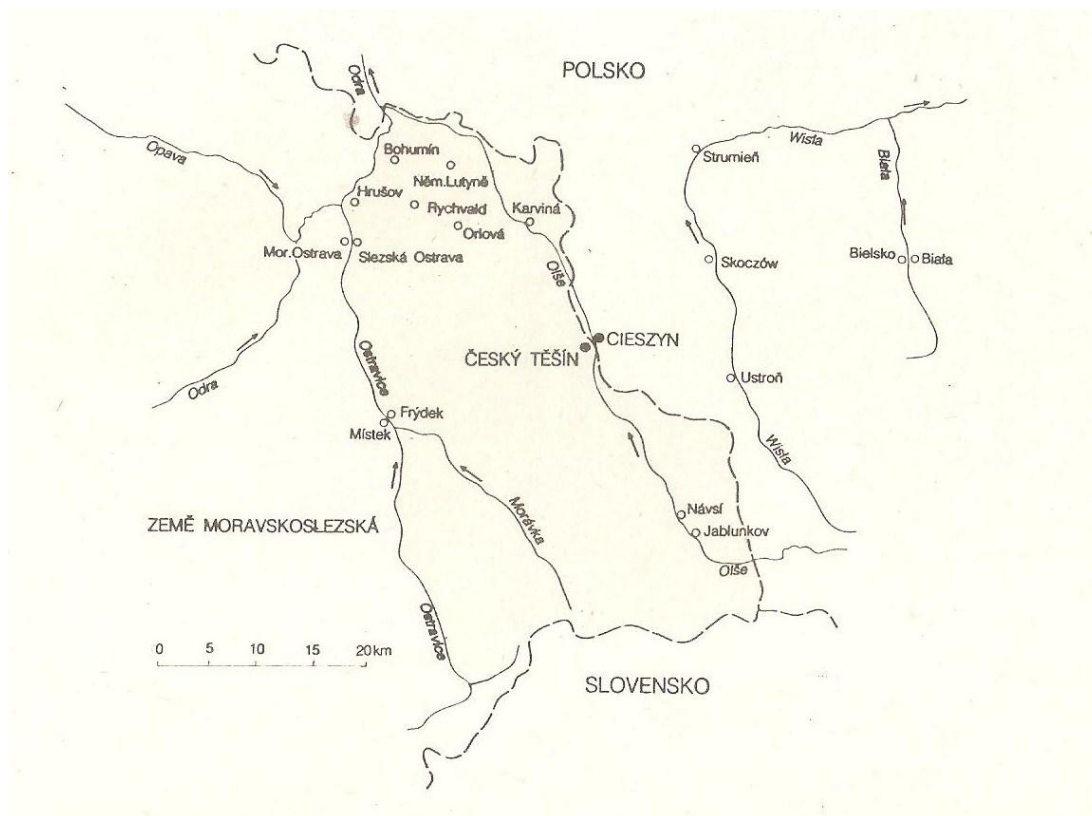
Mapa 3: Československá část Těšínska v letech 1938 – 1945

(Zdroj: Nástin dějin Těšínska)

Mapa 4: Československá část Těšínska v letech 1945 – 1948

(Zdroj: Nástin dějin Těšínska)

Příloha 2 Tab. 1: Národnostní struktura obyvatel v Dolním Těrlicku podle výsledků sčítání lidu (1880 – 1961)
(Zdroj: Nástin dějin Těšínska)

rok	celkem	Poláci	Češi	Němci	Slováci	jiní
1880	454	444	-	10	-	-
1890	393	382	1	10	-	-
1900	437	433	-	4	-	-
1910	617	611	-	6	-	-
1921	634	219	415	-	-	-
1930	684	379	305	-	-	-
1939	710	319	17	15	-	359
1950	660	348	295	-	-	17
1961	453	160	200	-	1	92

Tab. 2: Národnostní struktura obyvatel v Horním Těrlicku podle výsledků sčítání lidu (1880 – 1991)
(Zdroj: Nástin dějin Těšínska)

rok	celkem	Poláci	Češi	Němci	Slováci	jiní
1880	1 446	1 434	5	7	-	-
1890	1 444	1 441	-	3	-	-
1900	1 375	1 371	3	1	-	-
1910	1 387	1 368	9	10	-	-
1921	1 348	581	760	7	-	-
1930	1 472	833	627	12	-	-
1939	1 570	581	284	36	-	669
1950	1 516	462	1 006	-	-	44
1961	1 801	479	1 290	-	29	3
1970	2 632	689	1 883	-	59	1
1980	3 714	785	2 820	-	101	8
1991	3 866	646	2 824	1	95	300

Tab. 3: Počet obyvatel obce Těrlicko za období 1869 – 2011 podle výsledků
Sčítání lidu, domů a bytů

(Zdroj: webové stránky Sčítání lidu, domů a bytů)

rok	celkem	Poláci	Češi	Němci	Slováci	jiní	neuvedeno
1869	2 617	-	-	-	-	-	-
1880	2 749	-	-	-	-	-	-
1890	2 595	-	-	-	-	-	-
1900	2 551	-	-	-	-	-	-
1910	2 792	-	-	-	-	-	-
1921	2 835	-	-	-	-	-	-
1930	3 063	-	-	-	-	-	-
1950	3 022	-	-	-	-	-	-
1961	3 011	-	-	-	-	-	-
1970	3 385	-	-	-	-	-	-
1980	3 714	-	-	-	-	-	-
1991	3 874	-	-	-	-	-	-
2001	4 126	533	3 355	3	88	80	-
2011	4 247	414	2 537	3	60	220	884

Tab. 4.: Počet obyvatel obce Dolní Těrlicko

(Zdroj: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Sv. 15,
okresy: Frýdek-Místek, Český Těšín)

rok	celkem	Poláci	Češi	Němci	Jiné
1869	437	-	-	-	-
1880	454	444	0	10	0
1900	437	433	0	4	0
1910	617	611	0	6	0
1921	669	219	415	0	35
1930	697	379	305	0	13
1950	660	-	-	-	-

Tab. 5: Počet obyvatel obce Horní Těrlicko

(Zdroj: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Sv. 15, okresy: Frýdek-Místek, Český Těšín)

rok	celkem	Poláci	Češi	Němci	Jiné
1869	1 419	-	-	-	-
1880	1 452	1 434	5	7	6
1900	1 383	1 371	3	1	8
1910	1 390	1 368	9	10	3
1921	1 405	581	760	7	57
1930	1 530	833	627	12	58
1950	1 801	-	-	-	-

Příloha 3 Obr. 1: Jaškovská krčma v době, kdy v ní byla hospoda U Palarčíků

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Hospoda U Palarčíků (Jaškovská krčma) v r. 1917

Obr. 2: Pohled na „starou“ Jaškovskou krčmu

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Jaškovská krčma v době, kdy zde byla hospoda "U Palarčíků"

Obr. 3: Dnešní podoba Jaškovské krčmy

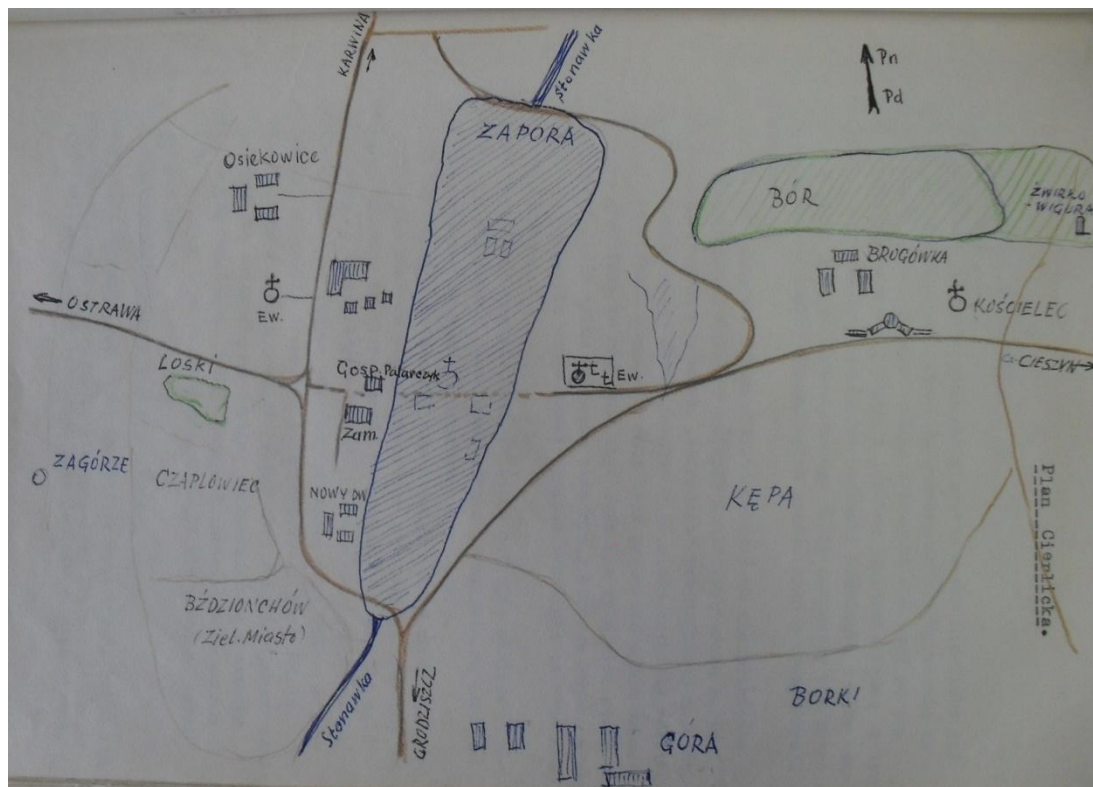
(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Příloha 4 Obr. 4: Náskres polohy dvorů Zamek, Osiekowice, Nowy Dwór, Brogówka a Góra v Těrlicku

(Zdroj: Monografia Cierlicka)

Náskres dále zachycuje:

1. přehradní nádrž (zapora, modré šrafování)
2. starou silnici, která byla používána do stavby Těrlické přehrady (hnědá přerušovaná čára zakreslená přes přehradní nádrž)
3. novou silnici zbudovanou během stavby Těrlické přehrady (hnědé čáry)
4. polohu Kostelce a kostela sv. Vavřince
5. nový evangelický kostel (Ew.)
6. evangelickou kapli a hřbitov (Ew.)
7. Jaškovskou krčmu (Gosp. Palarczyk)
8. Polohu nového hřbitova, který musel být přesunut během stavby Těrlické přehrady (Loski)
9. Památník polských letců Żwirka a Wigury

Příloha 5 Obr. 5: Starý dřevěný kostelík v Těrlicku pocházející patrně ze 14. století
(Zdroj: webové stránky farnosti Těrlicko)

Obr. 6: Barokní kostel zasvěcený sv. Trojici, zbudován r. 1769 a zbourán
r. 1962 při stavbě přehrady
(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 7: Oltář Nejsvětější Trojice v barokním kostele

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

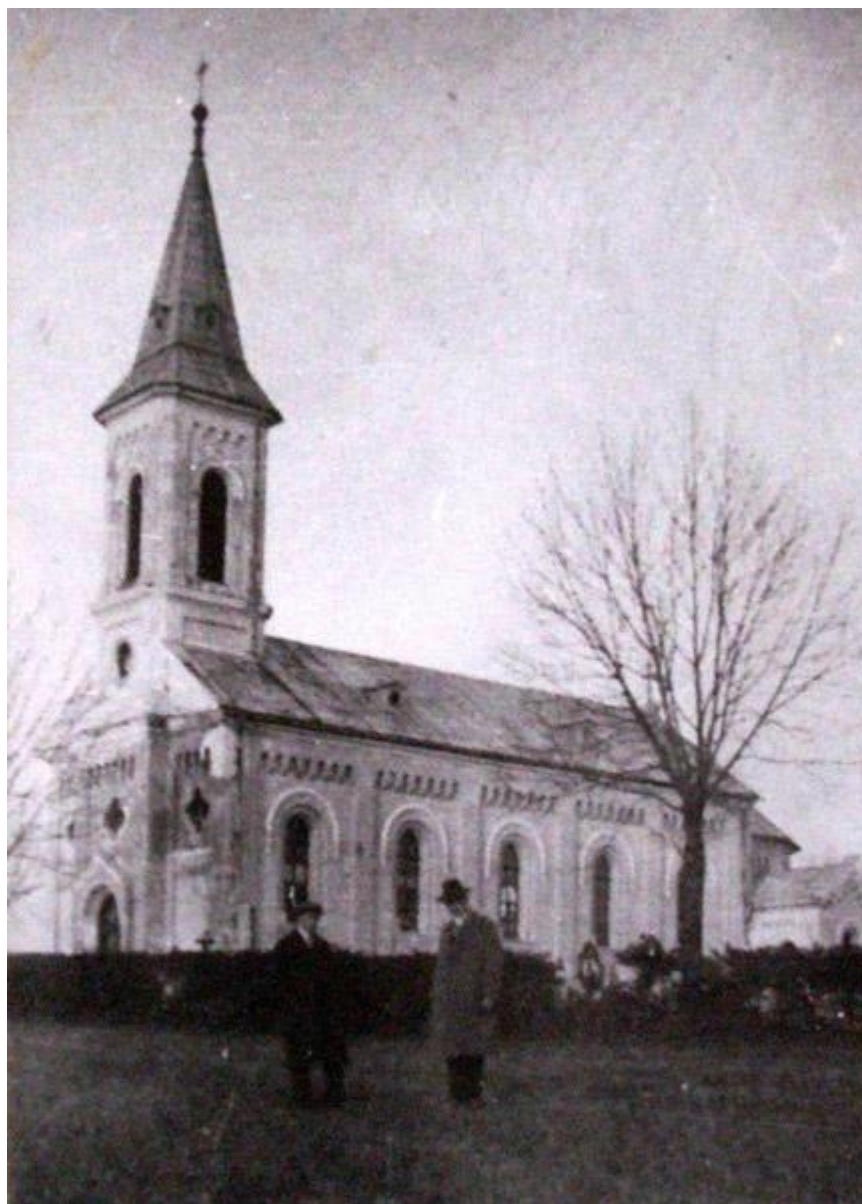
Obr. 8: Pohled na střed obce s kostelem

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 6 Obr. 9: Starý pohled na kostel sv. Vavřince na Kostelci

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 10: Dnešní podoba kostela sv. Vavřince na Kostelci

(Zdroj: webové stránky farnosti Těrlicko)

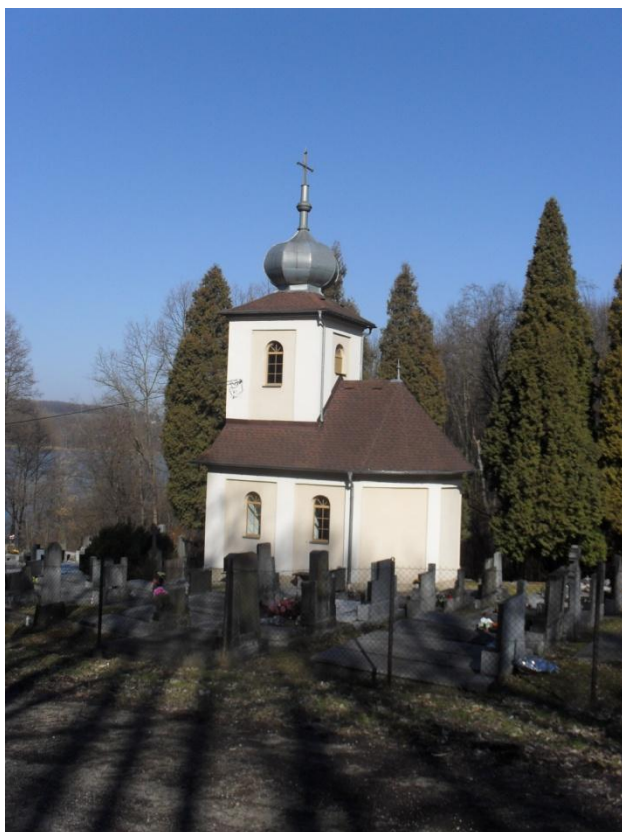
Příloha 7 Obr. 11: Evangelická škola v Těrlicku

(Zdroj: Fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr. 12: Evangelická kaple a hřbitov

(Zdroj: vlastní fotografie)

Příloha 8 Obr. 13: Pozůstatky tzv. Hladové zdi u Larischova letohrádku

(Zdroj: webové stránky www.turistik.cz)

Obr. 14: Larischův letohrádek na staré fotografii

(Zdroj: webové stránky obce Těrlicko)

Obr. 15: Larischův letohrádek v dnešní podobě

(Zdroj: webové stránky www.turistika.cz)

Příloha 9 Obr. 16: Dělnický dům (budova napravo) založený v roce 1907

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 17: Dělnický dům na dobové pohlednici

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 10 Obr. 18: Polská škola v Horním Těrlicku na staré fotografii v roce 1937

(Zdroj: Fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

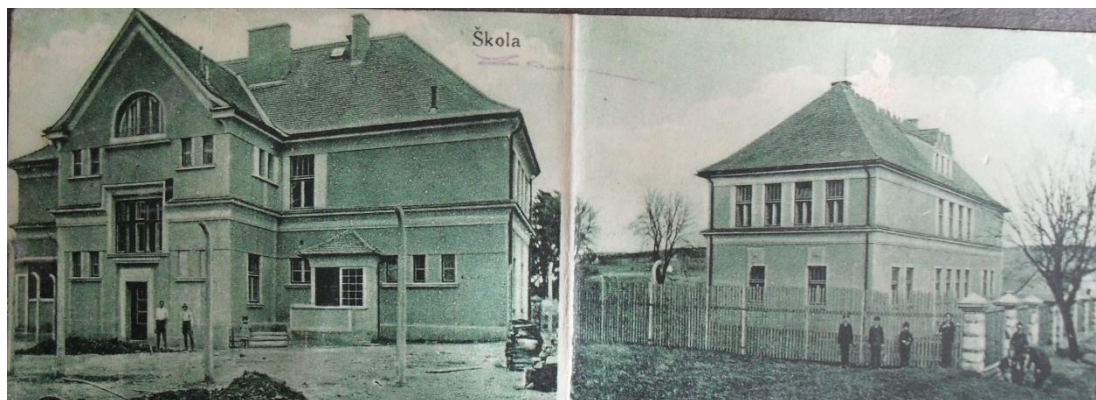
Obr. 19: Kostel, fara a polská škola na fotografii v roce 1947

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 11 Obr. 20: Budova české školy v Horním Těrlicku otevřená v roce 1924

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 12 Obr. 21: Budova české školy v Dolním Těrlicku otevřená roku 1929

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 22: Česká škola v Dolním Těrlicku těsně před zatopením

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczk)

Příloha 13 Obr. 23: Památník polských letců Franciszka Żwirky a Stanisława Wigury
dobové pohlednici

(Zdroj: pohlednice ze soukromého archivu pana Davida Heczka)

Příloha č. 14 Tab. 6: Oběti 2. světové války pocházející z Dolního Těrlicka

(Zdroj: Těrlicko 1229 – 1979)

Jméno a příjmení	Datum narození	Datum a místo úmrtí	Způsob a příčina usmrcení
Ferdinand Bajer	14. 1. 1928	1945, Gross-Rosen	-
Gabriel Bajer	22. 4. 1893	1945, Gross – Rosen	umučen
Ludmila Bajerová	16. 7. 1888	1945, Osvětim	umučena
Markéta Bajerová	24. 6. 1905	1945, Ravensbrük	umučena, spolupráce s partyzány
Vilém Michejda	15. 6. 1900	1944, Calais	padl, nucené práce
Karel Pawlas	3. 10. 1921	1944, Životice	zastřelen při hromadné popravě
Oskar Witoszek	21. 10. 1921	1944, Loreto	padl

Tab. 7: Oběti 2. světové války pocházející z Horního Těrlicka

(Zdroj: Těrlicko 1229 – 1979)

Jméno a příjmení	Datum narození	Datum a místo úmrtí	Způsob a příčina usmrcení
Karel Baron	12. 8. 1897	1945, Gross-Rosen	zemřel, spolupráce s partyzány
Dr. Emil Farnik	17. 5. 1905	1944, Těrlicko	zemřel doma, likvidace pol. inteligence
Leo Farnik	19. 12. 1927	1942, Katovice	sřat, likvidace pol. inteligence
Viktor Farnik	2. 6. 1884	1942, Osvětim	zemřel, likvidace pol. inteligence
Adolf Folwarczny	28. 2. 1913	1944, Osvětim	umučen, ilegální činnost
Alfons Fójcik	15. 7. 1913	1942, Těšín	pověšen, likvidace pol. inteligence
František Fójcik	11.9. 1916	-	zahynul
Gustav Fójcik	19. 8. 1880	1945, Buchenwald	pochod smrti, spolupráce s partyzány
Vladislav Fójcik	9. 11. 1909	1942	zahynul

Anna Hrbáčková	19. 7. 1903	1944, Myslovice	zavražděna, ilegální činnost
Miroslav Hrbáček	20. 8. 1925	1945, Gross-Rosen	zahynul, spolupráce s partyzány
Vladimír Hrbáček	14. 1. 1924	1944, Těrlicko	zastřelen, spolupráce s partyzány
Karel Prymus	14. 1. 1901	1941, Osvětim	popraven, likvidace pol. inteligence
Josef Struhala	5. 1. 1905	1944, Bludovice	zastřelen, spolupráce s partyzány
Daniel Svrčina	1.9. 1915	1944, Brandenburg	zastřelen, ilegální činnost
Adolf Štirba	17. 6. 1924	1945, Dunkerque	padl v boji čl. zahraniční vojenské armády
František Štirba	10. 4. 1905	1943, Osvětim	zastřelen
František Trela	25. 9. 1908	1942, Těrlicko	pověšen
Viktor Waszek	21. 10. 1921	1944, Terezín	umučen, ilegální činnost
Vladislav Waszek	1.9. 1911	-	zahynul
Adolf Wendryński	27. 3. 1915	1945, Gross-Rosen	pochod smrti, spolupráce s partyzány
Jan Witoszek	14. 9. 1920	1944, M. Cassino	padl v boji polské zahraniční vojenské armády
Karel Wrana	1917	-	zahynul
Karel Zuček	30. 9. 1896	1944, Flossenburg	umučen

Příloha 15 Obr. 26: Stavba Těrlické přehrady – výstavba hlavní hráze na Dolním Těrlicku

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr. 27: Hlavní hráz po napuštění přehrady r. 1963

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr. 28: Hlavní hráz v dnešní podobě

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr. 29: Výstavba přečerpávacích nádrží na Kostelci r. 1963

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr.: 30: Shrnování a odvoz haldoviny z území budoucí přehrady v roce 1961

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 16 Obr. 31: Celkový pohled na nové sídliště

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczkza)

Obr. 32: Stavba náhradních bytů na sídlišti v roce 1959

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlícko)

Obr. 33: Pohled na budoucí těrlické náměstí v roce 1959

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 34: Staveniště obchodních domů v roce 1959

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 35: Prostranství příštího kulturního domu na sídlišti v roce 1959

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 17 Obr. 36: Původní hlavní silnice z Českého Těšína do Ostravy

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 37: Stavba náhradní silnice kolem přehrady v říjnu 1957

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

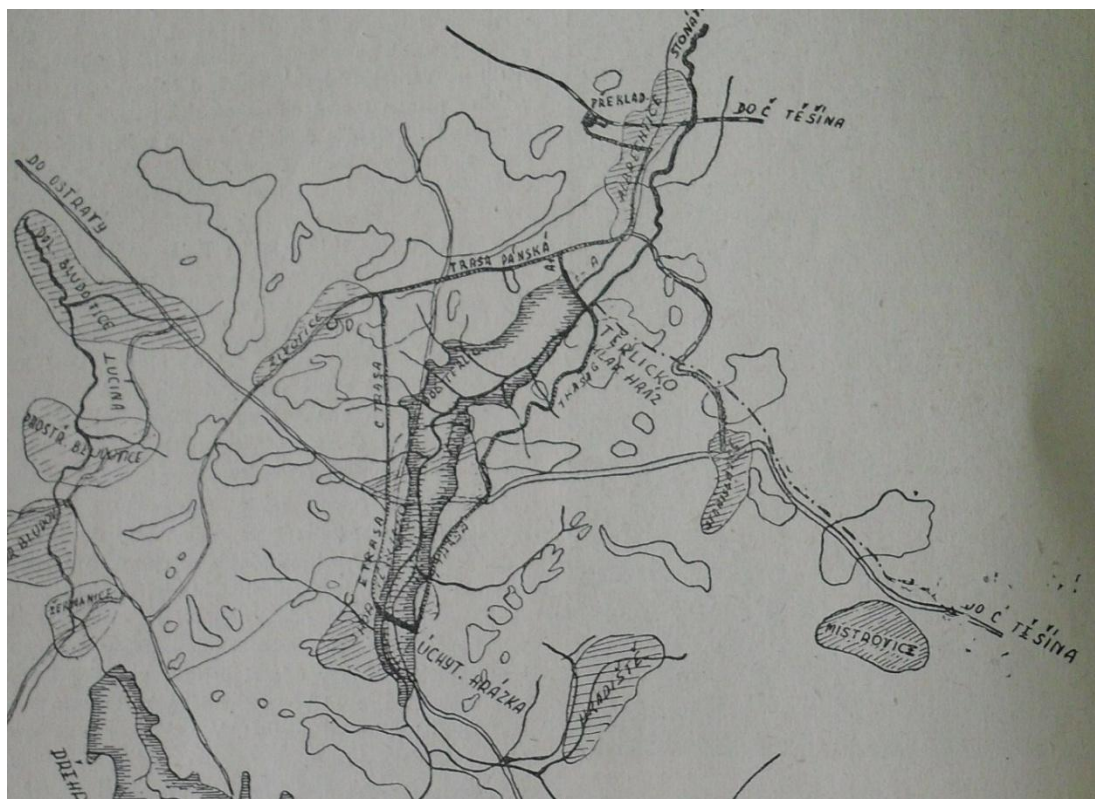
Obr. 38: Stavba náhradní silnice kolem přehrady

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 39: Náčrt původní hlavní silnice a nově zbudovaných silnic

(Zdroj: Těšínsko, 9/1959)

Příloha 18 Obr. 40: Příklady zbouraných veřejných objektů – barokní kostel
sv. Trojice

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr. 41: Výbuch kostela sv. Trojice 30. května 1962

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr. 42: Zbylé trosky kostela sv. Trojice

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Obr. 43: Nový hřbitov pod Bludovským kopcem v Těrlíčku

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlíčko)

Obr. 44: Pozůstatky Antonína Vaška, obecního cestáře, zemřelého roku 1948

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 45: Převoz pozůstatků ze starého hřbitova na nový

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 46: Stavba obřadní kaple na novém hřbitově v roce 1959

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 19 Obr. 47: Příklady zbouraných soukromých objektů

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Dušková Johana zstepeno 1962

Skosz Jan zstepeno 1962

Kafka Josef zstepeno 1962

Lavka u Duška--zstepeno 1962

Obr. 48: Příklady zbouraných soukromých objektů

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Kobierský Frant.--zatopeno 1962

Guziur Josef--zatopeno 1962

Skupienova Filomena--zatopeno 1962

Kobierský-pila--zatopeno 1962

Obr. 49: Příklady zbouraných soukromých objektů

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Trzyniecki Jan zatopene 1962

Wrana Adelf--zatopene 1962

Kubienová Emilie--zatopene 1962

Mrógala Josef--zatopene 1962

Obr. 50: Příklady zbouraných soukromých objektů

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

Škola, Farník Oskar, Wendrynski Jos,

Halama August zatopeno 1962

Halama Silvestr zatopeno 1962

Klimoszek Josef zatopeno 1962

Příloha 20 Obr. 51: Příklady nově zbudovaných objektů – obchodní středisko

Jednota

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 52: Stavba nové české školy na sídlišti

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 53: Stavba nové školy na sídlišti

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Obr. 54: Nová škola na sídlišti

(Zdroj: Fotokronika MNV Horní Těrlicko)

Příloha 21 Obr. 55: Pohled na střed obce „starého“ Těrlicka

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

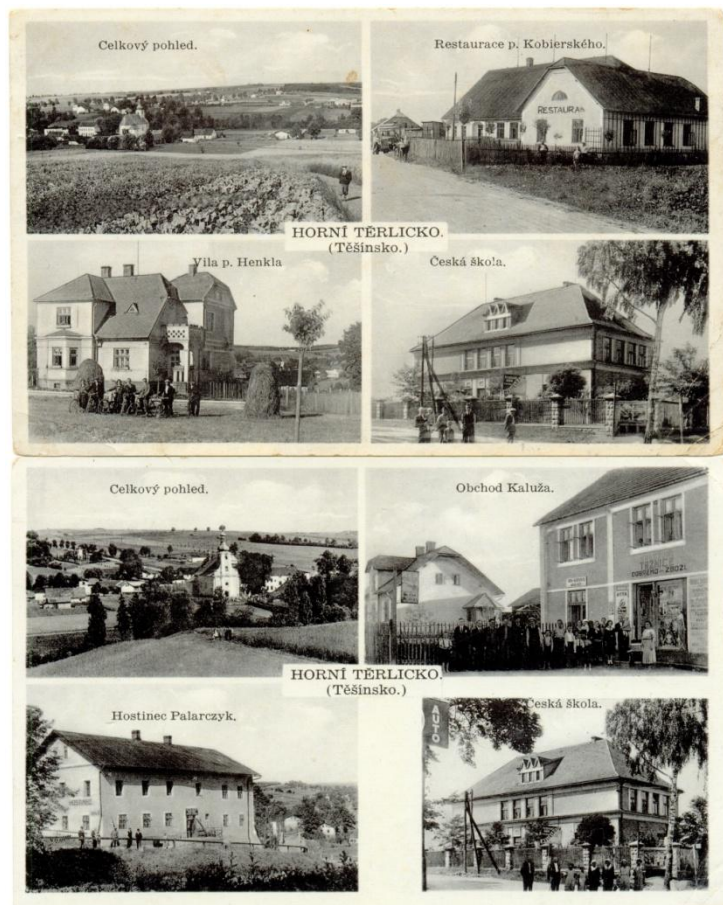
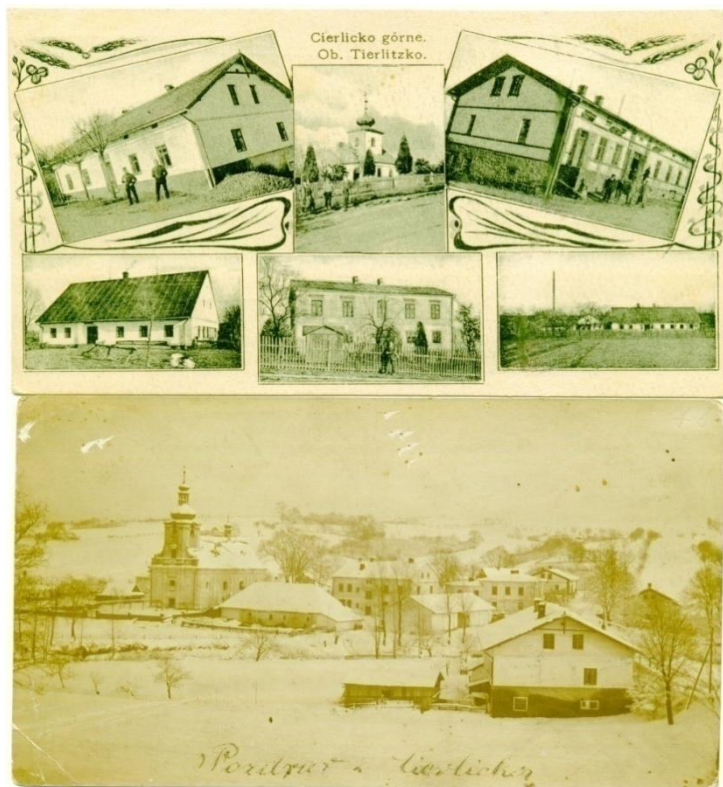
Obr. 56: Pohled na sídliště „nového“ Těrlicka

(Zdroj: fotografie ze soukromého archivu pana Ladislava Chroboczka)

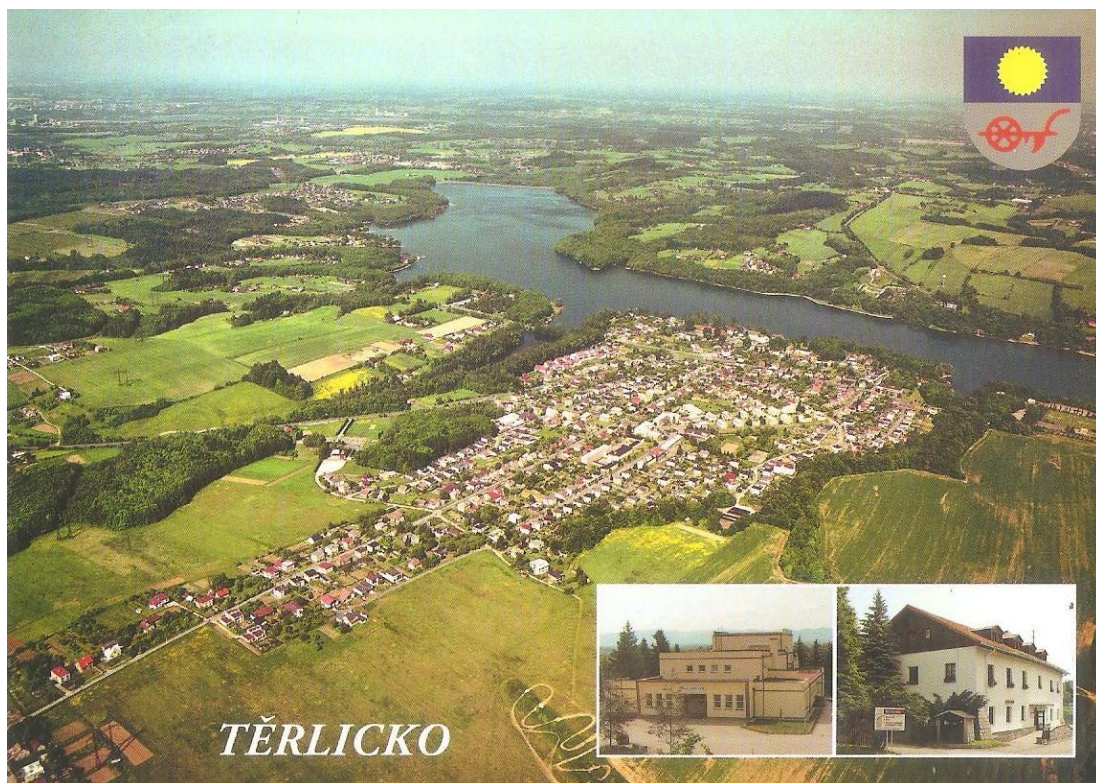
Příloha 22 Obr. 57: Výběr ze starých pohlednic Těrlicka

(Zdroj: pohlednice ze soukromého archivu pana Davida Heczka)

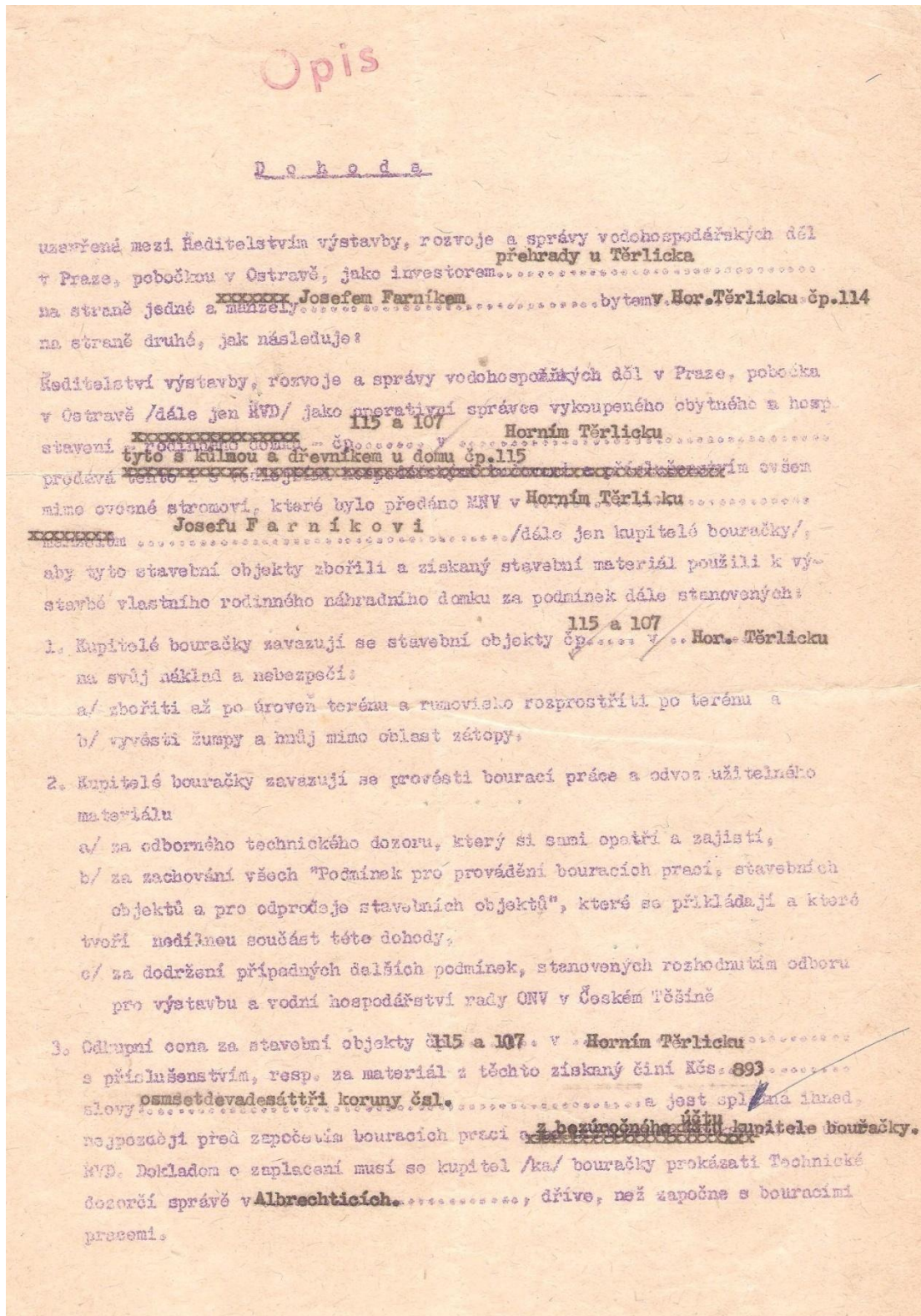
Příloha 23 Obr. 58: Výběr z nových pohlednic Těrlicka

(Zdroj: pohlednice ze soukromého archivu pana Davida Heczka)

Příloha 24: Výkupní smlouvy

(Zdroj: soukromý archiv pana Ing. Josefa Farníka)

4. Kupitel /š/ bouračky jest povinen provéstí bourací práce do termínu, stanovného Technickou dozorčí správou stavby /v dalším textu jen TDS/ .....
pro stavbu přehradu u Těrlícka .....neprovede -li kupitel bouračky, do termínu stanovného tak bourací práce, případně odvoz užitečného materiálu, jest TDS oprávněna učinit vlastní dispozice jak ohledně rozbourání stav. objektů, tak i pokud jde o odvoz a použití již získaného užitečného stavebního materiálu. Kupitel /š/ bouračky nemá po ŘVD v tomto případě nárok na náhradu škody jakéhokoli druhu, která jim tímto jejich vlastní zavinením vznikne.
5. Československý stát naručí za jakost a množství materiálu, který má být z bouračky vyzískán. Jest proto každá budoucí reklamace úpravy prolehané ceny vyloučena, což kupitel /š/ bouračky berou výslovně k vědomosti.
6. Na důkaz úplnosti, správnosti a souhlasné vůle následují vlastnoruční podpisy smluvních stran.

V. Horním Těrlícku dne 24.III.1959.

Za ŘVD, pob. Ostrava:

Dr. Brávníček v.r.

Kupitel /š/ bouračky:

Farník v.r.

Za správnost oplat
Wibrow

Ředitelství výstavby, rozvoje a správy vodohospodářských děl, Praze.
ODOHOSPODÁŘSKÉ ROZVOJOVÉ A INVESTIČNÍ STŘEDISKO V OSTRAVĚ
 OSTRAVA I, TYRŠOVA 8
pobočka v Ostravě.

Josef F a r n í k

Horní Těrlicko čp. 114
 okres Český Těšín

Uvedete-li naši značku,
 urychlíte vyřízení

Vaše značka	ze dne	Naše značka	Datum
		321/PT-HT-2000/59 Dr Tr	21. března 1959.

Věc: Přehrada u Těrlicka . Výkup nemovitostí.

Ředitelství výstavby, rozvoje a správy vodohospodářských děl, pobočka v Ostravě provede výkup domku čp. 107 v Horním Těrlicku potřebného pro výstavbu přehrady na řece Stonávce u Těrlicka, jehož jste vlastníkem,

v úterý dne 24. března 1959 o 13,30 hodin odpoledne přímo na místě výkupu.

Žádáme, abyste se tohoto jednání osobně zúčastnil neb plnou mocí vykázaným zástupcem a přizval k němu jak knihovně, tak i mimoknihovně oprávněné osoby /uživatele, poživatele těchto nemovitostí, jakož i v jejich prospěch vážnou na nemovitostech reálná práva - zástavní věřitele a pod./

Vzhledem k tomu, že vykupujeme více nemovitostí, jest možné, že se zástupce naší pobočky dostaví k Vám za účelem projednání výkupu o něco dříve nebo později.

Žádáme proto, abyste s touto možností počítal.

Za správnost vyhotovení:

Braunová

Za ředitele:
 Dr Vlk v. r.

čís 107 - 14.012.40 Kčs

Referent	telefon	linka
Dr Trávníček	210-32	486

1 OsT 57 2410

OPIS

Osvobozeno od notářského poplatku z převodu nemovitostí dle výnosu min. fin. ze dne 20. 1. 1958 č. 123/1958 Sb. a dle 14. 1958 Sb. instruce pro RVD
 28-10.1958 Sbirka instrukcí pro nár. výbory
 poř. č. 120, částka 21 z r. 1958.

Kupní smlouva:

kterou uzavírají československý stát — Ředitelství výstavby, rozvoje a správy vodohosp. děl v Praze, pobočka v Ostravě, jako kupující na straně jedné a **Josef Farník** bytem v **Horním Těrlicku čp. 114** jako prodávající na straně druhé, jak následuje:

I.

Československý stát — Ředitelství, výstavby, rozvoje a správy vodohosp. děl v Praze, pobočka v Ostravě, dále zvané »ŘVD« kupuje a touto smlouvou již koupilo a **Josef Farník** dále zvaný jen »prodávající« prodávají a touto smlouvou již prodali do neobmezeného a všech dluhů a závad prostého vlastnictví tyto nemovitosti zapsané v pozemkové knize u lidového soudu v Českém Těšíně pro kat. území **Horní Těrlicko** v knihovní vložce čís. **81/76**

část poz. parc. č. 161/1	ve výměře 700	m ² à Kčs 5,00	za 1 m ² , tj. Kčs 3.500,--
poz. parc. č. 161/1	ve výměře 214	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 171,20
poz. parc. č. 161/2	ve výměře 180	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 144,--
poz. parc. č. 1224/2	ve výměře 642	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 513,60
poz. parc. č. 1226	ve výměře 113	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 90,40
poz. parc. č. 1227	ve výměře 2605	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 2084,00
poz. parc. č. 1228/1	ve výměře 3799	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 3039,20
poz. parc. č. 1228/2	ve výměře 212	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 169,60
poz. parc. č. 1229/1	ve výměře 547	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 437,60
poz. parc. č. 1229/2	ve výměře 684	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 547,20
poz. parc. č. 1231/3	ve výměře 1206	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 964,80
poz. parc. č. 1232	ve výměře 482	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 385,60
poz. parc. č. 1234/1	ve výměře 2298	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 1.838,40
poz. parc. č. 1235	ve výměře 356	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 284,80
s.av. parc. č. 3229/12	ve výměře 367	m ² à Kčs 0,80	za 1 m ² , tj. Kčs 293,60
celková výměra pozemků činí tedy 15169		m ² a celková cena za ně	Kčs 15.075,20

Ceny za pozemky byly určeny podle usnesení 113. schůze rady ONV v Českém Těšíně ze dne 16. 11. 1956 a dle rozhodnutí odboru pro výstavbu rady ONV v Českém Těšíně ze dne 18. února 1959 č. j. **Výst. 16-12015-1-1958, 1890/1959, 2310/1959, 2822/1959.**

II.

Nemovitostí uvedené v čl. I této kupní smlouvy potřebuje ŘVD k uskutečnění stavby přehrady na Stonávce u Těrlicka. Rada ONV odbor pro výstavbu v Českém Těšíně rozhodnutím ze dne 10. května 1955, zn. Výst. 1137-18/5 1955-Dr. Pa potvrdila, že u vykupovaných nemovitostí pro účely výstavby přehrady na Stonávce u Těrlicka jsou splněny podmínky pro vyvlastnění těchto a to podle § 20 zák. čís. 280/1949 Sb. Toto tvrzení předpokládá i § 3 odst. 8 písm. d vyhlášky min. fin. ze dne 28. 11. 1956 čís. 231/Ú. l.

III.

Prodávající prohlašuje ve smyslu § 5 odst. 2 vyhl. min. fin. ze dne 28/11 1956 čís. 231/Ú. l., že jde o jeho první úplné zřízení organizací socialistického sektoru v tomto kalendářním roce a ve smyslu § 5 odst. 7 téže vyhlášky, že nedluží daně, poplatky a jiné veřejné dávky ani pojistné národního pojištění a že nemá ani jiné závazky vůči organizacím socialistického sektoru.

IV.

Pro náhrady za nemovitosti uvedené v čl. I. této smlouvy povolila rada ONV v Českém Těšíně, odbor pro výstavbu - svým rozhodnutím ze dne **18.2.1959** výjimku z ustanovení § 1 vyhl. SÚP čís. 228 ex. 1951 Ú. I. ve znění vyhlášky SÚP čís. 44 ex. 52 Ú. I. a to podle § 4 cit. vyhlášky pro obytná a hospodářská stavení.

V.

Nemovitosti uvedené v čl. I oceňují se po oboustranné dohodě podle směrnic ministerstva vnitra ze dne 13. 11. 1952, schválené vládou dne 13. ledna 1953 pro výkupy nemovitosti pro výstavbu socialismu v Ostravském kraji takto:

- a) pozemky podle vyhl. SÚP čís. 228/1951 Ú. I. částkou Kčs **15.075,20**
viz bod I. této smlouvy
- b) obytná a hospodářská stavení mající pop. č. **114,115,107**
161/1
a postavená na parcele č. .... se vším přísl.
podle normálové kalkulace I. st. částkou Kčs **203.541,70**
— schváleno rozhodnutím odboru pro výstavbu rady
ONV v Č. Těšíně ze dne **18.2.1959** č. **Výst.16-12015-1-1958**
- c) ovocné stromoví podle směrnic zemědělské správy
rady KNV v Ostravě ze dne 5. 5. 1956 částkou Kčs **18.021,60**
— schváleno rozhodnutím odboru pro výstavbu rady
ONV v Č. Těšíně ze dne **18.2.1959** č. **Výst.16-12015-1-1958**
- ~~d) meliorace provedené v pozemcích podle vyhl. SÚP
čís. 228/1951 Ú. I. částkou Kčs .....
— schváleno rozhodnutím odboru pro výstavbu rady
ONV v Č. Těšíně ze dne ..... č. j. ....~~
- e) náhrada za předběžné užívání ve výši 2,5 % ročně
z ceny pozemků podle vyhl. SÚP čís. 228/51 Ú. I.
a to za dobu od ..... do ..... částkou Kčs .....
— schváleno rozhodnutím odboru pro výstavbu rady
~~ONV v Č. Těšíně ze dne ..... č. j. ....~~

Celkem tedy náhrada za vykoupenou nemovitost činí Kčs **241.638,50**
tj. slovy **dvěsta čtyřicet jedentisíc šest set třicet osm korun a 50/100**
kterážto cena jest přiměřená a odpovídá platným předpisům.

VI.

Na vykázanou kupní cenu Kčs **241.638,50** bylo již prodávajícímu poukázáno do Státní spořitelny v Českém Těšíně na jejich bezúročný (a volný) účet Kčs **241.638,50**.
Zbytek kupní ceny ve výši Kčs ..... bude ŘVD složen ve prospěch prodávajících u Státní spořitelny v Českém Těšíně do 60 dnů po bezbřemenném odepsání prodaných nemovitostí u lidového soudu v Českém Těšíně a po předložení usnesení soudu, že všechny dluhy a břemena v knih. vl. čís. .... v pozemkové knize kat. úz. .... byly odepsány.

VII.

ŘVD nepřejímá žádné knihovní ani neknihovní dluhy, závady, ani jakákoliv břemena. Podle ustanovení § 30 zákona o vodním hospodářství čís. 11/1955 Sb. zanikají bez náhrady zástavní práva, jakož i jiná věcná práva na majetku ve státním socialistickém vlastnictví, který jest určen k tomu, aby se ho užívalo k účelům vodního hospodářství.

Obě smluvní strany vzdávají se práva napadati tuto smlouvu pro omyl a nároky podle § 227 obč. zák.

VIII.

Výslovně se uvádí, že přehradní podnik, tj. ŘVD vykupuje jen pozemek, kdežto veškerý lesní porost zůstává vlastnictvím prodávatele nemovitosti, který jest povinen lesní porost a všechny stromy rostoucí mimo les odstraniti ze zátopového území a naložiti s nimi podle předpisů platných pro hospodaření s dřevem. Lesní porost musí býti odstraněn ze zátopy ještě před napuštěním přehrady.

IX.

Vlastnictví přechází na ŘVD ve smyslu § 111 obč. zák. smlouvou samou, tj. poté, kdy tato smlouva byla podepsána a schválena příslušnými orgány za čs. stát.

Smluvená cena zahrnuje výslovně náhradu za odprodané nemovitosti uvedené v této smlouvě, za veškeré škody a nevýhody s jejich zcizením spojené, bez ohledu na to, zda tyto nároky proti státu vznesou strana prodávající nebo její právní nástupci. Prokázané stěhovací náklady strany prodávající hradí ŘVD.

X.

Vzhledem k okolnostem v předchozích bodech uvedených uplatňují obě strany osvobození tohoto právního jednání od placení daní, notářských poplatků z převodu nemovitostí a dávek.

ŘVD zavazuje se nésti ze svého výlohy spojené se sepsáním a knihovním provedením této smlouvy.

XI.

Tato smlouva nepodléhá podle § 5 a 2 odst. 1 zák. čís. 65/1951 Sb. schválení. Tato smlouva jest pro prodávající závazná dnem podpisu, pro ŘVD však je závazná teprve schválením příslušného orgánu.

Tato smlouva jest sepsána v jednom prvopise, který zůstane u ŘVD. Prodávající strana obdrží jednoduchý nebo na její přání a útraty ověřený opis této smlouvy. Tato smlouva jest provedením předběžné dohody ze dne **15. října 1958 a dodatku ze dne 24.3.1959.**

XII.

Obě smluvní strany svolují výslovně k tomu, aby podle této kupní smlouvy byly z vložky čís. **81/76** pozemkové knihy kat. úz. **Horní Těrlicko** bezbřemenně odepsány všechny nemovitosti touto smlouvou prodané a připsány do nově zřízené vložky čís. **81/76** též pozemkové knihy s vkladem práva vlastnického pro čs. stát — ŘVD,

Josef Farník v.r.

2 kolkové známky à 2 Kčs

Podle knihy pro ověřování čís. 1/59 podepsal - uznal Josef Farník, z Hor. Těrlicka č. 114, národnímu výboru osobně známý - jehož totožnost zjištěna obč. průkazem, tuto listinu před národním výborem - tento podpis za svůj vlastní.

Místní národní výbor v Horním Těrlicku
dne 15. července 1959

Podpis ověřujícího orgánu:
Kotabová v.r.

Kulaté razítko:
Rada místního národního výboru
v Horním Těrlicku

Razítko:

Krajské vodohospodářské rozvojové a
investiční středisko v Ostravě
Ostrava III - dům energetiky
Ing. Machala v.r.

Tento opis souhlasí s originálem
V Ostravě dne **21. ledna 1961**

Laryšová

MTZ O/23 58-7871

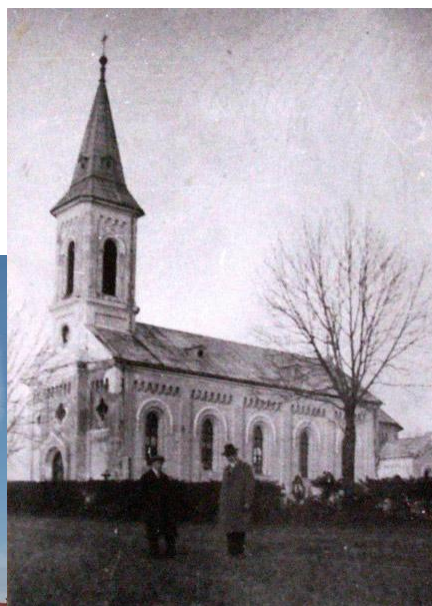
PAMÁTKY OBCE TĚRLICKO

Vyučující: Bc. Eva Pohludková

KOSTEL SV. VAVŘINCE

- ❖ Nachází se na Kostelci.
- ❖ O původu kostelíka nemůžeme říci nic určitého – písemnosti o něm zničil poslední protestantský duchovní Jakub Sandaly.
- ❖ Kostelík byl původně dřevěný, jeho konstrukce ale nebyla vyhovující → roku 1889 se rozhodlo o jeho rekonstrukci.

DŘEVĚNÝ KOSTEL

- ❖ Farnost v Těrlicku byla zřízena již ve 14. století.
- ❖ V době reformace byl v rukou protestantů, kterým byl roku 1654 odebrán.
- ❖ Stavba byla velmi okázalá.
- ❖ V letech 1769 – 1772 byl na jeho místě postaven kostel zděný, zasvěcený Nejsvětější Trojici.
- ❖ 30. května 1962 byl zbourán při stavbě přehrady.

HLADOVÁ ZEĎ

- ❖ Byla zbudována v letech 1845 – 1848 hrabětem Larischem (léta velké bídy a neúrody → chtěl zajistit lidem alespoň na chvíli nějakou práci).
- ❖ Nacházela se na Kostelci poblíž hlavního silničního tahu vedoucího na Těšín.
- ❖ Měla chránit ovocné stromky, které byly za zdí vysázeny

LARISCHŮV LETOHRÁDEK

- ❖ Navazuje na hladovou zeď.
- ❖ Je to ukázka drobné empírové venkovské stavby, která byla vystavěna v letech 1801 – 1804 hrabětem Larischem.
- ❖ Jádro tvoří centrální válcovitá stavba o dvou podlažích, na ni navazují dvě krátká křídla vždy o jedné místnosti a vzadu se pak nachází schodiště vedoucí na poschodí věže.
- ❖ V současné době je používán jako byt.

JAŠKOVSKÁ KRČMA

- ❖ Je nejstarší dochovanou stavbou v obci.
- ❖ První zmínka o ní pochází z roku 1268, kdy je tato tzv. Panská krčma připomínána v listině opolského knížete Vladislava.
- ❖ V nejstarších dobách poskytovala útočiště lupičům.
- ❖ Krčma se poté stala majetkem orlovského kláštera.
- ❖ Roku 1682 vyhořela.
- ❖ Roku 1691 byla nákladem Těšínské komory znovu postavena.

Hospoda U Palarčíků (Jaškovská krčma) v r. 1917

Jaškovská krčma v době, kdy zde byla hospoda "U Palarčíků"

ZÁMEČEK

- ❖ Nachází se nedaleko Jaškovské krčmy.
- ❖ Je to skromné šlechtické sídlo – jednoduchá čtvercová stavba se dvěma podlaží.

SOCHA SV. JANA NEPOMUCKÉHO

- ❖ Nachází se na rohu zámeckého parku.
- ❖ Plastika pochází patrně z roku 1778.
- ❖ Podstavec je zdobený šlechtickými erby s barokním ornamentem.
- ❖ Světec drží své atributy – knihu a kněžský biret.

Příloha 26: Video obsahující odstřel barokního kostela sv. Trojice

(Zdroj: soukromý archiv pana Ladislava Chroboczka)

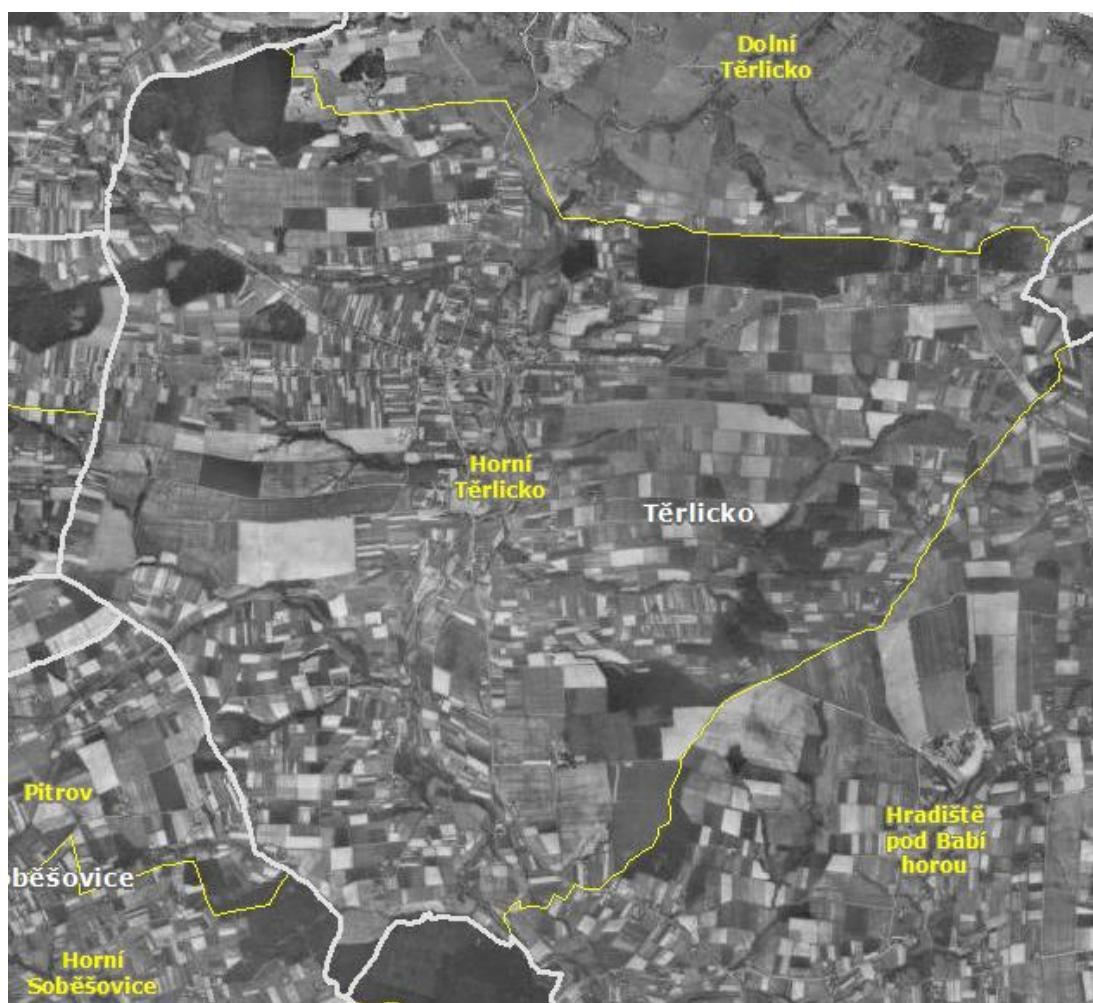
Příloha 27 Mapa 5: Ostatní mapové materiály – oblast Horního a Dolního Těrlicka
roku 1955

(Zdroj: webové stránky www.kontaminace.cenia.cz)

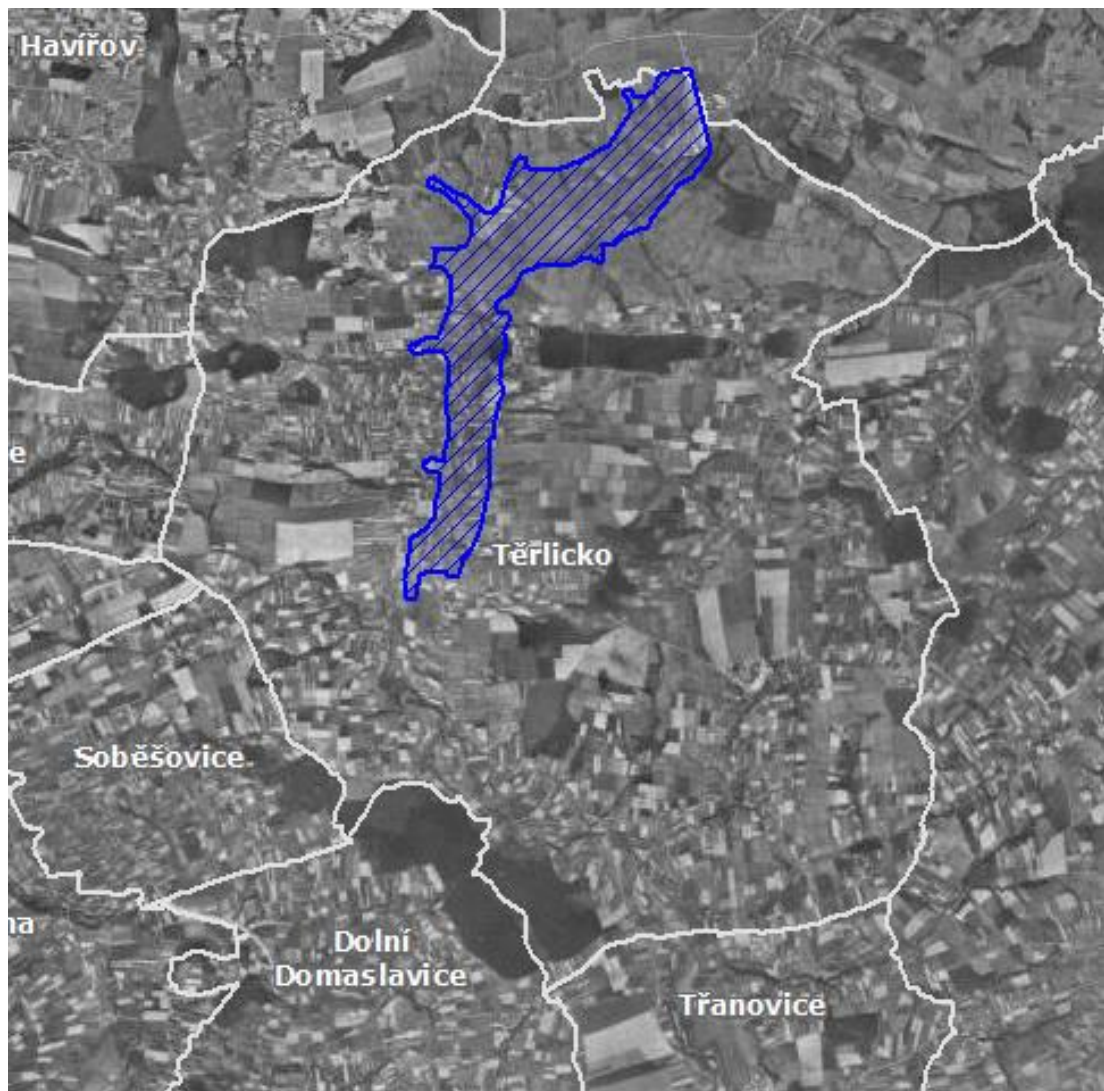
Mapa 6: Oblast Horního Těrlicka roku 1955

(Zdroj: webové stránky www.kontaminace.cenia.cz)

Mapa 7: Obrys budoucí Těrlické přehrady

(Zdroj: webové stránky www.kontaminace.cenia.cz)

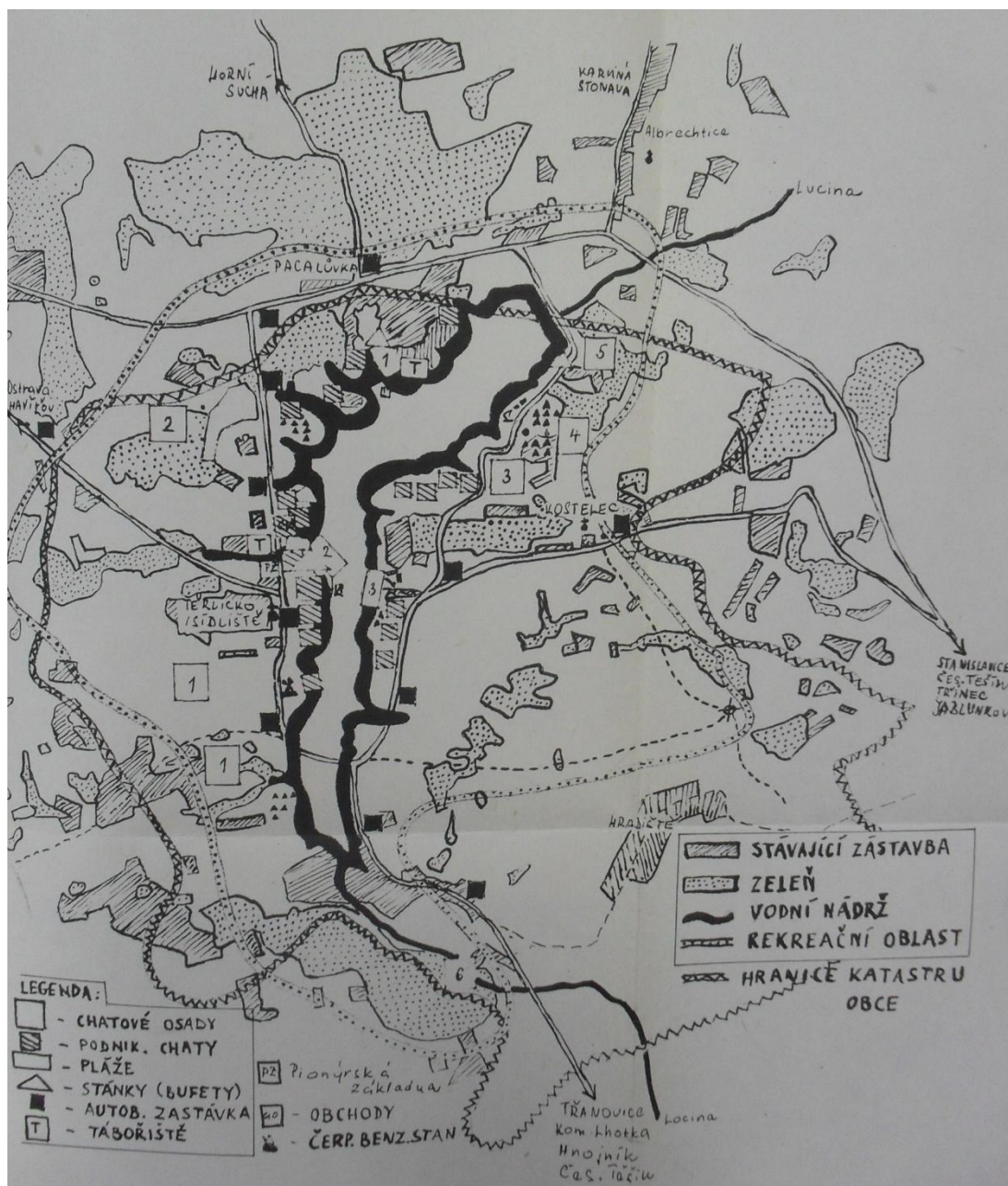
Mapa 8: Mapa obce Těrlicko v současné době

(Zdroj: webové stránky www.mapy.cz)

Mapa 9: Mapa rekreační oblasti Těrlické přehrady

(Zdroj: Studie o Těšínsku, 10/1982)

Příloha 28: Finanční a technické údaje týkající se Těrlické přehrady

(Zdroj: Pamětní kniha obce Horní Těrlicko, webové stránky Povodí Odry)

Hlavní hráz	84 500 000 Kč
Náhradní komunikace	19 928 000 Kčs
Stavba nádrží na Kostelci a přívodního potrubí.....	15 000 000 Kčs
Úchytná hráz	7 780 000 Kčs
Zařízení staveniště hlavní hráze	2 076 000 Kčs
Lesotechnické meliorace kolem hráze	1 085 000 Kč
Zařízení staveniště úchytné hráze	955 000 Kčs
Domky hrázného a vodáka.....	488 000 Kčs
Ostatní výdaje.....	3 585 000 Kčs

Celkem: 135 097 000 Kč

Povodí nádrže.....	82,0 km ²
Délka hráze v koruně	617,0 m
Max. výška hráze	25,0 m
Celkový objem nádrže.....	27,4 mil. m ³
zásobní.....	22 mil. m ³
retenční	4,7 mil. m ^š
stálý	0,7 mil. m ^š
Délka záplavy.....	6,2 km
Šířka záplavy.....	530 m
Zatopená plocha	267,6 ha
Zaručený odtok.....	1,04 m ³ /s

Příčný řez hrází

1. těsnící jádro se spraší
2. filtr
3. proluvialní štěrk
4. proluvialní štěrk prokládaný haldovinou
5. pohož ze strusky
6. dlažba z betonových prefabrikátů

7. injekční clona
8. štěrkový drén
  - náplavové hlíny
  - údolní štěrk
  - jílovitá břidlice

